

Møte fredag den 17. desember kl. 10.15

President: G u n n a r S k a u g

D a g s o r d e n (nr. 12):

1. Innstilling frå kommunalkomiteen om lov om endring i lov om interkommunale selskaper og lov om kommuner og fylkeskommuner (Innst. O. nr. 27 (1999-2000), jf. Ot.prp. nr. 18 (1999-2000))
2. Innstilling fra kommunalkomiteen om lov om endringer i lov 4. februar 1977 nr. 4 om arbeidervern og arbeidsmiljø m.v. (arbeidsmiljøloven) og lov 4. juni 1993 nr. 58 om allmenngjøring av tariffavtaler m.v. (allmenngjøringsloven) (Innst. O. nr. 26 (1999-2000), jf. Ot.prp. nr. 13 (1999-2000))
3. Innstilling fra kommunalkomiteen om lov om endringer i lov 4. februar 1977 nr. 4 om arbeidervern og arbeidsmiljø m.v., i lov 4. mars 1983 nr. 3 om statens tjenestemenn m.m. og i lov 27. juni 1947 nr. 9 om tiltak til å fremme sysselsetting (Innst. O. nr. 34 (1999-2000), jf. Ot.prp. nr. 70 (1998-1999))
4. Referat

Dessuten forelå følgende

t i l l e g g s d a g s o r d e n (nr. 13):

1. Innstilling fra kommunalkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Sylvia Brustad, Olaf Gjedrem, Torbjørn Andersen, Erna Solberg, Inga Kvalbukt, Karin Andersen og Leif Helge Kongshaug om lov om endringer i lov 7. juli 1967 nr. 13 om husleieregulering m.v. for boliger (Innst. O. nr. 38 (1999-2000), jf. Dokument nr. 8:27 (1999-2000))

Presidenten: Presidenten vil foreslå at Odelstinget behandler tilleggsdagsordenen etter den ordinære dagsorden. Ingen innvendinger er framkommet mot dette forslaget. – Det anses vedtatt. Presidenten vil for øvrig gjøre oppmerksom på at tilleggsdagsordenen ikke er utdelt i salen, men den vil komme.

S a k n r . 1

Innstilling frå kommunalkomiteen om lov om endring i lov om interkommunale selskaper og lov om kommuner og fylkeskommuner (Innst. O. nr. 27 (1999-2000), jf. Ot.prp. nr. 18 (1999-2000))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 237)

S a k n r . 2

Innstilling fra kommunalkomiteen om lov om endringer i lov 4. februar 1977 nr. 4 om arbeidervern og ar-

beidsmiljø m.v. (arbeidsmiljøloven) og lov 4. juni 1993 nr. 58 om allmenngjøring av tariffavtaler m.v. (allmenngjøringsloven) (Innst. O. nr. 26 (1999-2000), jf. Ot.prp. nr. 13 (1999-2000))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 237)

S a k n r . 3

Innstilling fra kommunalkomiteen om lov om endringer i lov 4. februar 1977 nr. 4 om arbeidervern og arbeidsmiljø m.v., i lov 4. mars 1983 nr. 3 om statens tjenestemenn m.m. og i lov 27. juni 1947 nr. 9 om tiltak til å fremme sysselsetting (Innst. O. nr. 34 (1999-2000), jf. Ot.prp. nr. 70 (1998-1999))

Presidenten: Etter ønske fra kommunalkomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 50 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 40 minutter, Fremskrittspartiet 15 minutter, Kristelig Folkeparti 15 minutter, Høyre 15 minutter, Senterpartiet 10 minutter, Sosialistisk Venstreparti 5 minutter, Venstre 5 minutter og representanten Mikalsen 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg av hovedtalerne fra hver partigruppe og fem replikker med svar etter innlegg av medlemmer av Regjeringen.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Sylvia Brustad (A) (komiteens leder og ordfører for saken): Den saken vi behandler i Stortinget i dag, er den største endringen i regelverket som regulerer arbeidsmarkedet, siden 1960-tallet. Derfor vil denne loven få stor betydning for både arbeidstakere og arbeidsgivere rundt om i hele landet. Interessen for saken har vært og er enorm, noe jeg forstår veldig godt, i og med de omfattende endringene som kommer til å bli vedtatt her i dag.

Når det er behov for endringer, er jo det fordi arbeidsmarkedet har endret seg radikalt siden 1960-tallet. Det er imidlertid viktig å understreke at hovedprinsippet i norsk arbeidsliv fortsatt skal være fast ansettelse, også etter disse endringene. Men det er et faktum at folk i dag bytter jobb oftere enn de gjorde før, og færre og færre får gullklokke etter lang og tro tjeneste i samme bedrift gjennom et langt yrkesaktivt liv. Dessuten vil det i årene framover være behov for mange flere vikarer, noe som ikke minst kommer som en følge av de reformer som er vedtatt for å gi folk mer tid, f.eks. foreldrepermisjon, og den store etter- og videreutdanningsreformen.

Jeg tror også flere arbeidstakere i framtida vil ønske seg mer fleksibilitet fordi flere ønsker mer tid til andre ting enn bare å jobbe. Det i seg selv gjør at det vil være behov for flere vikarer. Dessuten er det også slik at en del

mennesker får fast jobb først etter at de har prøvd seg som vikar. Det gjelder spesielt våre nye landsmenn, og særlig noen blant de yngste og våre eldste arbeidstakere. Mange blir ikke engang innkalt til intervju til faste jobber. Men etter å ha fått prøvd seg som vikar, er det en del som får seg fast jobb. Derfor kan dette også være med på å få flere inn i arbeidslivet mer permanent.

Når virkeligheten og verden rundt oss endrer seg, må også regelverket tilpasses den tida vi lever i. Dagens regelverk har overlevd seg selv, men vi i Arbeiderpartiet var skuffet over det forslaget som statsråd Dāvøy la fram, fordi det i for liten grad tok hensyn til arbeidstakernes rettigheter. Det at Høyre og Fremskrittspartiet umiddelbart sa fra at de subsidiært kunne støtte så å si hele Regjeringas opplegg, sier vel litt om hvor liberalt forslaget i utgangspunktet var.

Det er ikke overraskende eller nytt at høyresida i norsk politikk er mer opptatt av å sikre arbeidsgivernes fleksibilitet enn arbeidstakernes rettigheter, men jeg hadde faktisk forventet noe mer fra en Kristelig Folkeparti-statsråd. Jeg er derfor glad for at det var mulig å få til et kompromiss med sentrumpartiene her i Stortinget som medfører innstramminger på vesentlige punkter i favør av arbeidstakerne. Dette var da også helt nødvendig. Vi hadde selvfølgelig ønsket å få flertall for alle våre forslag, som hadde ivaretatt arbeidstakerne på en enda bedre måte, men det var det dessverre ikke mulig å få til. Men kompromisset er betydelig bedre enn det som var utgangspunktet fra Regjeringa, og for folk ute på arbeidsplassene er det resultatet som teller, ikke politiske markeringer. Vi kunne selvfølgelig ha valgt å stå på vårt primærforslag, og gått ned med flagget til topps, men det hadde ikke hjulpet noe overfor de mange som jobber rundt om i landet, så lenge det ikke var flertall for vårt primære opplegg. Derfor er jeg faktisk glad for at sentrumpartiene her i Stortinget, til tross for at de hadde støtte for sitt opplegg fra Høyre og Fremskrittspartiet, valgte å inngå et kompromiss med Arbeiderpartiet.

Jeg vil nå ta for meg hva endringene går ut på. Det er bred enighet om at privat arbeidsformidling skal bli tillatt, men en viktig forutsetning for dette er at heller ikke private arbeidsformidlere skal kunne ta betalt av arbeidssøkeren. Jobber formidles på ulike måter allerede i dag. Det er ikke bare den offentlige arbeidsformidlinga som står for den jobben. For det første er Internett kommet for å bli, og en del får seg jobb via nettet.

Det er dessuten verken ønskelig eller mulig å lage noe lovforbud mot det. Headhunting dreier seg i dag om mer enn toppledere, og om lag halvparten av formidlinga skjer via venner og kjente. Dessuten har det ikke hatt noen negativ effekt for arbeidstakerne at forbudet mot privat formidling er opphevet i andre land. Jeg føler meg også ganske sikker på at den offentlige arbeidsformidlinga vil stå sterkt i konkurransen med de private, fordi det er mye bra kompetanse der, og fordi de har et landsdekkende nett. Jeg syns dessuten det er positivt dersom flere vil forsøke å skaffe jobber til arbeidssøkere.

For å sikre seriøsitet blant de virksomheter som vil drive arbeidsformidling, vil det bli satt krav om aksjesel-

skap eller tilsvarende midler som egenkapital. Det er også viktig å understreke at det er bred enighet om at vi fortsatt skal ha en stor, slagkraftig og landsdekkende offentlig arbeidsformidling i Norge. Fra vår side er det også viktig å understreke at arbeidsmarkedstiltakene må være på et høyt nivå og stå i forhold til den faktiske ledigheten.

Når det så gjelder spørsmålet om arbeidsleie, foretar vi i dag den aller største endringa. Dette har fram til i dag som hovedregel vært forbudt, med noen unntak som tilhører en svunnen tid, og som var tilfældige. Derfor går vi inn for at dette regelverket nå speilvendes, slik at inn- og utleie av arbeidskraft blir tillatt. Det gjelder også helse-sektoren, for når regelverket speilvendes, bør det gjelde alle og ikke unnta noen spesielt, slik som Regjeringa opprinnelig foreslo. Dessuten er situasjonen ved en del av våre sjukehus slik at det i en periode er nødvendig for å kunne behandle flest mulig pasienter. Jeg syns dessuten det er interessant å merke seg at en del sjukehus mener det er billigere å leie inn f.eks. sjukepleiere enn å la de som er ansatt der, jobbe enda mer overtid. Så når det hevdes at det alltid er dyrere å leie inn, holder ikke det argumentet vann. Det er et argument som er brukt for å unnta deler av helsesektoren fra regelen om arbeidsleie. Men hovedpoenget her må være at vi greier å behandle flest mulig pasienter.

Flertallet, bestående av Arbeiderpartiet og sentrumpartiene, gir imidlertid Regjeringa fullmakt til å kunne unnta enkelte yrkesgrupper fra hovedregelen i perioder hvis viktige samfunnshensyn skulle kreve det.

Regjeringa må følge utviklinga og bruken av arbeidsleie nøye og legge fram en evaluering av hvordan det nye lovverket har fungert, to-tre år etter at loven har trådt i kraft.

Det er videre enighet om at virksomheter kan benytte arbeidstakere fra vikarbyråer som hovedregel når det er adgang til midlertidig tilsetning etter arbeidsmiljøloven § 58 A. Innleie kan skje dersom virksomheten har midlertidig behov for arbeidskraft, f.eks. i vikariater eller ved sesongmessige svingninger. Det legges videre opp til en seks måneders karantene for å kunne leie seg inn igjen til sin tidligere arbeidsgiver.

Så har Regjeringa foreslått at bare den innleide kan reise søksmål mot innleier. Vi i Arbeiderpartiet er uenig i det. Vi mener at det i tillegg burde vært gitt rom for at fagforeninga også kunne hatt den muligheten. Vi registrerer dessverre at det ikke er flertall for dette, og støtter derfor sekundært Regjeringas forslag.

Når det gjelder innleie fra vanlige bedrifter, var Arbeiderpartiets forslag at det burde avtales med de tillitsvalgte i hvert enkelt tilfelle. Dette var det dessverre ikke mulig å få flertall for, men vi er i hvert fall glade for at det ikke ble oppslutning om Regjeringas forslag, som hadde innebåret at en kunne leie inn 15 pst. av arbeidstokken over to år, uten avtale med de tillitsvalgte. Jeg er overrasket over at Regjeringa la opp til en så liberal linje, som for øvrig NHO var hovedtalsmann for i Blaalid-utvalget. Alle representantene for arbeidstakerne ville ha et strammere regelverk på dette punktet, men ble ikke

hørt av Regjeringa. Jeg tror ingen er tjent med at vi ikke har noe kontroll på dette punktet, og aller minst de ansatte. Jeg er derfor glad for at det var mulig å få til et forlik med sentrumspartiene som innebærer at en kan leie inn 10 pst. av arbeidsstokken over ett år i stedet for 15 pst. over to år, som er en innstramming i forhold til Regjerings forslag. Det er her viktig å presisere at all innleie over 10 pst. skal avtales med de tillitsvalgte. I tillegg er det viktig å understreke at all innleie under 10 pst. skal drøftes med de tillitsvalgte. Denne drøftingsplikten blir nå lovfestet.

Det åpnes nå også for at arbeidsmarkedsetaten skal kunne tilby enkelte tjenester til arbeidsgivere mot betaling. Aktuelle betalingstjenester vil bl.a. være utvidede bemanningstjenester, vikaravtaler, særskilt bistand ved omstilling/overtallighet samt bistand til arbeidsgivere til kursplanlegging osv. En slik utvidelse av arbeidsmarkedsetatens tjenester vil kunne gi arbeidsgiverne og arbeidssøkerne et bedre tilbud enn i dag, og det vil trolig også kunne bidra til å bringe flere arbeidssøkere med problemer i forhold til arbeidsmarkedet ut i ordinært arbeid. Det så vi bl.a. eksempel på da kommunalkomiteen tidligere i høst var på besøk i Ringsaker kommune. Ringsaker kommune har, som en av de første kommunene i landet, i samarbeid med arbeidsmarkedsetaten startet med en vikarpool i pleie- og omsorgssektoren. Jeg tror hele komiteen ble imponert over det vi så og hørte. Ordninga sikrer at både ansatte i arbeidsformidlinga og kommuneansatte får gjøre det de er best til. Det betyr f.eks. at sjukepleiere på sjukehjem slipper å bruke store deler av arbeidstida til å ringe etter vikarer. I stedet kan de gjøre det de skal, nemlig å ta seg av gamle og sjuke. Nå tar Arbeidsformidlingen seg av vikarformidlinga, og med dette prosjektet er ledigheten blitt redusert. Utbetalingen av dagpenger har gått ned, og kommunen har også spart penger. Vi ser også at flere med dette har blitt mobilisert i jobb, flere jobber i større stillinger enn før, også blant dem som ofte har det vanskelig på arbeidsmarkedet.

Dette opplegget gjør også at det blir en bedre kvalitet på tjenestene når folk får tid til å gjøre den jobben de egentlig skal, i stedet for å skaffe vikarer. Dette er i grunnen en «vinn-vinn»-situasjon for alle parter, som bør gjøres landsdekkende snarest mulig. Med dagens innstilling vil det bli åpnet for det, og jeg håper det vil skje raskt. Dette vil være med på en helt nødvendig modernisering og effektivisering av offentlig sektor, og ikke minst er dette nødvendig innen helse- og omsorgssektoren, hvor det er knapphet på folk. Men like gjerne vil dette ha betydning innenfor barnehager, skolefritidsordninger, for å bruke andre eksempler.

Når vi nå opphever forbudet mot privat arbeidsformidling, og det dermed blir konkurranse mellom offentlig og privat, mener vi i Arbeiderpartiet at det selvfølgelig også må gjelde når det er snakk om utleie av vikarer. I dag har jo i realiteten de private vikarbyråene monopol på dette, og her må også det offentlige få muligheten til å delta på en skikkelig måte. Det må derfor opprettes et betydningsfullt, stort offentlig utleieselskap som kan leie ut vikarer slik at vi får en reell konkurranse.

Arbeiderpartiet og sentrumspartiene er enige om at det statlige selskapet skal søke å oppnå viktige arbeidspolitiske mål, framfor alt bidra til å integrere utsatte grupper i arbeidslivet. Det er også viktig å understreke at selskapet skal være et virkemiddel for å utvikle det tjenestetilbud som arbeidsmarkedsetaten i dag gir for å møte en økende og bredere etterspørsel etter arbeidsmarkedstjenester. Vi mener dette tjenestetilbudet skal utvikles i tråd med behovene og etterspørselen som er i arbeidsmarkedet, og at selskapets innretning og rammebetingelser derfor ikke skal begrense arbeidsgivernes tilgang på tjenester fra selskapet og etaten. Regjeringa skal nå komme tilbake med en egen sak om dette, så alle detaljer får vi komme tilbake til da, men for Arbeiderpartiet er det en helt klar logikk i at dette bør være en forlengelse av arbeidsmarkedsetaten med den kompetanse og det landsdekkende nett vi der har.

Det er også viktig å merke seg at flertallet i komiteen forutsetter at det statlige selskapet skal være operativt når lovendringene trer i kraft. Dette er for å sikre at det nye statlige utleieselskapet også får en reell mulighet til å være en betydningsfull aktør på vikarområdet.

Til slutt slutter vi oss til at Arbeidsdirektoratets styre gjøres om til et råd med utvidet representasjon fra både arbeidstaker- og arbeidsgiversida.

Jeg vil herved anbefale komiteens innstilling.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Torbjørn Andersen (Frp): Jeg merket meg at Sylvia Brustad i sitt innlegg redegjorde for det som Arbeiderpartiet hadde gjort i denne sak, og skrøt av at de hadde klart å begrense og innstramme Regjeringens forslag. Men uansett må det jo være lov å antyde at det har skjedd en liten revolusjon over meget kort tid i Arbeiderpartiet når det gjelder synet på privat arbeidsformidling og privat utleie av arbeidskraft. Arbeiderpartiet har altså nå bidratt til at det i dag er bred politisk enighet om at privat arbeidsformidling og private vikarbyråer er et positivt supplement for å skape et fleksibelt og godt fungerende norsk arbeidsmarked.

Men Arbeiderpartiets nyvunne aksept av en liberalisering av lovverket for formidling av utleie har neppe skjedd helt uten kvaler, partiet har da også gått inn for en del merkelige særordninger og begrensninger på en rekke områder. Blant annet vil Arbeiderpartiet ha statlige vikarbyråer. Partiet vil ha en seks måneders karantene før en person kan bli innleid til samme bedrift man tidligere har vært ansatt i. Videre vil Arbeiderpartiet innskrenke innleien til bare 10 pst. av de tilsatte før man må spørre fagforeningen om lov. Til sist, men kanskje aller verst, ønsker Arbeiderpartiet å gi Regjeringen fullmakt til å kunne unnta visse yrkesgrupper fra arbeidsleie dersom «viktige samfunnshensyn og situasjonen ellers krever det», som det heter i innstillingen, og som Sylvia Brustad refererte til i sitt innlegg. Da er det jo interessant å spørre om hvilke yrkesgrupper man først og fremst tenker på i denne sammenhengen, og hva som er fornuften i at selve kjernen i loven skal kunne oppheves av en forskrift hver

gang Regjeringen finner det for godt. Komiteleder Sylvia Brustad bør som sakens ordfører kunne svare på hvilke yrkesgrupper det først og fremst siktes til her når det gjelder unntak, og samtidig svare på hvilke viktige samfunnshensyn og situasjoner Arbeiderpartiet sikter til, som gjør at Regjeringen skal kunne tilsidesette loven og unnta visse yrkesgrupper fra hovedregelen om et fritt arbeidsmarked for utleie.

Sylvia Brustad (A): La meg først få si at jeg ikke er det minste overrasket over at Fremskrittspartiet ikke er noe særlig opptatt av arbeidstakernes rettigheter. Det gjør seg også gjeldende ved behandlingen av denne saken.

Arbeiderpartiet er opptatt av å tilpasse det regelverk vi til enhver tid har på alle områder, til den virkeligheten vi lever i. Det har vi også gjort ved behandlingen av denne saken. Det som jeg synes er interessant i representanten Torbjørn Andersens replikk til meg, er at når han kritiserer oss for at vi vil åpne for at det offentlige også får mulighet til å bli en betydningsfull aktør, f.eks. i forhold til å leie ut vikarer, er det galt. Da må vi konstatere at Fremskrittspartiet bare er for konkurranse så lenge det er i favør av de private. Nå åpner vi altså for privat arbeidsformidling, slik at det blir reell konkurranse mellom private og offentlige. Hvorfor skulle ikke den konkurransen også gjelde når vi snakker om utleie av vikarer? Hvorfor er det slik at Fremskrittspartiet mener at de private skal ha monopol på å drive utleie av vikarer? Jeg konstaterer at Fremskrittspartiet har den holdningen. Jeg synes den er helt merkelig.

Når det så gjelder spørsmålet om speilvending av regelverk i forhold til arbeidsleie, understreket jeg i mitt innlegg at når vi nå sier ja til arbeidsleie, skal det gjelde i alle sektorer – også helsesektoren. Jeg har også redegjort for hvorfor jeg mener det er riktig.

Når vi så gir Regjeringa en fullmakt til, hvis viktige samfunnshensyn skulle tilsi det, å sette ned foten i en periode, er det noe som Regjeringa må vurdere. Men dette vil jo variere over tid. For ti år siden var det bygningssektoren – om ti år kan det være helt andre sektorer. Det må altså Regjeringa vurdere. Men det ligger klare føringer i det vi har sagt: Det må være viktige samfunnshensyn, og det skal kun gjelde perioder, og ingen sektor skal unntas permanent. Arbeidsleie skal gjelde for alle i utgangspunktet, og det skal altså tungtveiende grunner til for å fravike det, men den fullmakten har altså Regjeringa fått, med noen føringer.

Erna Solberg (H): La meg få begynne med å innrømme at jeg har en ganske god dag i dag. Jeg opplever at forslag vi har fremmet gjentatte ganger, og som av arbeiderpartitalsmenn for fire år siden ble kalt nok et eksempel på at høyrekreftene gikk til angrep på velferdsordningene i Norge, i dag faktisk blir vedtatt med ganske bredt flertall.

Det er likevel noe som forbauser meg i forhold til Arbeiderpartiet: Jeg syns første del av Sylvia Brustads innlegg var som å høre det vi har argumentert for i mange år, og som både Rune E. Kristiansen og Gunnar Berge sa

ikke var sant i en debatt for fire år siden, nemlig at man fikk lettere jobb hvis man f.eks. gikk via en vikarrunde. Det som forbauser meg, er at det området man har valgt å gå til innstramninger på, er det området som kommunalminister Gunnar Berge mente fungerte så bra i debatten for fire år siden, nemlig utleie mellom produksjonsbedrifter. På det området sa Gunnar Berge i 1995:

«Gjennom de krav som stilles til produksjonsbedriftene som søker om adgang til utleie av arbeidskraft, sikres arbeidstakernes rettigheter, og en unngår useriøse bedrifter som primært ønsker å tjene penger på å leie ut andre menneskers arbeidskraft. Med andre ord: Denne poolordningen ivaretar arbeidstakernes rettigheter på en tilfredsstillende og betryggende måte.»

Det forslaget Regjeringen har fremmet, oppfatter jeg som å stadfeste den praksis som faktisk har vært på det området i mange år. Så hvorfor er det slik at man gjør helomvending på det ene området i forhold til hovedprinsippene i loven, mens man tar innstramningen på det området som Arbeiderpartiet faktisk for fire år siden i denne sal var fornøyd med med hensyn til praksis og regelverk?

Sylvia Brustad (A): Det er ikke grunnlag for å si at Arbeiderpartiet har vært tilfreds med den tilstand som har vært på arbeidsmarkedet i forhold til arbeidsleie i de senere år. Det vi har sett, er at det til tross for at det som hovedregel har vært forbud mot dette, med noen unntak, ved en del bedrifter har skjedd i til dels stort omfang, og jeg tror også at det ved en del virksomheter er god grunn til å stille spørsmål ved om det har vært helt i tråd med det regelverket som har vært gjeldende. Men la nå det ligge.

Når vi er opptatt av og glad for at vi sammen med sentrumspartiene har fått flertall for å stramme inn noe i forhold til når en må ha avtale med de tillitsvalgte, er det fordi vi ønsker ordnede forhold i arbeidslivet. Faktisk er det slik at hvis en kunne gjøre som Regjeringa foreslår, å leie inn inntil 15 pst. av arbeidsstokken over to år uten å ha avtale med tillitsvalgte, vil det på store bedrifter være svært mange folk. Vi har dessuten den tiltro til ansatte og tillitsvalgte rundt om i landet at alle sammen vil sine bedrifter vel. Derfor er det en fordel å spille på lag med de ansatte rundt om på bedriftene. Det var altså svært liberalt det som Regjeringa foreslo, og det var i tråd med det NHO tok til orde for, men det var overhodet ikke i tråd med det noen av arbeidstakerorganisasjonene mente. De tok tvert imot til orde for noe innstramning på det området.

Det som også er en ny situasjon og en ny sak nå, er at vi speilvender hele regelverket, slik at det nå vil bli tillatt med arbeidsleie i et mye større omfang enn det som var tilfellet før. Det tilsier også at det er behov for å ha noen kjøreregler på dette området. Drøftingsplikten lovfestes, den skal gjelde fra person nr. 1, og det skal avtales når det er snakk om innleie utover 10 pst. Så pass mener vi faktisk at det må være. Det er viktig at arbeidsgivere og arbeidstakere spiller på lag. At Høyre heller ikke er så opptatt av arbeidstakernes rettigheter i forhold til det, konstaterer jeg, men det er ingen stor nyhet.

Karin Andersen (SV): Dette er den største endringen i norsk arbeidsliv på svært mange år, sier Sylvia Brustad, og i den saken er Arbeiderpartiet blitt til forveksling lik Høyre og har rotet seg langt inn i sentrum. Kan Arbeiderpartiet forklare hvorfor dette knefallet har skjedd i tolvte time? Og hva sa egentlig Yngve Hågenes til Arbeiderpartiet som fikk det til å snu?

Så sier Sylvia Brustad at hun er opptatt av ordnede arbeidsforhold i arbeidslivet. Ja, det trodde jeg også at Arbeiderpartiet var. Men hvordan skal man sikre ordnede arbeidsforhold når det nå ikke blir gitt noen rettigheter til fagbevegelsen, og når utleie nå kommer til å øke vesentlig? For det er jo ikke omfanget i seg sjøl som er det mest alvorlige, men det er at nå er det ingen her til å kontrollere. Nå blir det ingen skikkelig kontrollvirksomhet verken av fagbevegelsen eller myndighetene. Hvem er det da som skal kontrollere at disse ordnede forholdene faktisk fortsetter å eksistere? Hvordan kan man tenke seg at situasjonen i norsk arbeidsliv blir framover når det ikke er slik kontroll? Vil det ikke da bli flere som må gå i vikarstillinger i år etter år etter år? Er det ikke flere som vil bli ut- og innleid mellom bedrifter over lang tid og det etter hvert blir slik at forholdene på disse arbeidsplassene blir veldig uoversiktlige, og at det blir slik som bl.a. skattedirektøren frykter, at dette kommer til å fremme svart økonomi ganske kraftig?

Jeg synes det er bekymringsfullt, og jeg kunne tenke meg å høre hva det er som egentlig er Arbeiderpartiets grunn til å gå inn for dette. Er det slik at Arbeiderpartiet egentlig synes at det er greit?

Sylvia Brustad (A): I Arbeiderpartiet velger vi å forholde oss til den virkeligheten som er rundt oss, både den virkeligheten som er utenfor dette huset, og den politiske virkeligheten som er i dette huset. Og der er det slik at sjøl om Arbeiderpartiet og SV primært er enig i mange av spørsmålene på dette området – dog ikke på alle – og vi hadde stått her og kjempet for det til vi var blå eller hvite i ansiktet, hadde det ikke hjulpet noen verdens ting, fordi vi dessverre ikke har flertall i denne salen. Det er flertallet i denne salen som til enhver tid bestemmer hva som blir det gjeldende regelverk. Det gjelder også på dette området. Da var Arbeiderpartiets vurdering følgende: Om vi ikke greier å få gjennomslag for alle våre primære forslag, er det tross alt mye bedre å få til noen innstramminger i forhold til Regjeringas opplegg, som vi mener var for liberalt. Vi er glad for at vi fikk til det med sentrumspartiene, og jeg føler meg også helt overbevist om at for arbeidstakerne rundt om i landet er det resultatene som teller. Da betyr det noe at vi har fått strammet inn på når det skal være avtale med de tillitsvalgte, da betyr det noe at vi får en offentlig stor aktør når det gjelder vikarformidling, det betyr noe at vi får evaluert loven etter en viss tid osv., osv. Det hjelper ikke å protestere mot hele verden når flertallet i denne salen vil noe annet, og da mener Arbeiderpartiet i likhet med LO at det er bedre med et kompromiss som betyr vesentlige innstramminger på noen områder i favør av arbeidstakernes rettighe-

ter, enn å protestere mot hele verden og ikke få til noen verdens ting.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Lodve Solholm (Frp): Eg har teke meg tid til å bla litt i arkivet når det gjeld Stortinget og saker om privat arbeidsformidling og arbeidsutleige. Eg har ikkje gått lenger tilbake enn til 1987, men det er ei monaleg mengd med innstillingar der desse sakene har vore behandla i Stortinget. Det som kjenneteiknar dei, er at i desse sakene har det vore to fløyer. Det har vore Høgre og Framstegspartiet på den eine sida som har kjempa for at vi skulle få til privat arbeidsformidling i dette landet, at det skulle vere tillate med private aktørar på utleige, og at det skulle bli høve til å drive både utleige og innleige. På den andre sida har vi hatt Arbeidarpartiet, mellompartia og museumsvaktarane i SV, som har sett seg på bakbeina. Det merkelege er at i Innst. S. nr. 88 for 1997-98 blei følgjande framlegg frå Framstegspartiet og Høgre lagt fram:

«Stortinget ber Regjeringen med øyeblikkelig virkning gi dispensasjon fra sysselsettingslovens § 26 og § 27 for private arbeidsformidlere og utleiefirma for alle typer helsepersonell.»

Det behandla vi faktisk i februar i fjor, og då stemde fleirtalet i denne salen dette ned. No står leiaren i komiteen og arbeidarpartimedlem Sylvia Brustad og seier at det er riktig og viktig ikkje å halde helsepersonell unna utleige, fordi det gjeld å få behandla flest mogleg pasientar. Ja, det var faktisk det Høgre og Framstegspartiet meinte for eit års tid sidan, for då òg hadde vi stor krise i helsevesenet, der det var for lite sjukepleiarar. Det var det som var årsaka til at vi bl.a. fremma forslaget i den innstillinga, nemleg at vi skulle få høve til å få fleire sjukepleiarar i aktivitet på sjukehusa, slik at vi fekk behandla dei pasientane som hadde behov for det. Men nei – då stemde ein det ned. Så kan Sylvia Brustad stå på denne talarstolen og seie at Framstegspartiet ikkje er interessert i folks ve og vel. Eg vil råde enkelte til å hugse på at når ein peikar på andre, er det alltid tre fingrar som peikar tilbake på ein sjølv, det kan av og til vere litt fornuftig å hugse på – derfor brukar eg alltid å peike med open hand.

Det som er litt merkeleg i denne saka, er at vi plutsleg har fått eit høve, plutsleg har alle utanom museumsvaktarane snudd og innsett at dette kanskje var eit fornuftig forslag. Plutsleg har faktisk Høgre og Framstegspartiet igjen fått ei sak på bordet der vi har gått i bresjen og dei andre har kome diltande i ettertid – med visse restriksjonar.

I min ungdom var det ein song som heitte: Og så kom helgenen fram. Eg har lyst å omskrive det litt og seie: Og så kom Ted Hanisch fram. Og han hadde partiboka i orden. Det var han som begynte å snakke om at den private arbeidsformidlinga kanskje hadde utspelt si rolle og var gått ut på dato fordi den hadde blitt uthola, fordi Internett bl.a. hadde kome på banen og gjort det nesten umogleg å halde forbodet mot privat arbeidsformidling. Ted Hanisch innsåg òg at det kanskje var viktig å ha private utleigefirma, at ein burde opne for det. Rett nok ønskte Ted

Hanisch sikkert nok som den gode sosialdemokrat han er, òg å opprette eit statleg selskap for dette. Det som er interessant, er at når Ted Hanisch begynte å snakke om dette, då plutselig begynte fleire i Arbeidarpartiet og fleire i denne salen å snakke om det same. Då var det plutselig interessant. Men ein er ikkje villig til å gå langt nok, etter mitt og Framstegspartiet sitt skjønn.

Sylvia Brustad angreip høgrekreftene, som ho kalla det, eller høgrepertia, for at vi ikkje var interessert i arbeidstakarane sine rettar. Men eg tør ta den påstand: Det var kanskje dei første gongene Høgre og Framstegspartiet fremma forslag om privat arbeidsformidling og -utlei-ge, at det faktisk var mest behov for det. Det er i ein situasjon der mange er arbeidsledige og mange søker arbeid, at vi bør ha fleire aktørar på banen for å hjelpe desse til å finne seg arbeid. Det er då eg meiner at vi i Framstegspartiet tek omsyn til arbeidarane og arbeidstakarane. Eg tør meine at òg Høgre gjer det.

Vi ville at dette skulle innførast då vi hadde den store arbeidsløysa, som vi hadde fått gjennom fleire års styre med Arbeidarpartiet. Gunnar Berge sa at talet på arbeidsledige i dette landet ikkje skulle vere høgare enn 60 000. To-tre år etter at han hadde sagt det, var talet på arbeidsledige 200 000 – under ei arbeidarpartiregjeri-ning. Det var då det var nødvendig, og det var då det kanskje òg var viktig at vi hadde moglegheit for å drive arbeidsutlei-ge og arbeidsinnlei-ge. Kanskje er det ikkje same behovet i dag. Men eg er glad for at vi får det vedteke i dag, for ikkje nokon kjenner morgondagen. Vi kan ikkje – sjølv om vi er eit rikt og sterkt land og klarer å slå svenskane i det meste – garantere for at vi ikkje får arbeidsløysa igjen om nokre år. Derfor er det viktig at vi får dette til.

Eg vil hevde at den løysinga som ligg her i dag, er eit godt og riktig steg i rett lei. Eg trur ikkje det er å gå langt nok, men som gamal lærar har jo eg evna til å vere tolmodig. Eg skal òg ha tolmod i denne saka, og eg vil forvente og tru – det er vanskeleg å spå, særleg om framtida – at det ikkje blir lenge før dei som i dag legg ein del restriksjonar på ordninga, vil følgje opp og kanskje om eit par år fremme forslaget til Framstegspartiet og Høgre i denne saka. Då er vi komne på rett veg og fram.

Men det forundrar meg at regjeringspartia, som hadde moglegheit til å få gjennomslag for Regjeringa sitt forslag, har late seg lokke. Eller er det ei politisk usemje mellom regjeringspartia i dette hus og Regjeringa? Det kan bli litt interessant å sjå om vi i løpet av denne debatten får svar på om det verkeleg er slik at det er usemje mellom regjeringskvartalet og Stortinget når det gjeld denne saka. Det forundrar meg at ein gjer dette. Eg er overtydd om at det hadde Arbeidarpartiet ikkje gjort dersom dei hadde hatt same moglegheita.

Presidenten: Før Lodve Solholm går ned fra talerstolen, vil presidenten spørre om han vil overlate til Erna Solberg å fremme forslagene, eller vil han selv ta æren?

Lodve Solholm (Frp): Det kunne eg sjølvsagt gjere, men Erna Solberg skal få æra.

Presidenten: Da vil presidenten komme tilbake til forslagene.

Det blir replikkordskifte.

Signe Øye (A): Det er kanskje ikke så rart at Fremskrittspartiet føler seg litt snytt her i dag, for de er satt fullstendig på sidelinjen i denne saken. Men det er Arbeiderpartiet utrolig glad for. For forskjellen mellom Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet når det gjelder arbeidstakerne rettigheter, er svært stor, uansett om representanten Solholm nå prøver å si at de er for at arbeidstakerne skal ha sine rettigheter.

Fremskrittspartiet går imot å opprette et statlig vikarbyrå. Fremskrittspartiet vil ha et a-lag og et b-lag på arbeidsmarkedet og legger opp til det. På a-laget skal de private vikarbyråene og utleieselskapene ta seg av dem som kan betale for seg. Arbeidsmarkedsetaten skal etter Fremskrittspartiets modell kun ta seg av de gruppene som har problemer med å komme inn på arbeidsmarkedet. Hva slags nedvurdering av arbeidssøkende er det? Tror representanten Solholm at arbeidsgivere, eller bedrifter, vil kontakte arbeidsmarkedsetaten dersom de mangler arbeidskraft? Neppe. Hva vil da skje med de gruppene som er svakest på arbeidsmarkedet, og som ikke har muligheter til å betale for seg? Er det å ivareta arbeidstakerne, slik representanten Solholm er så opptatt av?

Lodve Solholm (Frp): Representanten Øye sa om meg at eg følte meg snytt i dag. Då har representanten Øye ikkje høyrte etter kva eg sa. Eg føler meg vel! Det må vere Arbeidarpartiet som føler seg litt snytt, eller litt ille til mote. Det gav for så vidt representanten Brustad uttrykk for under replikkordskiftet. Ho sa at same kva ein slåst for og gjer her i denne salen, blir ein nedstemd. Dei har i alle fall fått til noko.

Vi synest vi har fått til svært mykje, vi. Vi har tidlegare fremma forslag om privat arbeidsformidling, og vi har fremma forslag om høve til å leige ut arbeidskraft, men Arbeidarpartiet har hindra at forslaga våre gjekk igjennom. I mange, mange år – i ti år – har Arbeidarpartiet hindra det. Så opplever vi plutselig, den 17. desember 1999 – 14 dagar før nytt tusenår – at Framstegspartiet får fleirtal i denne salen for forslag som vi har kjempa for i 10 – 15 år. Då kan eg jo ikkje føle meg snytt! Eg bør kanskje heise flagg! I alle fall skal eg verbalt gi uttrykk for at eg er svært glad for at Stortinget i dag gjer desse vedtaka. At dei ikkje går fullt så langt som vi ønskte det, får så vere. Vi har kjempa i ti år for å få noko til, og det har vi klart. Vi skal kunne klare å kjempe i to-tre år til, og så skal vi òg få gjennomslag for anna som vi ønskjer.

Til dette med at staten skal drive med arbeidsutlei-ge: Eg synest staten har mange nok andre oppgåver å drive med enn å leige ut arbeidskraft, t.d. ta seg av dei sjuke og gamle.

Karin Andersen (SV): I motsetning til representanten Solholm fra Fremskrittspartiet tror jeg at noe av SVs politikk er svært moderne, for den politikken som Frem-

skrittspartiet står for, er jo en politikk som for så vidt har vært prøvd lang tid tilbake i historien. Det var en tid da det ikke var organisert arbeidsliv, det var ikke lover som beskyttet arbeidstakerne, det var i det hele tatt ikke noe som fratok dem som hadde penger og makt, all myndighet. Det har man altså prøvd, så arbeidslivet sånn som det fremstår i Norge i dag, er et moderne prosjekt. Alle økonomiske rapporter verden rundt viser at de land som har organiserte samfunn, som har ordnede, gode lønns- og arbeidsforhold for arbeidstakerne, er de landene som er mest effektive og som har størst økonomisk vekst. OECD har lagt fram en rapport som viser at det norske arbeidslivet slett ikke er så strengt regulert som Solholm vil ha det til, at det er fleksibelt og godt, men det er noen spilleregler her som gjelder, som gjør at dette fungerer bra.

Så mitt spørsmål er: Hvorfor tror Solholm at det å gå tilbake til gamle dager vil være bra, og kan han i så fall beskrive hvem det er bra for? Er det bra for dem som aldri får fast jobb og må jobbe på McDonald's i evig tid for 25 kr timen? Og hvor går grensen for Fremskrittspartiet når de mener at noen skal kunne få lov til å bestemme mye mer? Og ser ikke Fremskrittspartiet at det er behov for litt jevnstore muskler på de ulike sidene av bordet, også i arbeidsmarkedet, for at dette ikke skal bli den sterkeste rett?

Lodve Solholm (Frp): At SV sin politikk skal vere så moderne, har eg vanskeleg for å sjå, det må eg seie. Museumsvaktarane ønskjer seg stort sett tilbake til murar og 1980-talet når det gjeld arbeidsforhold, ikkje minst i land i nærleiken.

Poenget er at Framstegspartiet aldri har sagt at vi ikkje skal ha gode og ordna lønns- og arbeidsforhold i norsk arbeidsliv. Men vi ønskjer ikkje eit slikt system som SV vil ha, med landsomfattande forhandlingar om lønns- og arbeidsvilkår som ikkje tek omsyn til enkeltmennesket, til enkeltbedrifter, og der ein ovanfrå, frå store landsomfattande paraplyorganisasjonar, trær nedover hovudet på bedrifter og arbeidstakarar forhold som kanskje ikkje er tilpassa den enkelte ute i næringslivet. Vi ønskjer at det skal vere bedriftsmessig ordna forhold. Å påstå at Framstegspartiets politikk er prøvd, det er – eg finn ikkje ord som eg reknar med presidenten vil godta som parlamentariske, så eg vil seie det slik at det iallfall er langt unna røynda, slik som vi ser det. Det er vel snarare tvert om den politikken som SV svermar for, som bl.a. har gjort at det var ein del i Noreg som begynte å snakke om arbeidsformidling og utleige av arbeidskraft. Vi fekk nemleg ei arbeidsløyse i Noreg som gjorde det nødvendig at nokon tok tak i dette for å hjelpe folk inn i arbeid igjen, få dei inn i bedriftene, fordi sosialdemokratiet og sosialistane hadde herja med norsk arbeidsliv så lenge at det hadde ført til stor arbeidsløyse. Det har vi prøvd, og vi har også sett resultatet av kva SV står for.

Presidenten: Presidenten vil sette pris på, særlig nå i førjulstiden, at man utviser noe respekt for hverandre og hverandres synspunkter. Presidenten vil også gi uttrykk

for at han for sin del ikke liker uttrykket «museumsvoktere». La nå bare det være sagt.

Odd Eriksen (A): La meg først si at jeg tror at Fremskrittspartiet og Lodve Solholm har en noe større dag i Stortinget enn Arbeiderpartiet har. Som også komitelederen gav uttrykk for, er ikke vi veldig fornøyd, så i den sammenheng tror jeg Fremskrittspartiet har grunn til å være veldig fornøyd, selv om det nok også er riktig at stortingsflertallet ikke går så langt som Fremskrittspartiet skulle ha ønsket. Men det er jo takket være at Arbeiderpartiet har klart å bevege regjeringspartiernes representanter i Stortinget i en riktig retning i forhold til det som var utgangspunktet for statsråd Dávøys forslag i proposisjonen.

Det som mitt spørsmål til representanten Solholm dreier seg om, er at de ut fra innstillingen er de eneste som ikke ser noe prinsipielt galt i å ta betalt av arbeidssøker. Det som man fra Arbeiderpartiets side har vært og er redd for, er at dersom man går inn på det prinsippet, kan man få en for stor utnyttelse av arbeidssøkeren. Det er ingen som skal kunne tjene penger på å skaffe noen arbeid, det er det overordnede målet. Men så er det også den siden ved det at det jo er de svakeste arbeidssøkerne som gir formidlingstjenesten den største jobben. Og hvis vi skulle følge Fremskrittspartiets prinsipp om at det ikke er galt å ta betalt av arbeidssøkeren, ville det være de svakeste arbeidssøkerne som stilte bakerst i køen, fordi det er de som gir arbeidsformidlerne mest jobb og «bry» med å skaffe arbeid, og dermed de som påfører formidlerne størst kostnader. Ser ikke representanten Solholm at man gjennom et sånt system vil kunne få en uheldig todeling når det gjelder arbeidssøkerne i markedet?

Lodve Solholm (Frp): Dette med å tillate betaling for formidling av tenester botnar i at vi ikkje ser det som noko prinsipielt gale om representanten Odd Eriksen, dersom han ønskjer å skaffe seg ein jobb, skulle ha høve til å få jobb ved å betale ein eller annan for å skaffa han jobb.

Eg trur ikkje at det blir gjengs at dei private formidlara vil ta betaling for sånne tenester. Det som det er lagt opp til, er jo bl.a. at det er arbeidsgivaren som skal betale – ergo er ein jo over på det systemet som Eriksen ikkje syntest var så greitt, nemleg at det blir nokon som tener på å formidle arbeidskraft. Spørsmålet er jo berre kven som skal betale. Er det arbeidsgivaren, eller vil det vere arbeidstakaren? I dei fleste tilfella vil det bli arbeidsgivaren. Eg trur at det ikkje er så mange arbeidstakarar som vil vere i stand til å betale noko vesentleg for ei slik formidling, det vil bli arbeidsgivaren som i stor grad betaler formidlinga. Det er det som vil vere drivkrafta også for formidlingsselskapa, fordi det er der dei store inntektene er å hente, ikkje hos enkeltpersonen som måtte ha eit ønske om slik formidling.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Olaf Gjedrem (KrF): Samfunnet utviklar seg raskt. Dette fører til at me som politikarar også må tilpassa den politikken me fører, til utviklinga i samfunnet.

Arbeidsmarknaden har dei siste åra utvikla seg mot større grad av fleksibilitet. Stadig fleire skiftar jobb, nye permisjonsordningar fører til auka trong for vikarar og innleige av arbeidskraft. Situasjonen for produksjonsbedriftene tilseier òg behov for auka fleksibilitet når det gjeld tilgang på arbeidskraft, eit behov som i periodar kan variera. Desse utfordringane gjer at me som politikarar i dag må gje næringslivet det rammeverket som det treng og har bede om, slik at næringslivet får den nødvendige fleksibiliteten, og på same tid tek vare på rettane til arbeidstakarane.

Eg er svært tilfreds med den løysinga me har fått i samarbeid med Arbeidarpartiet. I dag får Regjeringa gjennomslag for sine prioriteringar i odelstingsproposisjonen, som i hovudsak er ei vidareføring av Blaalid-utvalets innstilling. Me har med dette fått ei brei forståing for behovet for ei liberalisering av reglane på arbeidsmarknaden, og det er positivt. Dagens forbod mot privat arbeidsformidling vert oppheva, og reguleringane vert lagde på innleige. Ein innfører altså eit regelverk som vert speglvendt i forhold til dagens. For å sikra seriositet ved verksemdene som driv arbeidsformidling, set ein krav om aksjeselskap eller tilsvarande kapitalgrunnlag som bankgaranti.

Etter den nye loven vert privat arbeidsformidling lovleg. Dette skuldast m.a. framveksten av nye tenester og nye kanalar for kontakt mellom arbeidssøkjjarar og arbeidsgjevarar. Verksemdar som treng vikarar frå vikarbyrå, kan leiga inn så langt det er tillate etter reglane om mellombels tilsetjing. Dette er vesentleg. Dette er ei vidareføring av det partane i arbeidslivet kom til i samband med Blaalid-utvalet sitt arbeid. Vidare er dette eit viktig punkt i og med at dette dannar grunnlaget for prinsippet om parallellitet mellom regelverket for innleigde og mellombels tilsette.

For verksemdar som ikkje har som formål å driva utleige, er det semje om at det for innleige som overstig 10 pst. av arbeidsstokken, og som varer utover eitt år, skal avtalast med dei tillitsvalde. Dette gjeld likevel ikkje dersom det er snakk om mindre enn tre personar. Innleige som ikkje overstig 10 pst. og eitt år, skal drøftast med dei tillitsvalde. Dette vil sikra arbeidsgjevaren fleksibilitet samtidig som det hindrar at ein vesentleg del av arbeidsstokken består av innleigd arbeidskraft.

Når det gjeld modellen for tvisteløysing for dei som meiner dei er ulovleg mellombels tilsette, er det fleirtal for Regjeringas forslag om privatrettsleg modell. Det inneber at det er den enkelte som må gå til sak. Ein kan naturlegvis søkja den støtta som er ynskjeleg – også hos fagforeiningar – men det vert ikkje lagt opp til sjølvstendig søksmålsrett for fagforeiningane.

Når det gjeld heimel til å unnta arbeidstakargrupper frå formidling, skal det i utgangspunktet vera likebehandling av alle grupper på arbeidsmarknaden. Men om viktige samfunnsomsyn tilseier det, får Regjeringa fullmakt til i periodar å unnta visse grupper.

Vidare er det fleirtal for å gjera om Arbeidsdirektoratets styre til eit råd. Dette er ein naturleg konsekvens av den funksjonen styret for Arbeidsdirektoratet har i dag. Representasjonen i det nye rådet vert utvida slik at ein større del av organisasjonane vert representerte og med det kan vera i jamleg dialog med Arbeidsdirektoratet. Arbeidsmarknadsetaten er eit viktig instrument i gjennomføringa av arbeidsmarknadspolitikken. Eit råd som er breiare samansett med både nøytrale medlemmer og representantar for partane i arbeidslivet, byggjer opp under det viktige trepartssamarbeidet i arbeidsmarknadspolitikken.

Det er òg fleirtal for å oppretta eit statleg utleigeselskap som vil ta vare på viktig arbeidspolitiske mål. Regjeringa vil så snart som mogleg leggja fram ei ny sak som inneheld forslag om å oppretta og organisera dette selskapet på relativt blanke ark. Herunder skal forholdet til departementet og etaten vurderast.

Alt i alt er eg svært glad for at me nå har fått eit breitt fleirtal for å auka fleksibiliteten på arbeidsmarknaden, noko som vil koma både arbeidstakarar og arbeidsgjevarar til gode.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Odd Eriksen (A): La meg først få lov til å si til representanten Gjedrem at fra Arbeiderpartiets side er vi veldig glad for den viljen til konstruktivt samarbeid som er vist fra regjeringens partienes representanter i Stortinget i forbindelse med behandlingen av denne saken. Til tross for at man i utgangspunktet hadde flertall sammen med Høyre og Fremskrittspartiet bokstav for bokstav i forhold til den proposisjonen som Regjeringen la fram, valgte man å gå inn i en dialog med Arbeiderpartiet og skaffe en bred løsning i mange av de sakene som vi var uenige om.

Så har jeg et spørsmål og en kommentar til de tvisteløsningsmekanismene som er valgt, hvor vi på mange måter har den største uenigheten mellom oss og regjeringens partiene. Det gjelder forståelsen av fagforeningenes rolle i tvisteløsningssaker. For det som atskiller innleierforhold fra ordinær tilsetning i en bedrift, er det trepartsforholdet man har, hvor den innleide har en arbeidsgiver og en oppdragsgiver, og hvor det på mange måter er forholdet mellom den innleide og innleier som er problemet. Der har man fra Arbeiderpartiets side sett det som enda viktigere enn i et topartsforhold at den innleide eller arbeidstakeren har en fagforening å hvile skulderen mot. Det er uansett vanskelig for arbeidstaker å føre sak på egen hånd, selv om det i utgangspunktet bare er gjennom forhandlinger man står alene.

Mitt spørsmål til Gjedrem er: Hvorfor er det en så stor frykt for å gi fagforeningene en selvstendig rett til å opp- ta forhandlinger og reise søksmål i denne typen tvistesaker?

Olaf Gjedrem (KrF): Eg vil gjerne returnera til representanten Eriksen at me frå regjeringens partia òg set pris på Arbeidarpartiets kompromissvilje og kompromissevne i denne saka. Me føler at det har medverka på

ein positiv måte til å få eit fleirtal for og få realisert dei prinsippa som vart lagde fram av Regjeringa i denne odelstingsproposisjonen, og eit breitt samarbeid har verknad for arbeidslivet.

Når det gjeld fagforeninga sin plass, har me òg respekt for det arbeidet som blir utført av fagorganisasjonane generelt. Me innser at dei er viktige medspelarar, og som regel positive. Grunnen til at me ikkje ville gje fagforeningane sjølvstendig rett til å kunna gå til tiltale eller påtale for forhold, var at me meinte retten burde avgrensa til den som det gjeld, for om vedkomande finn grunnlag for kritikkverdige forhold, er det ingen ting i vegen for at vedkomande kan søkja råd, støtte og oppbakking frå sitt fagforbund ved eit eventuelt søksmål.

Det me er redde for og ville forhindra, som òg ligg i forslaget her, er at fagforeningane på sjølvstendig grunnlag, uavhengig av om den tilsette skulle kunna ha denne søksmålsretten, ut frå vikarierende motiv, motsetnader eller andre utanforliggjande forhold kunne medverka til å forsterka konflikten. Derfor er me veldig glade for at det etter forslaget nå er den enkelte arbeidstakar som må gå til søksmål, og eventuelt få sitt fagforbund med i ein slik prosess dersom fagforbundet finn det tilrådeleg, men ikkje at fagforbundet på eige initiativ skal kunna gå til rettssak der andre motiv òg kan vera medverkande. Det ville me finna uheldig.

Lodve Solholm (Frp): Representanten Gjedrem sa at dei gjennom eit samarbeid med Arbeidarpartiet hadde klart å få til eit breitt fleirtal for Regjeringas prinsipp i denne odelstingsproposisjonen. Det er mogleg at ein kan sjå det slik, og at det vesentlege for Kristeleg Folkeparti og Senterpartiet, som er medlemmer i komiteen, er å få fleirtal for prinsippa. For dei har i alle fall ikkje fått fleirtal for Regjeringas forslag. Ein kunne faktisk ha fått eit om ikkje så breitt, så iallfall eit fleirtal, og så smalt ville det ikkje ha vore, for det ville ha bestått av iallfall fem parti, dersom ein hadde godtatt det tilbodet som Høgre og Framstegspartiet gav, nemleg at vi subsidiært ville ha gitt vår tilslutning til forslaga frå Regjeringa – ikkje berre til prinsippa, men også forslaga.

Spørsmålet må bli: Kva var det som var så gale med Regjeringas forslag at regjeringspartia i Stortinget ikkje ville ha det gjennomført ved eit vedtak her i salen i dag? For å konkretisere det: Betyr det at 15 pst. og to år var eit direkte ufornuftig og dårleg forslag, så dårleg at regjeringspartia i denne salen ikkje kunne akseptere at det var det som vart vedtatt, slik at dei måtte gå til Arbeidarpartiet og få 10 pst. og eitt år?

Olaf Gjedrem (KrF): Eg vil gjerne starta med å gje honnør både til Framstegspartiet og Høgre, som på ein sakleg og positiv måte gav eit tilbod om subsidiært å slutta opp om 100 pst. av det som stod i innstillinga. Det set me svært stor pris på, og det har ein lagt merke til.

Me meiner likevel at dei vedgåingane som er gjevne i forhandlingane, er såpass bagatellmessige at det forslaget som nå får fleirtal i dag, kan seiast å vera det Regjeringa fremja. Det er eit par avvik – der dette med eitt år og

10 pst. er det vesentlege. Det vil eg tru i praksis ikkje får så mykje å seia på grunn av at bedriftene etter kvart utviklar ein kultur og ein tradisjon for å få avtale i dei sake- ne der større utleige vil bli aktuelt. Det er spesielt innan verftsindustri, oljeindustri og større verksemder at bedriftene samarbeider på ein positiv måte for å unngå oppseiingar og lediggang. Så eg har faktisk tru på at sjølv med den avgrensinga me måtte gjera, har me eit opplegg i dag der så å seia alle omsyn i dei forslaga som Regjeringa har fremja, er tekne vare på.

Eg vil òg leggja til at i den høyringsprosessen som me har hatt, har me ikkje forsømt å ha kontakt med fagforeningane, som har vist engasjement, og det vil ikkje vera urimeleg å gje visse konsesjonar som uttrykk for forståing i ein periode. Eg vil òg minna om at me vil evaluera loven om to-tre år for å sjå på positive og negative verknader, med tanke på å oppjustera det som eventuelt måtte vera igjen for å få den fleksibiliteten og samtidig den tryggleiken for arbeidstakarane som me alle er opptekne av.

Per-Kristian Foss (H): Det begynner etter hvert å bli et politisk ritual for Regjeringa å beklage seg over at man ikke får flertall for alt man foreslår. Det er ikke uvanlig for en mindretallsregjering, i særdeleshet ikke for en liten mindretallsregjering. Men det hører til sjeldenhetene at representanter for regjeringspartiene erklærer seg meget fornøyd med at de ikke har fått flertall for Regjeringens forslag, som de kunne fått flertall for.

Av og til lurer man på hvorfor man holder lange innlegg i saker av denne type og leser opp innstillingene. De er godt lesestoff som de er. Det man da kunne benytte muligheten til, er å begrunne politisk hvorfor man velger å gå til en annen side. Representanten Gjedrem gjorde ikke det i sitt innlegg.

Nå sier han at de endringer man har gjort, var det viktig å få et bredt flertall for. Men da må jeg gjøre representanten oppmerksom på at han ville fått et atskillig bredere flertall ved å gå til høyresiden. En atskillig større del av folket ville dermed sluttet opp om Regjeringens forslag direkte og indirekte, så jeg vet ikke hvor bredden ligger. Og når han kaller det bagatellmessig, så kan ikke det være helt i overensstemmelse med begrunnelsen. For det første, hvis det var bagatellmessig, hvorfor i all verden da fravike Regjeringens forslag når man kunne fått flertall for det ord for annet? For det annet kommer representanten Gjedrem fra oljefylket Rogaland, og jeg har lest meget klare uttalelser fra produksjonsbedrifter innenfor offshore-bransjen som langt fra oppfatter dette som bagatellmessig.

Så jeg vil gjerne be representanten Gjedrem forklare to ting. Hvorfor politisk velge å fravike Regjeringens forslag? Det med høring, som var nevnt nå i siste replikk, er ikke noe nytt. Jeg regner med at også Regjeringa har hørt noen. Det er vel ikke nytt at fagforeningene protesterer mot enhver forandring på dette området, så det er ikke noe Stortinget er alene om å ha hørt. Men jeg etterlyser altså en politisk begrunnelse for hvorfor man går mot Regjeringens forslag når man kunne fått flertall for dem, og

dernest en begrunnelse for hvorfor samtlige produksjonsbedrifter i Rogaland tar feil når de ikke oppfatter de endringene som har skjedd, som bagatellmessige – snarere tvert imot: «svært alvorlig» er uttrykket de har brukt i brevet til Stortinget.

Olaf Gjedrem (KrF): I denne situasjonen var regjeringspartia i ein veldig gunstig situasjon i og med at me fekk beskjed frå Høgre og Framstegspartiet om at dei subsidiært ville støtta opp om Regjeringas forslag fullt ut. Samtidig fekk me beskjed om at Arbeidarpartiet kunne tenkja seg å forhandla om ei løysing som låg tett opp til det Regjeringa hadde gjort framlegg om. Det er på ein måte ein luksussituasjon, og eg vil gje honnør til alle desse tre partia. Eg meiner at det resultatet som her ligg føre, kan me i fellesskap vera nøgde med.

Ro i arbeidslivet er vesentleg, og på bakgrunn av dei høyringane me hadde, og det me òg har sett av politiske markeringar – seinast i går var det vel, der det gjekk fram at fagforeiningane følte ei reell uro over dette – fann me det rett å gjera visse små justeringar for på ein måte å skapa ro i arbeidslivet – ikkje minst med tanke på eit framtidig samarbeid mellom partane i arbeidslivet har det ein eigen verdi og utgjer eit eige argument. Me trur at den løysinga som nå ligg føre, er svært godt egna til å ta vare på roa og eit godt samarbeidsforhold.

Når det gjeld Rogaland, har eg hatt kontakt med representantar for arbeidsgjevarane i fylket, og der er det – som eg nemnde i eit tidlegare replikk svar – ein solid tradisjon for at ein ordnar seg med avtaler før arbeidsstopp og sesongmessige svingingar. Eg har den tiltru både til fagorganisasjonar, oljeselskap og andre i Rogaland at det framleis vil vera kulturen, som i praksis vil vera svært nyttig for å sikra full sysselsetjing og ein effektiv bruk av arbeidskrafta. Eg fekk òg den forståinga av desse arbeidsgjevarane at det er ein tradisjon som dei på dette grunnlaget fullt ut kan føra vidare.

Så viser eg til den evalueringa ein skal ha om to-tre år, som vil visa om det er ting som bør justerast.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Erna Solberg (H): Høyre-politikk er ikke så farlig likevel, er vel egentlig konklusjonen så langt i denne debatten. Det man fryktet sterkt for noen år tilbake, er man i dag villig til å gå inn på.

Når Odelstinget i dag vedtar å tillate utleie av vikarer i alle typer yrker og tillater privat arbeidsformidling, betyr det at Høyre får gjennomslag for saker vi har prioritert høyt på hele 1990-tallet. Så sent som for fire år siden stod stortingsflertallet, Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, sammen om å avvise disse forslagene. Så sent som i 1996 strammet den daværende arbeiderpartiregjeringen inn praksis knyttet til utleie av arbeidskraft. Vi er derfor glad for å konstatere at en politikk som så sent som for fire år siden av Arbeiderpartiets hovedtalsmann ble karakterisert som at «høyrekraftene går til angrep på fellesgodene her i landet» – og andre, bl.a. daværende statsråd Gunnar Berge, mente at arbeidsmiljøet

ville bli dårligere og svekket ved disse forslagene – er nå god politikk også for Arbeiderpartiet.

Så sent som for to år siden delte Senterpartiets Morten Lund LOs Stein Reegårds syn, at utleie av arbeidskraft er å behandle mennesker som maskiner. Det har åpenbart skjedd en seier for fornuften i løpet av disse årene. Og når fornuften nå seirer, er det nok fordi behovet for mer fleksibilitet, både for arbeidstakere og arbeidsgivere, er blitt mer åpenbart. I dagens trange arbeidsmarked er det blitt synlig at vikarer trengs for å fylle opp for permisjoner og sykefravær. Det er behov for ekstrahjelp for å ta arbeidstopper. Forståelsen er blitt større for at det er bedre for arbeidstakerne og administrativt enklere for arbeidsgiverne hvis man kan henvende seg til bedrifter eller organisasjoner som spesialisere seg for nettopp å fremskaffe den rette vikaren til et arbeidsoppdrag. Til mange korttidsoppdrag er man avhengig av å kunne finne noen med kvalifikasjoner, og vanlige utlysninger og ettersøkninger etter vikarer blir for tungvint i mange bedrifter, også for offentlige etater. Hvor mange arbeidstimer brukes ikke i dag av høyt kvalifisert pleiepersonell både ved sykehus og eldreinstitusjoner eller av førskolelærere, for å skaffe vikarer som kan komme på kort varsel!

Når man nå åpner for generell adgang til å drive med utleie av arbeidskraft, medfører det en spesialisering i arbeidsmarkedet. De som er gode til å organisere, kvalifisere og fremskaffe riktig arbeidskraft, driver med det, mens de som har behov for arbeidskraft til å utføre jobber på helt andre områder, konsentrerer seg om sin oppgave – ikke å fremskaffe disse vikarene. Dette er et vesentlig tilskudd til å effektivisere norsk økonomi, og har derfor alltid vært et ledd i det Høyre har jobbet for når det gjelder strukturpolitiske endringer i arbeidsmarkedet.

Høyre tok i 1997 opp disse forslagene om å endre lovreguleringen når det gjaldt privat arbeidsformidling og arbeidsutleie, fra å være et generelt forbud til å være generelt tillatt, altså en speilvendning av dagens lovs prinsipper. Den gangen opplevde vi at daværende arbeids- og administrasjonsminister Løwer valgte å gå inn for å utrede spørsmålene nærmere, i motsetning til tidligere arbeiderpartistatsråder, som bare har avvist forslagene blankt. Det såkalte Blaalid-utvalget, som var resultatet av denne utredningen, la frem forslag om lovendringer som innarbeidet de hovedprinsippene som Høyre ønsket. Jeg har lyst til å understreke at jeg synes det er positivt at statsråd Dávøy har fulgt opp Blaalid-utvalgets enighet i sitt forslag, selv om vi fra Høyres side ønsket et noe mer liberalt regelverk og fremmer en del forslag knyttet til dette. Det gjelder spesielt det at vi er imot regelen om seks måneders karantene, fordi den har en negativ virkning for arbeidstakere, ikke minst i distriktene. Det er fortsatt slik i dette landet at det ikke er så mange arbeidsgivere rundt omkring i de mindre samfunnene, og for mange vil det være umulig å kunne få den fleksibiliteten som også saksordføreren har argumentert for tidligere, fordi det ikke vil være andre enn ens tidligere arbeidsgiver som etterspør den arbeidskraften.

Vi ønsker en mer liberal holdning til utleie mellom produksjonsbedrifter. Vi ønsker ikke nå å gi Regjeringen

en generell fullmakt til å unnta yrkesgrupper. Etter vår mening bør vi først få erfaringer med et mer liberalt lovverk, og hvis det oppstår problemer, kan Regjeringen komme tilbake til Stortinget for å få en slik fullmakt, og da har vi en mulighet til å la den fullmakten ledsages av premisser for når den skal brukes. Det er viktig, ikke minst fordi det som har skjedd i løpet av behandlingen i komiteen, er at Arbeiderpartiet ikke lenger fremstår med klare merknader om hvorvidt man går imot utleie eller går inn for at man skal tillate utleie av arbeidskraft også innenfor helsesektoren. Jeg hører at saksordføreren sier at de mener at det nå er fullt tillatt, men jeg hører ikke noe om garantier fra Arbeiderpartiet om at man ikke gir Regjeringen mulighet til å benytte seg av denne fullmakten overfor helsepersonell. Jeg synes det hadde vært greit hvis vi kunne ha fått en stadfestelse i løpet av denne debatten av at Arbeiderpartiet mener at man ikke skal bruke denne fullmakten i den nåværende situasjonen til å stoppe eller å begrense innleie av arbeidskraft innenfor helsesektoren. Da hadde det vært rimelig det som Sylvia Brustad har gått ut i media og sagt, at man er for innleie og ikke vil opprettholde forbudet. Hvis man ikke gir den garantien, skaper Arbeiderpartiet usikkerhet om hvorvidt Regjeringen har fått flertall for det forslaget de har lansert, og som statsråd Dāvøy tidligere har sagt vil kunne brukes til å begrense innleie i helsesektoren.

Vi gav på et tidlig tidspunkt klart uttrykk for at Regjeringens forslag ville kunne bli vedtatt med vår subsidiære støtte. Og Fremskrittspartiet har gitt de samme signalene. Vi synes unektelig det blir litt underlig å oppleve at regjeringspartiene åpenbart ikke vil ha gjennomslag for sin egen politikk. Derimot inngår de et kompromiss med Arbeiderpartiet om innstramminger, til tross for at de allerede var garantert et flertall for eget forslag. Konsekvensene er bl.a. at mens man liberaliserer regelverket for vikarbyråer, strammer man inn på utleie mellom vanlige produksjonsbedrifter. Regjeringens forslag til lovreguleringer ligger ikke langt fra den praksis som har vært gitt gjennom dispensasjoner de senere årene, en praksis flertallet på Stortinget – og tidligere statsråd Gunnar Berge – har fremholdt som grei frem til nå.

Innstramningen rammer mange bransjer, men spesielt offshorerelaterte næringer, fordi dette er næringer hvor disse reglene har vært brukt for å unngå permitteringer og oppsigelser hvis man ikke vinner en arbeidskontrakt. Dette er en bransje som for øyeblikket gjennomgår store endringer. Og det er i denne sammenhengen påfallende at stortingsflertallet velger et slikt tidspunkt for å stramme inn på dette regelverket.

Det virker også underlig at regjeringspartiene har behov for å hindre iverksettelse av de nye lovreglene før arbeidsmarkedsetaten har fått etablert sitt eget konkurrerende statlige utleieselskap. For to år siden var det talsmenn fra regjeringspartiene som var prinsipielle motstandere av at det skulle etableres et slikt vikarbyrå. Blant annet sa Morten Lund fra Senterpartiet:

«Jeg kan ikke se at en statlig utleieaktør, som foreslås av Arbeiderpartiet, vil tilføre næringslivet bedre tjenester enn de private som allerede finnes. Den of-

fentlige oppgaven bør være å se til at reglene om utleie følges.»

Til tross for dette gjør også regjeringspartiene nå et offentlig AS til en premiss for om liberaliseringen i det hele tatt skal kunne gjennomføres.

Innvendingene mot et offentlig aksjeselskap som skal drive med vikarutleie, og som er knyttet nært opp til arbeidsmarkedsetaten, har vært store. Blant annet har Konkurransetilsynet påpekt de klare problemene det vil medføre å skille den delen av arbeidsmarkedsetatens arbeid som skal tilrettelegge for alle som driver vikarbyrå, fra sin egen virksomhet som et vikarbyrå som konkurrerer med de samme. Det gjelder f.eks. formidling av arbeidskraft til vikarbyråene, og om et slikt offentlig vikarbyrå skal kunne trekke på andre ressurser i arbeidsmarkedsetaten, som er finansiert over statsbudsjettet, f.eks. kvalifiseringstiltak for arbeidsledige, som ikke andre vikarbyråer får del i. Mange uryddige episoder vil kunne oppstå når samme person i arbeidsmarkedsetaten har kontakt med arbeidsgivere som representant for vikarbyrået, og som representant for andre tjenester i arbeidsmarkedsetaten. En modell for partnerskap mellom arbeidsmarkedsetaten og private byråer for å løse problemet med slike tjenester ville vært mye bedre enn et statlig AS. Vi fremmer i dag forslag om at dette bør være veien videre også for de positive og bra tiltakene som arbeidsmarkedsetaten har hatt forsøk med og delvis betalingstjenester for, knyttet til samarbeid med andre offentlige etater.

Tidlig i fasen annonserte Arbeiderpartiet endringsforslag til Regjeringens opplegg som i praksis ville medført at fagforeningene ville fått vetorett knyttet til innleie av arbeidskraft. Det ville f.eks. betydd en stopp for innleie av sykepleiere i helsesektoren, basert på det faktum at Sykepleierforbundet har sagt et prinsipielt nei til utleie av vikarer, til tross for at det for pasientbehandlingsdel i dagens situasjon i Norge er et sterkt behov for å tillate nettopp innleie. Men i løpet av prosessen i komiteen har alle disse forslagene forsvunnet. De ville ikke fått flertall, og det bruker Arbeiderpartiet som et argument, men jeg må si at jeg har en snikende mistanke om at også Arbeiderpartiet har forstått at deres forslag i praksis kunne spenne bena under selve liberaliseringen; de har gjort sin botsøvelse overfor LO og valgt å ikke gå videre med dem.

Fleksibilitet er bra. Det lærte vi også da vi var i Sverige. Hovedinntrykket vi sitter tilbake med etter den reisen, er at de lovreglene vi i dag vedtar, har vist seg å kunne fungere helt utmerket – også et langt mer liberalt lovverk som i Sverige. Frykten for høyrepolitikken har lenge vært overdreven i Stortinget, og jeg er glad for at man i dag tar et skritt inn i det mer fleksible arbeidsmarkedet som Høyre alltid har ønsket.

Jeg vil få lov til å ta opp de forslag som Høyre og Fremskrittspartiet står bak i innstillingen.

Presidenten: Erna Solberg har tatt opp de fem forslag som hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Sylvia Brustad (A): La meg først få lov til å tilbakevise en påstand som jeg også har sett at Solberg har hevdet overfor Dagens Næringsliv, nemlig at Arbeiderpartiet bare halvhjertet skulle ha fremmet det syn som bl.a. LO har stått bak. Det er direkte feil, og det ville representanten Solberg ha visst dersom hun hadde lest det som var våre primære forslag. Vi har ikke nådd i mål på alle områder, men vi er kommet et godt stykke på vei på enkelte områder. Det er vi glade for, og det gir vi også ros til sentrumpartiene her i huset for.

Så vil jeg si til det representanten Solberg sa om helsepersonell: Vi har hele tiden fra jeg på vegne av vårt parti la fram våre merknader, sagt at når vi nå åpner for innleie, skal det gjelde alle bransjer, også helsesektoren. Og jeg synes ikke at den merkningen som står i komiteinnstillingen fra sentrumpartiene, SV og Arbeiderpartiet, er til å misforstå:

«en generell tillatelse til innleie av arbeidskraft bør gjelde for alle arbeidstakergrupper.»

Det er noe annet enn det Regjeringa foreslo, og jeg siterer fra proposisjonen, Ot. prp. nr. 70 for 1998-99, hvor det står følgende:

«Etter Arbeids- og administrasjonsdepartementets vurdering gjør det seg gjeldende særskilte hensyn innenfor helse- og sosialsektoren som tilsier at noen yrkes-/utdanningsgrupper i denne sektoren bør unntas adgangen til innleie.»

I innstillingen fra komiteen sier flertallet noe annet enn dette, fordi vi sier at det skal gjelde innenfor alle sektorer. Jeg har også argumentert for hvorfor vi mener at det er riktig. Det er bl.a. viktig – og det viktigste – at vi får behandlet flest mulig pasienter. Jeg tror heller ikke argumentet om at det nødvendigvis er dyrere å leie inn, holder i alle sammenhenger. Derfor burde man ikke misforstå vårt budskap på det området.

Så er det riktig at vi har gitt en fullmakt til Regjeringa på generelt grunnlag til å sette ned foten. Det er en generell fullmakt, men det skal være tungtveiende grunner for at den skal brukes, viktige samfunnshensyn, og det skal i så fall bare gjelde for perioder. Representanten Solberg representerer et parti som er veldig for konkurranse, og som har vært et av dem som har vært pådriver for å oppheve forbudet mot privat arbeidsformidling, bl.a. ut fra argumentasjonen om at det er viktig å få en konkurranse mellom offentlige og private aktører. Men når vi kommer til spørsmålet om det er riktig å opprette et statlig utleieselskap, sier Høyre og Fremskrittspartiet at de

«ser ingen grunn til å starte med å opprette et offentlig utleiebyrå for å konkurrere med private aktører som en konsekvens av liberaliseringen av formidlings- og utleiereglene».

Mitt spørsmål blir: Hvorfor er Høyre bare opptatt av konkurranse når det går i favør av de private? Hvorfor bør det ikke være en rimelig konsekvens av det som står i innstillingen, at også det offentlige får en rimelig mulighet – slik også NHO har anbefalt – til å drive med utleie av vikarer, og at de også får en mulighet til å konkurrere på like vilkår med de private?

Erna Solberg (H): Begrunnelsen min for å mene at det virker som om Arbeiderpartiet bare halvhjertet gikk inn for sine mindretallsforslag, er at det er svært påfallende at de droppet disse forslagene, slik som Arbeiderpartiet faktisk har gjort i innstillingen, og ikke fremmet dem og fått dem stemt over for å vise sine synspunkter også gjennom Stortingets behandling. Det forbauset meg stortlig at de ikke gjorde det, for det er det vanlig å gjøre. Men Arbeiderpartiet har nå lagt seg på en linje hvor de på en måte ikke skal vise sin faktiske politikk gjennom stortingsbehandlingen. Det gjelder også budsjettbehandlingen, hvor de står helt og fullt bak budsjettet.

Jeg er glad for at Sylvia Brustad nå klart konkretiserer at vi mener at helsepersonell ikke skal unntas fra lovverket. Det jeg vil få lov til å replisere – som et spørsmål som en sikkert har mulighet til å svare på senere – enten representanten Sylvia Brustad eller andre arbeiderparti-representanter – er følgende: Vil det være slik ut fra det kompromisset Arbeiderpartiet og regjeringspartiene har gjort, at hvis statsråden før evalueringen kommer til Stortinget, faktisk velger å bruke fullmakten hun har til f.eks. å stoppe innleie av sykepleiere eller andre i denne perioden, gitt alt vi vet om hvordan situasjonen er på helsefronten i Norge i dag, vil det være å oppfatte som å bryte en avtale man har mellom Arbeiderpartiet og Regjeringen og den forståelsen man har lagt inn i denne fullmakten? Det synes jeg vi kan få et konkret svar på, for da vet vi hvordan Regjeringen kan opptre i forhold til å bruke den fullmakten fremover.

Når det gjelder spørsmålet knyttet til aksjeselskapet, skal jeg gjerne komme tilbake til det, men jeg ser at jeg nå har ti sekunder igjen, så jeg kommer ikke til å kunne gi et fyllestgjørende svar. Vi har argumentert prinsipielt i innstillingen. Det er ikke noe problem med konkurranse i markedet når det gjelder utleie. Jeg tror det er 171 registrerte utleievirksomheter, hvis jeg ikke tar feil, på ulike nivå i Norge, slik at det er mye konkurranse. Det er ikke for å få konkurranse at det offentlige trenger å gå inn, for konkurransen eksisterer og vil eksistere helt uavhengig av det offentlige. Men det prinsipielle synet får jeg komme tilbake til senere i debatten.

Olaf Gjedrem (KrF): Det gjeld tre forhold.

For det fyrste fann eg det positivt og heilt korrekt at representanten rosar dei to siste statsrådene i departementet for å ha tatt tak i dette viktige temaet, og for å ha fremja desse forslaga for Stortinget slik at me får desse endringane. Den honnøren vil eg gjerne støtta opp om, ikkje minst overfor statsråd Dāvøy, som har gjort dette konkret.

Det andre gjeld vikarbyrå, som eg håpar kan koma på beina i lag med loven ikkje for langt ut i år 2000. Me i Kristeleg Folkeparti har vore litt usikre på om me skulle støtta dette. Nå har statsråden foreslått at det skal gjerast, og me har i komiteen slutta oss til å be statsråden koma tilbake med eit forslag om eit opplegg som m.a. tar omsyn til at me i landet har ein del arbeidssøkjarar som er relativt mindre attraktive i arbeidslivet, slik at ein i alle fall skal føla at det er ei bedrift som vil vera aktivt sø-

kjande i forhold til å få sysselsett dei som nok vil vera noko mindre attraktive i ein privat marknad, då effektivitet og funksjonsdugleik nærast er kriterium for å bli vurdert. Det trur eg ingen kan underslå. Derfor ser me verdien av dette. Me seier òg at statsråden har fridom til å koma tilbake med ein modell og ei organisasjonsform, og håpar på oppslutning i Stortinget om det forslaget som kjem ikkje for langt ut på nyåret.

Så til slutt eit spørsmål: Fryktar representanten Erna Solberg at bedriftene og arbeidslivsorganisasjonane ikkje kan finna fram til formålstenlege ordningar når det gjeld arbeidskraftutleie mellom bedriftene? Etter mi vurdering har desse bedriftene og arbeidstakarane langt på veg felles interesse av ordningar som hindrar lediggang og sikrar mest mogleg sysselsetjing. I desse bedriftene og næringslivsgrreinene er det i dag ein tradisjon og kultur for at fagforeining og bedriftsleiing handterer desse spørsmåla i lag. Er Erna Solberg i tvil om at dei òg i framtida vil klara å finna formålstenlege ordningar for arbeidsleige?

Erna Solberg (H): La meg få begynne med det siste, for det har blitt sagt et par ting i salen tidligere som ikke stemmer når det gjelder utleie mellom produksjonsbedrifter. Man har sagt at dette gjelder innleie som ikke overstiger 10 pst. Ellers kan man inngå avtale med fagforeningen, men det er under én gitt forutsetning, som står i loven, og det er at det skal inngås avtale med tillitsvalgte som representerer et flertall av den arbeidskategorien innleien gjelder. Sannsynligheten er da at hvis det finnes kategorier hvor det er lav organisasjonsprosent, vil man ikke kunne gå over 10 pst. Det er f.eks. en forskjell i forhold til forslaget som gjør at for en del bedrifter hvor organisasjonsprosenten er lav, vil faktisk ikke dette nødvendigvis gjelde. Dermed har man fjernet muligheten for en del bedrifter, på begge områdene når det gjelder utleie, til i det hele tatt å bruke den andre avtaleveien gjennom fagforeningen. Vi har ment at dette er regler hvor rettighetene er helt klare. Arbeidstakerrettighetene ligger i det firmaet som leier ut, og det er forskjellen mellom denne type utleie og utleie knyttet til vikarbyråer, hvor man får et trepartsforhold hvor arbeidstakerrettighetene blir delt på en annen måte, og hvor man har andre typer tilknytning i forhold til ansettelsesforholdene.

Så til spørsmålet om et offentlig vikarbyrå. For det første oppfatter jeg det slik at dette byrået ikke bare skal drive med vikarvirksomhet. Det er snakk om fire betalingstjenesteelementer ifølge det som står i proposisjonen. En del av disse betalingstjenesteelementene er de facto å overta personalfunksjoner for en del bedrifter. Jeg skjønner godt at NHO og bedrifter vil være glad for at arbeidsmarkedsetaten kan overta personalfunksjoner for dem og få ned kostnadene. Får man noe billigere enn det man selv kan gjøre, vil man ofte synes at det er greit. Vi synes at det som man skisserer skal gjennomføres gjennom vikarbyrået, sannsynligvis bedre kan gjennomføres gjennom en partnerskapsmodell. Manpower har innbydd til en slik partnerskapsmodell. Vi synes at man kan gjøre dette i forhold både til private og til offentlige etater, og

finne bedre løsninger på disse ordningene enn å etablere et vikarbyrå, som vi tror tar fokuseringen vekk fra de svakeste, som først og fremst er arbeidsmarkedsetatens ansvar.

Olaf Gjedrem (KrF)(fra salen): President! Til ei saksopplysing.

Presidenten: Dersom det kan være til gunst for debatten, får Olaf Gjedrem ordet til en saksopplysning.

Olaf Gjedrem (KrF): Takk – berre for å oppklara ei misforståing.

Det står på side 19 i innstillinga:

«skal det inngås avtale med tillitsvalgte som til sammen representerer et flertall av den arbeidstakerkategorien innleien gjelder.»

Dette er ikkje organisasjonstvang. Der det ikkje er organisasjonar, kan ein kalla saman dei tilsette på bedrifta, så det er ikkje noka hindring for å oppnå utleie at det ikkje er eit fleirtal som er organiserte.

Presidenten: Erna Solberg – til saksopplysningen og oppklaringen av en misforståelse.

Erna Solberg (H): Jeg har ikke misforstått det som står i loven, men jeg tror hr. Gjedrem har misforstått hva jeg sa.

Jeg sa at muligheten til å gå utover 10 pst. ikke eksisterer for de bedrifter hvor ikke et flertall innenfor arbeidstakerkategorien er organisert. Det er slik loven faktisk er formulert. Også ved innleie fra vikarbyråer gjelder den samme type regler, det er avhengig av det.

Jeg tror nok at det heller var Gjedrem som hadde en ekstra misforståelse her.

Presidenten: Presidenten oppfatter da at misforståelsen er oppklart.

Karin Andersen (SV): Jeg tror nok vi skal merke oss at det er Høyre som smiler bredt i dag, og at de faktisk har forstått hvor lite dette kompromisset betyr. Det er alvorlig for oss som er uenig i det, men jeg skjønner at Høyre smiler.

Høyre trekker fram en sammenligning med Sverige når de skal ufarliggjøre det som skjer nå, og det blir feil hvis man ikke vet hvor store forskjeller det er i svensk og norsk arbeidsliv – og nå snakker jeg ikke om Telia og Telenor.

I svensk arbeidsliv har arbeidstakerorganisasjonene en helt annen sterk stilling enn de har i norsk arbeidsliv. Der har de klausuler gjennom sine kollektivavtaler som gjør at de skal inngå avtale når det er utleie og innleie. Og de har også klausuler som gjør det mulig for dem å stenge både innleie- og utleiebedrift hvis det blir konflikt. Det betyr jo at det er noen jevnstore muskler i det systemet som blir totalt fraværende i det norske, for problemet i det norske systemet blir jo ikke at det skal være ut- og innleie mellom bedrifter, eller at noen skal være

vikarer. Det er jo ikke noe problem. Men problemet er at man ikke skal ha kontroll på dette, verken kontroll gjennom fagforeningene eller at myndighetene skal settes i stand til å kontrollere det, for på det området har man jo ikke tenkt å gjøre noen forandringer. Det betyr at uansett hvor strengt regelverket er i seg sjøl, vil det ikke få noen som helst betydning i Norge, fordi det ikke vil være noen som sitter der og kan finne ut om det er en midlertidig jobb, eller om det er en måte å omgå det å ansette folk på, slik som det er i Sverige. Så der tror jeg representanten Erna Solberg må ha misforstått hvordan det svenske arbeidslivet fungerer.

Erna Solberg (H): Jeg er klar over at det er store forskjeller mellom svensk og norsk arbeidsliv, ikke minst i forhold til organisasjonsprosenten, som er langt høyere i Sverige enn i Norge, som selvfølgelig også gjør at noen forhold blir annerledes.

Men så er også loven i Sverige helt annerledes enn selv det som vi går inn for her i dag knyttet til dette, for den er jo helt liberal. Den er noe av det korteste jeg har sett når det gjelder en lovtekst, og har f.eks. veldig mange også av de bitene som vi har vært med på knyttet til regelverket her, som gir noen ekstragarantier – ikke mer. Men det som er hovedpoenget med erfaringen fra Sverige er at f.eks. regelen om seks måneders karantene ikke eksisterer, som gjør at en person kan leies tilbake til den bedriften han har vært på før. Det har vist seg at det ikke er noen store problemer knyttet til det, med ett unntak kanskje: Innenfor helsesektoren har man erfart at sykepleierne har kunnet bruke den ordningen som er der, til å presse opp lønnsnivået for sykepleierne. Noen vil vel kanskje synes at det er negativt, andre vil kanskje synes det er greit at man bruker markedsmekanismene. For min del synes jeg det er greit. Jeg synes det er bedre at man bruker markedsmekanismene i en tilbuds- og etterspørselsituasjon for å få opp lønnsnivået for den type yrkesgrupper, enn at man tror at man skal kunne heve det gjennom store forhandlinger, spesielle offentlige lavlønnspotter eller andre ting.

Jeg tror fremdeles at hvis man går til Sverige og ser i hvilken grad man i det hele tatt har måttet bruke trusler i det svenske arbeidslivet, er det ingen eksempler på at noe av det regelverket som finnes i Sverige, f.eks. når det gjelder sanksjoner, noen gang har vært tatt opp for å kunne stoppe bruk av innleid personell eller utleie. Slik sett tror jeg at man har en stor frykt i Norge for konsekvensene av å liberalisere på dette området. Men nå får vi se hva som skjer og hvilke erfaringer vi får. Det vil komme en evaluering tilbake til Stortinget, og kanskje man da kan være modig nok til å ta vekk de ekstrastengslelene som er satt inn, hvis det viser seg at det ikke har vært behov for dem i det hele tatt, om tre år.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Inga Kvalbukt (Sp): Arbeidsmarkedet vil bestandig over tid være i endring. Behovet for arbeidskraft innen

ulike sektorer varierer. Bedrifter vil ønske å ha tilgang på etterspurt arbeidskraft, samtidig som arbeidstakerne vil ha et todelt ønske: behov for forutsigbarhet og trygghet i hverdagen og ønske om en mer fleksibel hverdag i perioder.

Arbeidstakeren etterspør ikke lenger bare arbeid, men også fritid og best mulig velferdsordninger, ferie og permisjoner.

Det offentlige har imøtekommet disse ønskene og behovene ved å legge til rette for trygghet under sykdom, gode permisjonsordninger ved svangerskap, fødsel og sykdom hos barn – og nå sist etterutdanningspermisjon.

Alle disse velferdsordningene har igjen forsterket arbeidsmarkedets etterspørsel etter korttidsarbeidskraft. Det lovforslaget Stortinget vedtar i dag, ivaretar både behovet for fleksibel arbeidskraft og den enkelte arbeidstakers behov for trygghet og ordnede tilsetningsforhold. Overtid og midlertidige ansettelser har sammen med utleie av arbeidskraft bidratt til den nødvendige fleksibilitet i arbeidslivet til nå. Utleie av arbeidskraft har i utgangspunktet vært forbudt, men det har vært gjort unntak etter forskrift – etter sysselsettingsloven § 27. Av områdene som har vært unntatt fra forbudet, har kontorsektoren hatt størst betydning. Men det sier seg selv at et vell av unntaksbestemmelser blir både byråkratisk og uoversiktlig, og vil aldri bli treffsikkert, rettferdig eller rimelig.

Skal en bedrift være avhengig av stor overtidssinnsats, vil dette være en belastning for arbeidstakerne. De fleste føler lojalitet overfor sin arbeidsgiver og arbeidsplass og kan være villig til å påta seg mer arbeid enn hva som tjener den enkeltes situasjon og helse på lang sikt.

Dagens regelverk, som har et forbud mot privat arbeidsformidling, er lite tilpasset dagens og framtidens behov for mer fleksibel arbeidskraft. Departementet tilrår derfor at privat formidling av arbeidskraft blir tillatt, og dette støttes av komiteens flertall – Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Høyre og Senterpartiet. Privat arbeidsformidling vil være et positivt supplement til arbeidsmarkedsetaten. Samtidig er et annet flertall – Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og SV – opptatt av at vi fortsatt skal ha en landsdekkende offentlig arbeidsformidling. Dette vil ikke minst være viktig for distriktene.

Komiteens flertall støtter departementets forslag til «speilvendning» av regelverket, fra generelt forbud mot utleie av arbeidskraft til at inn- og utleie av arbeidskraft kan tillates. Flertallet mener at en generell tillatelse til innleie av arbeidskraft bør gjelde for alle arbeidstakergrupper, men vil samtidig gi Regjeringa fullmakt til å kunne unnta enkelte yrkesgrupper fra hovedregelen i perioder, hvis viktige samfunnshensyn tilsier det.

For Senterpartiet er det viktig at arbeidstakerne er sikret trygge tilsetningsforhold. Slik lovverket er utformet, er dette ivare tatt, samtidig som det også er tatt rikelig hensyn til samfunnets nye behov. I denne sammenheng kan det være av interesse å se på dagens skolesystem og barn og unges hverdag. I dag får barn og unge langt sjeldnere enn tidligere kjennskap til ulike sider av arbeidslivet gjennom oppvekst og skolegang.

Manglende arbeidserfaring og arbeidskunnskap fører til at mange unge er usikre foran sine yrkesvalg. Dagens lovframlegg vil gi flere mer variasjon i erfaring og bedre grunnlag for endelig yrkesvalg. Samtidig vil bedre muligheter til innleie gi bedrifter lettere tilgang på nødvendig arbeidskraft. Jeg vet også at det har vært tilfeller der vikarer har bedret arbeidsrutinene – noe både den fast ansatte og bedriftene som helhet har dratt positiv nytte av. Friske øyne og nye krefter kan løse opp i fastlåste rutiner som er hemmende. Nye øyne kan gi nye rutiner som igjen kan gi bedre trivsel og bedre utført jobb, samtidig som den som har vært inne som vikar, får bedret sine kvalifikasjoner og står enda sterkere som arbeidssøker framover.

Jeg synes det lovforslaget vi har fått, er veldig bra. Det er ingen som har fått innfridd alle sine ønsker, men det er heller ingen som har grunn til å være misfornøyd. Arbeidslivet er sikret fleksibel tilgang på arbeidskraft. Arbeidstakeren har fullt ut sikret sine rettigheter, og alle som ønsker en løsere tilknytning til arbeidslivet med litt mer fritid i perioder, og vil prøve flere typer arbeid, får større mulighet til det. Samtidig stenger lovverket for at det kan spekuleres i bare korttidsansatte.

T o r e N o r d t u n hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Torbjørn Andersen (Frp): Representanten Inga Kvalbukt skal ha honnør for å være med på Senterpartiets kullkasting av sine tidligere posisjoner i denne saken om formidling og utleie av arbeidskraft. Nye tanker og nye holdninger er tillatt – til og med her på Stortinget. Men det er jo slik at regjeringens partiene her på Stortinget kunne fått gjennomslag for det som var Regjeringens utgangspunkt i saken.

Når det gjelder det en nå har måttet godta, og ikke hadde behøvd å godta dersom en hadde valgt å samarbeid med Høyre og Fremskrittspartiet, fikk en den saken på kjøpet at en må ha seks måneders karantene dersom en skal leies inn av en bedrift som en tidligere har vært ansatt i. Det kan være et problem, spesielt i de strøk av landet hvor Senterpartiet har sitt hjerte, nemlig i grisgrendte strøk, hvor jeg vet at tilbudet på arbeidsplasser og antall bedrifter ikke er av et slikt omfang at det kanskje er så mye å velge mellom. Det vil etter mitt syn være en hemske i de grisgrendte strøk av landet.

Det kunne være interessant å høre representanten Inga Kvalbukts syn på akkurat dette. Føler hun ikke at det er litt beklemmende å ha vært med på et forlik som faktisk kan ramme Senterpartiets kjerneområder i landet?

Inga Kvalbukt (Sp): Representanten Andersen stilte spørsmål ved hvorfor vi ikke like gjerne kunne samarbeidet med Fremskrittspartiet og fått full tilslutning til Regjeringas framlegg. Samtidig kritiserer han at vi går inn for seks måneders karantene. Da må jeg si at departementet foreslo seks måneders karantene, og det synes jeg

var helt riktig. Som jeg sa i mitt innlegg, har vi på arbeidsgiversiden stengt for spekulasjon i det å satse bare på korttidsansettelse. Men arbeidslivet består ikke bare av idealister, verken på arbeidsgiversiden eller på arbeidstakersiden, og med denne seks måneders karantenen har vi også stengt for muligheten til spekulasjon på arbeidstakersiden. Hvis det er en arbeidstaker som er veldig etterspurt, kan han bare si opp, bli utleid, og forlange mye høyere lønn. Det er et system vi ikke ønsker.

Når det gjelder å ta hensyn til distriktene er jeg veldig glad for at Fremskrittspartiet også er opptatt av distriktene. Og nettopp derfor synes vi at det er så viktig å sikre sterk statlig arbeidsformidling i framtida, og at vi også får statlige utleieselskaper. Jeg tror det kanskje blir det viktigste bidraget i Distrikts-Norge.

Sverre J. Hoddevik (H): Vi husker, og har i dag fått det repetert, Ted Hanisch' lansering av statsaksjeselskapet som skulle inn på utleiemarkedet. En stor del av begrunnelsen den gangen var viktigheten av å være totalleverandør, og på den måten å inneha bred kompetanse i arbeidsmarkedet. Forslaget ble i første omgang møtt med en skuldertrekning.

I dag er det betydelig mer anstrengt. Det er viktig å være på banen fra første dag. Det virker nesten som at hvis ikke staten får en flyng start, så har man liten sjanse i markedet.

Talsmenn for flertallet har snakket om en forlengelse av A-etaten. Men Morten Lund sa det stikk motsatte i fjorårets debatt. Han sa at denne virksomheten måtte være helt atskilt fra A-etaten. Han sa også, som Erna Solberg nevnte i sitt innlegg, at ingen bedre tjenester for næringslivet var å forvente her.

Hva er det som nå har skjedd med Senterpartiet, når man har det stikk motsatte standpunkt i dag? Det skulle også være interessant å få vite om Senterpartiet deler Arbeiderpartiets syn på monopol. Hvis ikke staten er med, så har vi privat monopol, sier den største representanten for flertallet. Er det virkelig slik at man ser på 170 private aktører, som Signe Øye i fjorårets debatt telte det opp til å være, og som har blitt bekreftet av Erna Solberg i dag, som et monopol?

Inga Kvalbukt (Sp): Først må jeg bare slå fast at det er ingen motsetning mellom det Morten Lund har sagt tidligere, og det som jeg sier og mener i denne saken. Jeg vil også vise til hva flertallet sier om dette i innstillinga: Der ber vi departementet komme tilbake med forslag om etablering av et slikt selskap som egen sak, og vi legger til grunn at forslaget må ivareta de juridiske, administrative og de konkurransemessige hensyn. Så får vi se hva det blir.

Ellers har jeg lyst til å si noen ord om prosessen. Alle replikanter fra alle partier som er med i flertallet, har kommet med kritikk og beskyldninger fordi man har gått inn i en prosess. Det er jeg er veldig forundret over. Jeg synes denne saken er et stjerneeksempel på hvordan en politisk prosess skal være. Og det er nettopp derfor vi har fått en så bra sak.

Jeg må komme med en bekjennelse. Jeg er veldig glad i å bake. Og hvis jeg baker en gjærdeig, setter jeg ikke deigen rett inn i steikeovnen, da blir ikke resultatet bra. Departementet har gitt oss en deig, vi har bearbeidet den – vi har ikke bare latt den heve. Det har vært en vanskelig bearbeiding. Vi har ikke laget boller, vi har laget kringler. De ble fine også, tror jeg. I den bearbeidingsprosessen har vi mottatt signaler både fra arbeidsgiversiden og fra arbeidstakersiden, og vi har snakket med politiske medspillere. Og jeg synes flertallet har kommet til et så bra forslag at jeg tror vi har grunn til å være fornøyde med resultatet.

Vel bekomme!

Karin Andersen (SV): Jeg vet ikke helt om man skal le eller gråte etter det siste innlegget som ble holdt om at dette er noe man har knadd sammen i julestria, og at man håper at fordøyelsen blir bra.

Jeg har faktisk tatt Senterpartiet på alvor i en del år, og også det de har sagt om at det er viktig at dette lovverket utformes slik at tryggheten for arbeidstakerne er sikret. Jeg går ut fra at det ikke bare er hensynet til enkeltmennesket, men også en samfunnsinteresse som ligger bak et slikt synspunkt, og det har jeg oppfattet at Senterpartiet deler.

Så har man laget et svært liberalisert regelverk, men det er noen bremses her, f.eks. at utleie kun skal begrenses til arbeidsmiljøloven § 58 A. Spørsmålet er: Man har vel ment at dette regelverket skal følges? Og hvis man har ment at regelverket skal følges, hvem i all verden er det som skal kontrollere dette, når man verken gir arbeidstakerorganisasjonene noen mulighet til å gå inn eller har en myndighetskontroll som skal gjøre det? Det vil jeg at representanten fra Senterpartiet, på vegne av regjeringsspartiene og flertallet, nå skal forklare. Hvordan mener man at denne tryggheten, som man gjør seg til talsmann for, skal ivaretas, når man har et system der ingen egentlig kan ivareta det, uten den enkelte, den ene lille som blir utleid, som i tillegg skal reise rettssak mot sin egen arbeidsgivers kunde for å holde denne samfunnsinteressen – som man påstår å ha – på plass. Det er umulig.

Inga Kvalbukt (Sp): Nei, ikke umulig – det er ingenting som er politisk umulig, det er politiske utfordringer. Og jeg synes ikke vi skal dømme alle som kjeltringer i utgangspunktet. Men vi skal følge med på hva som skjer, så det ikke blir misbruk, og derfor sier vi også i en merknad:

«Flertallet ber Regjeringen følge utviklingen nøye og vurdere om kontrollsystemet fungerer tilfredsstillende. Om nødvendig bes Regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om endringer.»

Og det blir også slått fast i innstillinga at fast ansettelse fortsatt skal være hovedprinsippet i arbeidslivet.

Jeg kan ikke se at det er så stor mulighet for misbruk her. Jeg har snakket med mange arbeidstakere som fryder seg over de mulighetene de har til å ta forskjellig arbeid, og som faktisk gjennom den prosessen har blitt veldig etterspurta arbeidskraft og har lært mye mer enn de ville ha

gjort hvis de hadde gått inn i et fasttømret A4-format arbeidssystem med en gang. Jeg tror vi i framtida vil få flere og flere folk som ønsker å ha denne fleksibiliteten, og det skal vi respektere.

Jeg synes vi her har fått et veldig bra forslag i og med at vi både fastslår arbeidstakerens rettigheter – det er knyttet opp til § 58 i arbeidsmiljøloven – og vi har den begrensninga på 10 pst. og ett år på innleie fra bedrift til bedrift. Jeg kan ikke se at det er en så stor mulighet til spekulasjon, og hvis det allikevel skulle være tilfellet, har vi bedt Regjeringa følge saken nøye. Kan det gjøres bedre?

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Karin Andersen (SV): Først vil jeg ta opp forslagene fra SV som er inntatt i innstillingen.

Denne saken kunne vært gjort svært mye bedre – for norsk arbeidsliv er faktisk fleksibelt, det. Det er sammen med det i Nederland og Spania et av de mest fleksible i Europa. Det er lov å bytte jobb, sjøl om det høres ut som om noen tror det ikke er det, det har vært lov med vikarer, og det har vært lov med inn- og utleie mellom bedrifter. Men på en del av disse områdene har det vært noen vanskeligheter: Noen av dem har kommet av svært mangelfull myndighetskontroll, og noe av det har kommet av noen litt tungvinte måter å håndtere det på – som det var grunn til å se på. Men å kaste barnet fullstendig ut med badevannet, sånn som en har gjort her, har det ikke vært noen grunn til.

Gode og trygge lønns- og arbeidsforhold er faktisk et av Norges fremste konkurransefortrinn, det. Og de kommer altså ikke av seg sjøl. Politiske holdninger har det vært snakket mye om i dag. Det er ikke nok. Det er ikke politisk holdning dette kommer av, det er handlingen som teller. Det er hva vi gjør, og hva det blir mulig å gjøre både for den enkelte arbeidstaker/arbeidsgiver og for fagbevegelsen framover, som kommer til å vise hvordan dette vil gå. Og det vi får flertall for i dag, er ikke i tråd med det svært mange arbeidstakere mener; det har vi fått bunkevis av brev om. Så her har LO spilt en meget merkelig rolle, og Arbeiderpartiet blir nå sittende med fullt ansvar for sterk liberalisering og knefall i forhold til de tingene som hadde vært viktig, hvis man hadde villet gå inn for det, nemlig å gi fagbevegelsen mulighet til å ivareta arbeidstakernes interesser.

Da vi var i Sverige, sa den svenske fagbevegelsen, som har levd med et fullt liberalisert regelverk siden 1993, at myndighetskontroll var det minst viktige. Grunnen til at dette ikke hadde gått fullstendig over stakk og stein i Sverige var nettopp at fagbevegelsen hadde fått muskler til å ivareta sine og arbeidstakernes kollektive interesser, men også den enkeltes interesser. Og jeg har en følelse av at når det gjelder de kollektive interessene, altså fellesskapsinteressene som fagbevegelsen representerer, begynner bevisstheten rundt dette å bli rimelig liten også i Arbeiderpartiet etter hvert.

Jeg ser at det er stor interesse hos enkelte arbeidstakere for å kunne flekse mest mulig. Og det kan være en for-

del, det ser jeg – det er ikke noe galt i det. Men det er altså en helt legitim interesse fra arbeidstakersiden å ha en kollektiv organisering og en kollektiv holdning og handling med hensyn til slike saker som gjør at det ikke blir den sterkeste rett også på arbeidstakersiden. Med den liberaliseringen man nå ser, tror jeg det fremtidige arbeidsmarkedet vil kunne preges av en velutdannet elite – slik Thorbjørn Jagland har skrevet i flere artikler – som har masse kunnskap og kompetanse, og som kan surfe rundt og skumme fløten, mens en får et serviceproletariat, der mange blir låst fast i en kvinnelønnsfelle.

Det som noen påstår er vesentlige endringer i forliket, er feil. En begrensning på 10 pst. og ett år på utleie mellom bedrifter er det eneste resultatet, og det vil ikke ha betydning i praksis. Så å si all arbeidsutleie vil nå kunne foregå uten at tillitsvalgte kan kreve avtale, og ingen vil kontrollere at loven håndheves. Det vil føre til mer svart arbeid, færre vil få fast arbeid, og det vil bli mindre respekt for arbeidslivets spilleregler. At kompromisset kom på plass etter et sterkt press fra LO-ledelsen, er jo til stor forundring. Men kompromisset mangler fullstendig balanse – jevnstore muskler hos partene. Nå må altså den enkelte vikar f.eks. sjøl hindre lovbrudd ved å reise rettsak mot sin arbeidsgivers kunde. Det er fullstendig David mot Goliat – total ubalanse.

En streng lov vil jo ikke bety noe når myndigheter og fagforeninger ikke skal føre kontrollen. Det blir som å fjerne Utrykningspolitiet, forby radarkontroll og tro at folk skal kjøre pent og at ulykkene ikke vil øke. Det vil bli helt åpent, og det vil altså bli de ut- og innleide og vikarene som vil tape. Og de vil ikke bare tape i lønns- og arbeidsforhold – jeg undrer meg stort på om vikaren vil få boliglån når han trenger det.

Presidenten: Karin Andersen har tatt opp de forslag hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Odd Eriksen (A): Arbeiderpartiet og SV står i utgangspunktet ikke langt fra hverandre i mange av de spørsmålene som nå berøres. Det som kanskje er den største forskjellen mellom oss, er nettopp det representanten Andersen innledningsvis påpekte, nemlig at det er hva vi faktisk gjør, som teller.

For Arbeiderpartiet har det vært veldig enkelt. Vi har stått fast på våre primærstandpunkter og blitt nedstemt. Vi kunne ha stått sammen med SV i omtrent samtlige merknader og forslag i innstillingen, men det har ikke rokket ved det faktum at vedtakene som blir gjort i dag, ville ha avveket vesentlig fra det som Arbeiderpartiet og regjeringens partiene i Stortinget har klart å komme fram til gjennom et kompromiss. Det er det som faktisk teller for den enkelte arbeidstaker.

Jeg synes nok at representanten Andersen bagatelliserer de ansattes muligheter for å påvirke innleie, for hun sier noe slikt som at all arbeidsutleie nå vil kunne foregå uten avtale hvis man holder seg innenfor 10 pst. og en varighet som ikke overstiger ett år. Det er faktisk ikke det som vil skje, for gjennom lovverket har man lovfestet

drøftingsplikten. Alle som har vært tillitsvalgt i norsk arbeidsliv, vet at drøftingsplikten er en sterk formulering i avtale- og lovverket, for det pålegger partene å komme fram til protokolleringer hvor man enten sier at man er enig eller at man er uenig. I alle fall har man dokumentert behovet for å drøfte igjennom muligheten for arbeidsleie, og det er faktisk en styrke i seg selv.

Karin Andersen (SV): Ja, det er resultatene som teller, det har Odd Eriksen helt rett i. Da er det grunn til å replisere til Arbeiderpartiet: Hvorfor har de ikke brukt muskler i denne saken? Det hender Arbeiderpartiet bruker muskler både i og utenfor denne salen, og viser dem ganske tydelig. I denne saken har jeg følt at de hadde et tilsprang, men da de møtte litt motstand, var de plutselig fullstendig borte. Som representanten Eriksen riktig sier, var det overhodet ikke noe igjen av de prinsipielle, sterke synspunktene som SV og Arbeiderpartiet stod sammen om. I denne saken har jeg nesten vært fri fra å skrive merknader og forslag, dem er det andre som har skrevet, så jeg er blitt stående igjen alene.

SV har derfor undret seg fælt på hva det var som egentlig skjedde mellom bl.a. LO og Arbeiderpartiet i denne saken. Hvorfor valgte Arbeiderpartiet å bøye seg og ikke bruke muskler og forsøke å presse Regjeringa litt i denne saken? Og når Regjeringa likevel ville fått flertall for nesten akkurat det samme, uten at Arbeiderpartiet burde sitte igjen med ansvaret for dette, så er det helt ubegripelig at det skjer. Arbeiderpartiet har fått lagt inn en begrensning her, men det er slik på de aller fleste arbeidsplasser der man driver med mye inn- og utleie – det er veldig mye av dette i bygg- og anleggsbransjen – at dette lar seg organisere uten at man trenger å ha avtaler.

Jeg har vært tillitsvalgt, og jeg har vært arbeidsgiver. Jeg har vært arbeidsgiver i en svært stor bedrift, som hadde drøftingsplikt på flere områder. Det var ikke noen tvil om hvem det var som bestemte. Hvis det kom til krise og det var en uenighet, var det ikke noen tvil om hvem som bestemte. Det var arbeidsgiver som bestemte når det var drøftingsplikt. Det er klart at fagbevegelsen gjennom dette kan bygge seg opp stor kunnskap om at her skjer det mange ting som ikke er i tråd med intensjonen i lovverket. Ja vel, slik har det også vært de siste årene uten at det har ført til politisk handling fra Arbeiderpartiet.

Torbjørn Andersen (Frp): Jeg satt og hørte på representanten Karin Andersens innlegg, og hadde for så vidt ikke tenkt å ta noen replikk dersom hun kom med noe positivt. Men Karin Andersens innlegg bar preg av massiv skepsis til den liberaliseringen av lovverket som vi behandler i dag. I denne saken har SV markert seg som en skikkelig vokter av de seiglivete statlige monopoler. Heldigvis står de alene om sitt noe spesielle syn.

Er det ikke slik at SV ser det som viktig at flest mulig aktører bidrar til å hjelpe folk i arbeid? SV vil ikke ha privat arbeidsformidling, de vil heller ikke ha noen liberalisering med hensyn til arbeidsutleie, så vidt jeg forstår. Alt skal liksom være et statlig angrep, med mest mulig offentlige monopoler og mest mulig byråkratisering. SV

har med sin holdning i denne saken nok en gang levd opp til sitt ry som voktere av svunne tider – et annet uttrykk behaget ikke presidenten, så det skal jeg ikke gjenta.

Da vi var hos LO i Sverige under forarbeidet til denne saken, fikk vi høre at svensk LO, så vidt jeg kan huske, ikke hadde mye positivt å si om formidling og utleie av arbeidskraft. Jeg spurte svensk LO om de kunne si en eneste positiv ting om privat utleie og formidling, og svensk LO svarte nei, ikke en eneste positiv ting. Da kunne mitt spørsmål bli: Ser heller ikke representanten Andersen en eneste fordel med privat arbeidsformidling og privat utleie av arbeidskraft?

Karin Andersen (SV): Utleie av arbeidskraft har vi hatt i Norge i mange år. Det SV har vært opptatt av, er å ha et regelverk rundt det som skaper det vi er opptatt av, nemlig trygge lønns- og arbeidsvilkår. Det mener vi er viktig. Jeg fikk ikke sagt så mye om det, men dette dreier seg f.eks. om muligheten til å bygge seg opp kompetanse innenfor en bedrift, det dreier seg om muligheten til å ha trygghet for lønn slik at man kan ta opp et lån, noe som gjør at man f.eks. kan skaffe seg et hus, at man tør å stifte familie, og det dreier seg om rettigheter som man opparbeider gjennom fast ansettelse: trygd, pensjon og mange slike ting som er viktige rammer rundt livet til den enkelte. Dessuten er dette viktig samfunnsbygging, fordi det dreier seg om det som SV, i motsetning til Fremskrittspartiet, er opptatt av, nemlig et samfunn med små forskjeller. Og vi vet at i et samfunn med små forskjeller må det være kjøreregler, og noen må kunne håndtere dem. Det nytter ikke da at hver og én gjør det for seg sjøl.

Så til privat arbeidsformidling. Nei, SV ser ikke at det er noe stort behov for å åpne for privat arbeidsformidling. Mesteparten av arbeidsformidlingen i dag foregår jo privat i den forstand at den foregår gjennom aviser og bekjentskaper, og Internett vil også etter hvert bli en viktig aktør på dette. Det er egentlig litt vanskelig å se hvem det er som skal drive med denne private arbeidsformidlingen som man nå skisserer. Jeg tror at det meste av den arbeidsformidlingen vil foregå gjennom utleiebyråene, at på en måte utleievirksomheten til en viss grad vil fungere som arbeidsformidling. Men det vi har vært opptatt av, er å beholde arbeidsmarkedsetaten som en enhet som skal kunne betjene både de store og de små arbeidsgiverne, de sterke og de svake arbeidstakerne. Det har vært viktig. Det eneste jeg kan tenke meg, er at det kan være noen små nisjer for noen som har stor kompetanse på arbeidslivet, og vi syns det hadde vært viktig at de også var inne i systemet, som den offentlige arbeidsmarkedsetaten er.

Olaf Gjødrem (KrF): Eg er einig i at viktige prinsipp som respekt, vørnad, tryggleik og samarbeid bør prega arbeidslivet, og det trur eg nok er den same haldninga som representanten Andersen står får og framfører i sitt innlegg. Og eg trur langt på veg at desse haldningane får dominera i norsk arbeidsliv, der fast tilsetjing er og vil vera det normale og trygge arbeidsforhold for dei til-

sette, at me i fellesskap skal arbeida for at det blir situasjonen òg i framtidens Noreg.

Men eg blir nok litt overgitt når eg høyrer den problemfokuseringa som ein får gjennom det siste innlegget, at det ikkje nyttar med køyrereglar fordi UP er borte, kontrollmekanismane fungerer ikkje, så det er umogleg å kontrollera, osb. Eg føler at dette er ei skildring av ei avmakt som ikkje er reell, og eg føler at det blir for negativt og for problematisk framstilt. Eg ser ikkje føremålet med å svartmåla situasjonen i staden for å prøva å peika på konkrete ting som måtte mangla. Ein kan gå imot heile systemet, men den måten som ein avskriv opplegget verdi på, respekten for opplegget, gjer eit litt negativt inntrykk på meg.

Eg vil spørja representanten Andersen: Er det noka svekking av fagforeiningane sitt mynde til å gripa inn og vera ein maktfaktor her? Ein kan stilla opp skulder ved skulder med den enkelte arbeidstakar i tilfelle arbeidsrettar blir krenkte, og følgje opp arbeidstakar akkurat til liks med det ein kan i dag. Ein har inga svekking i arbeidstakers rettssituasjon med det me nå gjer. Eg føler at dette er synspunkt som bør koma fram trass i alle innvendigane frå SV.

Karin Andersen (SV): Det som gjør at Kristelig Folkeparti og SV her har et noe forskjellig utgangspunkt, er nok at vi kommer fra to totalt forskjellige tradisjoner. SV bygger på arbeiderbevegelsens tradisjoner, som jeg faktisk vil påstå har vært de kreftene som har sivilisert dette samfunnet, som har gjort at det har vært gode lønns- og arbeidsforhold. Jeg påstår ikke at alle har dårlig moral og er ute etter å gjøre vondt, men historisk erfaring viser at alle er seg sjøl nærmest, og at det å organisere seg og ivareta sine interesser har vært nødvendig. Og det tror jeg vil vise seg å være like nødvendig i framtida.

Så sier representanten Gjødrem at det hadde vært bedre å peke på konkrete ting som mangler. Ja, vi har fremmet forslag om det. Jeg har pekt på det viktigste. Det viktigste for meg å profilere nå har ikke vært innstramminger i loven, men at man burde gi fagbevegelsen sjølstendige søksmålsrettigheter, og at myndighetene burde kontrollere det lovverket de sjøl har, og sier er viktig. Det er der jeg ikke skjønner at f.eks. Kristelig Folkeparti ikke er med, for det er sånn at hvis vi har lover som ikke blir kontrollert, er det veldig vanskelig å tro på at de blir holdt. Det tror jeg svekker respekten for lovverk generelt, og det syns jeg er svært alvorlig. Og det har vært en ganske stor liberalisering ved de lovendringene som har skjedd nå, man har speilvendt prinsipper og gjort store åpninger. Når man da samtidig ikke sørger for at fagbevegelsen har sjølstendige rettigheter, ikke bare for å ivareta den enkelte, men for å ivareta de store samfunnsinteressene som ligger i det at det skal være omtrent jevnstore muskler når det gjelder arbeidslivets parter, da blir det galt. Det er den historiske kunnskapen og tradisjonen SV lever i, men som jeg tror Kristelig Folkeparti ikke lever i. Det er mulig at Kristelig Folkeparti syns det høres negativt og trist ut, men i min historieforståelse er det faktisk det som har gjort dette samfunnet godt å leve i.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Leif Helge Kongshaug (V): I motsetning til forrige hovedtaler mener Venstre det er en viktig og gledelig reform som vil bli vedtatt her i dag.

Som det framgår av så vel proposisjonen som innstillingen, er dagens regelverk ikke i pakt med de endringene som skjer i samfunnet. Vi får nå en lov som gir arbeidslivet den nødvendige fleksibilitet, og som er tilpasset en ny tids behov. Endringene vil få arbeidslivet til å fungere lettere og bedre, og min påstand er at den også vil bidra til en styrket sysselsetting. Venstre har i mange år hatt et sterkt engasjement i denne saken, og vi er meget glad for at Regjeringens forslag blir vedtatt i all hovedsak.

Representanten Erna Solberg uttalte til Dagens Næringsliv den 19. november i år at «det har skjedd en revolusjon i tankegangen i Ap i løpet av de siste årene». Det kan synes riktig. Det har også skjedd en betydelig utvikling under behandlingen her i Stortinget. Det skal innrømmes at Venstre i utgangspunktet var skeptisk til forhandlinger med Arbeiderpartiet i denne saken, men er glad for Arbeiderpartiets praktiske samarbeidsholdning og vilje til å finne løsninger i denne saken. Partiet ville i utgangspunktet ha helt andre løsninger enn Regjeringen på mange viktige punkt. Underveis er så godt som alle disse posisjonene forlatt, og vi står i dag med en flertallsinnstilling som Venstre kan slutte seg til.

Saken viser betydningen av det regjeringsskiftet vi fikk for to år siden. Det forslag som er fremmet i Ot.prp. nr. 70 for 1998-99, ville sannsynligvis ha vært ganske annerledes med en arbeiderpartiregjering. Sentrumpartienes forhandlingsrom i Stortinget har dessuten gjort det mulig å få en bred enighet om alle hovedpunkt i innstillingen. Bare SVs holdning synes å være sørgelig i utakt med virkeligheten og norske arbeidstakeres interesser inn i et nytt årtusen.

I utgangspunktet ville selvfølgelig Venstre ha støttet Regjeringens forslag på alle punkt, men de endringer som er gjort i flertallsinnstillingen, er små. Ja, de er så små at det ikke byr på store problem å slutte seg til dem. Det har en egenverdi, og vi er glad for at Arbeiderpartiet nå er med på den viktige reformen som her blir vedtatt.

Det vanskeligste punktet i flertallsinnstillingen gjelder grensen for krav til avtale for utleie av arbeidskraft mellom produksjonsbedrifter. Vi mener resultatet er til å leve med; bestemmelsen har liten eller ingen betydning for de minste bedriftene. Loven skal evalueres etter to år, og næringslivet oppfordres til å vise konkrete eksempler på betydningen av denne lille innstramningen, som et eventuelt grunnlag for endringer ved et senere tidspunkt.

Et viktig resultat av dagens behandling vil være et nytt skritt i retning av et enklere Norge. Det blir betydelig mindre papirarbeid og byråkrati i slike saker, noe som er en vesentlig del av hensikten. Regjeringens forslag er i hovedsak basert på Blaaid-utvalgets innstilling, og balanserer godt mellom næringslivet og arbeidstakernes behov for fleksibilitet og effektivitet på den ene siden, og behovet for trygghet og ordnede forhold i arbeidslivet på

den andre. Alle vesentlige hensyn er ivaretatt i den flertallsinnstillingen som foreligger, og som Venstre vil slutte seg til.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Lodve Solholm (Frp): I eit tidlegare replikkordskifte fekk vi ein oppsiktsvekkande karakteristikk av Regjeringas arbeid. Hadde den karakteristikken kome frå alle andre parti enn eit regjeringsparti, skulle eg ikkje ha akta på det. Men når representanten Inga Kvalbukt seier at det Regjeringa legg fram i Stortinget, er ein uferdig deig som Stortinget og regjeringspartia må kna vidare på for at den i det heile teke skal bli spiseleg etter at den har vore i steikeomnen, som då sannsynlegvis er Stortinget, då må eg seie at eg reagerer litt, for ein slik karakteristikk av Regjeringas arbeid er underleg.

Eg vil gjerne høyre om eit anna av regjeringspartia deler Senterpartiets karakteristikk av Regjeringas arbeid som at det den legg fram i Stortinget, er ei uferdig sak som Regjeringa nærmast ber Stortinget om å gjere betre og gjere ferdig. Det må eg nesten spørre om.

Eg vil også stille eit anna spørsmål til representanten Kongshaug: Om Venstre hadde sete i kommunalkomiteen, ville han då arbeidd for at avtalen med Arbeiderpartiet skulle ha kome i stand, eller ville han – slik som han aller helst ønskte, som han sa i sitt innlegg, at han hadde sett fram til at det var Regjeringas forslag som gjekk igjennom – prøvd å dreie regjeringspartia slik at dei fekk subsidiær støtte frå Høgre og Framstegspartiet?

Leif Helge Kongshaug (V): Selv om det nærmer seg juletider, er jeg redd for at vi beveger oss inn på et område som jeg ikke har kompetanse på, det gjelder behandling av deiger og baking.

Men slik jeg oppfattet det da jeg hørte på representanten Kvalbukt fra Senterpartiet, så tror jeg ikke hun mente det slik som det kunne synes oppfattet av representanten Solholm. Det som hun la vekt på, var at det skjer prosesser i mange saker, og en skal ta hensyn til de innspillene som kommer.

Men rent generelt vil jeg si at det som Regjeringen legger fram – og det gjelder kanskje spesielt denne regjeringen – det er jo gode forslag, og vi som sitter i Stortinget, vil selvfølgelig arbeide for at de forslagene får gjennomslag og får et flertall i Stortinget. Det gjelder denne saken, og det gjelder andre saker.

Men så er det en gang slik at det er en mindretallsregjering, og en må da søke samarbeid for å få flertall. Det har vi som kjent gjort både til høyresiden og til venstresiden i politikken. Denne gangen fikk vi til et samarbeid med Arbeiderpartiet, et samarbeid som jeg er svært glad for kom i stand, og som jeg sa i innlegget mitt, tror jeg det er med på å skape ro og trygghet, og er med på å sikre en god gjennomføring av en så viktig reform som den vi vedtar her.

De små endringene som ligger inne, som jeg sa i innlegget mitt, går det godt an å leve med for alle regjeringspartiene.

Erna Solberg (H): Da jeg nå hørte på representanten Kongshaugs svar til Lodve Solholm, begynte jeg å lure på om han har fulgt med i hva som har vært den faktiske prosessen. Regjeringspartiene trengte ikke å samarbeide med Arbeiderpartiet for å få Regjeringens forslag gjennom, de hadde allerede garanti fra Høyre og Fremskrittspartiet om at det forslaget ville bli vedtatt gjennom subsidiær votering. Den har de hatt fra Arbeiderpartiet la frem sine merknader. Man valgte å ikke få gjennomslag for Regjeringens forslag og å gå til Arbeiderpartiet og bli enige om endringer i Regjeringens forslag. Det var altså ikke behov for å få flertall for det. Og det er det som er spesielt i denne saken. Vanligvis må nok denne mindretallsregjeringen inngå langt større kompromisser for å få til et flertall, enn da vi faktisk veldig raskt strakk ut hånden til regjeringspartiene og sa klart at slik som den politiske situasjonen var i denne saken, ville vi subsidiært stemme for alt det Regjeringen hadde foreslått.

Derfor trengs det nok etter hvert en bedre forklaring fra representanten Kongshaug på hvorfor det ikke var så viktig å få flertall for Regjeringens opplegg, for det man har gjort, er at man har valgt å gå vekk fra det. Det trengs også en forklaring fra Venstre på hva som er deres prinsipielle holdning til offentlig engasjement.

Arbeiderpartiet har nå fått gjennomslag for en annen ting, nemlig at denne loven ikke skal tre i kraft før et vikarbyrå er oppe og går i regi i arbeidsmarkedsetaten. Det er å trekke det Regjeringen hadde foreslått, mye lenger, og det er også å forsinke – sannsynligvis – prosessen. Tradisjonelt sett har Venstre hatt en mer restriktiv holdning til offentlig engasjement på disse områdene og lagt vekt på bl.a. Konkurransetilsynets innstillinger når det gjelder behovet for ryddighet i forhold til ulike konkurransevilkår. I denne saken har Konkurransetilsynet gitt klar beskjed om at her vil det bli veldig vanskelig å få ryddige konkurransevilkår. Hvorfor skal Venstre da gå inn for å etablere et offentlig vikarbyrå og gi fullmakt til at den etableringen skal skje, før vi ser reglene for hvordan det skal fungere?

Leif Helge Kongshaug (V): Det ser ut til å være et stadig tilbakevendende spørsmål hvorfor regjeringspartiene her samarbeidet med Arbeiderpartiet om et flertall og ikke gikk inn for å få en subsidiær støtte fra høyresiden. Flere innlegg her i salen har vært inne på nettopp den problematikken. I mitt innlegg sa jeg også at endringene underveis er så små, og vi syns det er viktig å ha med Arbeiderpartiet i et flertall i denne saken, på bakgrunn av den roen og den sikkerheten som jeg også tror er viktig for å kunne gjennomføre reformen på en god måte. Det er et viktig argument for Venstre og for regjeringspartiene.

Når det gjelder ryddighet i forhold til offentlige vikarbyrå osv., tror jeg den biten vil bli tatt godt vare på ved gjennomføringen av det fra Regjeringens side, og jeg har ikke nå grunn til ikke å kunne gå inn på det og de fullmaktene som her ligger i den sammenhengen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Odd Eriksen (A): Arbeiderpartiet er som tidligere sagt i prinsippet enig i at gjeldende lovverk innenfor områdene arbeidsformidling og arbeidsleie skal speilvendes.

Det er likevel nødvendig for Arbeiderpartiet å understreke at den offentlige arbeidsformidlingen fortsatt skal være et sentralt instrument i en aktiv arbeidsmarkedspolitikk. Det er viktig at arbeidsformidlingen fungerer sammen med den øvrige delen av arbeidsmarkedspolitikken, delvis for at arbeidsmarkedstiltakene skal ses i sammenheng med det ordinære arbeidsmarkedet slik at formidling til ordinære jobber er målet for alt tiltaksarbeid, og delvis fordi Arbeidsformidlingen fortsatt skal fungere som en kontrollfunksjon mot dagpenger. Det er derfor bare den offentlige arbeidsformidlingen som kan ha et integrert ansvar for arbeidsmarkedspolitikken. Mulighetene som nå åpnes for at private gis adgang til å formidle arbeid, blir derfor bare et supplement, men likevel et viktig supplement til den offentlige arbeidsformidlingen.

Et bærende element i det endrede lovverket er at verken det offentlige eller de private arbeidsformidlere kan ta betalt av arbeidssøkeren. Departementet kan imidlertid i særlige tilfeller gjøre unntak fra hovedregelen.

For Arbeiderpartiet er det også sånn at dersom dagens regelverk skulle blitt videreført, ville det uansett vært nødvendig med en opprydding i den uklare praktiseringen av regelverket. For det første er det behov for en mer konsekvent håndheving av regelverket enn hva tilfellet er i dag. For det andre måtte vi ha etablert tilstrekkelig kontroll for å hindre at private aktører driver formidlingsvirksomhet i strid med gjeldende regelverk eller på siden av gjeldende regelverk. Arbeiderpartiet erkjenner imidlertid at de private aktørene fyller et behov i markedet som den offentlige arbeidsformidlingen ikke i tilstrekkelig grad er i stand til å dekke, ikke fordi arbeidsmarkedsetaten gjør for dårlig jobb, men fordi endringene i arbeidsmarkedet har ført til større grad av markedsdeling, både når det gjelder arbeidssøkere og arbeidsgivere. Økt grad av spesialisering av arbeidskraften og næringslivets behov for spisskompetanse skaper et behov for formidlingstjenester skreddersydd for et smalere arbeidsmarked. Derfor ville en innstramning av dagens praktisering av regelverket ført til uheldige konsekvenser, både for arbeidssøkerne og for arbeidsgiverne. Dette ville ha vært å gå i gal retning

Også utleie av arbeidskraft er i utgangspunktet forbudt ifølge dagens lovverk. Når Arbeiderpartiet nå går inn for å oppheve forbudet mot utleie av arbeidskraft, har det dels sammenheng med de omfattende unntak fra forbudet som forskriftene hjemler, men også med de generelle endringer som har funnet sted i arbeidsmarkedet. Økt konkurranse både i konkurranseutsatt og skjernet sektor og forsterkede konjunktursvingninger påvirker denne utviklingen. I tillegg kommer vedtatte nye velferdsordninger og utvidelser av arbeidstakernes permisjonsrettigheter, som f. eks. etter- og videreutdanningsreformen, som bidrar til midlertidig fravær. Dette vil øke virksomhetenes behov for korttidsarbeidskraft i alle sektorer. Derfor er det viktig å ha et velfungerende marked for korttidsarbeidskraft, som samtidig ivaretar disse ar-

beidstakernes rettigheter med hensyn til lønns- og arbeidsvilkår. Det er et mål for Arbeiderpartiet at vi nå etablerer et regelverk som er såpass robust at det tåler de endringene som finner sted i arbeidsmarkedet.

Regjeringen har i likhet med Blaalid-utvalgets innstilling foreslått at regelverket for arbeidsleie skal være to-delt. Dette er Arbeiderpartiet enig i. Det viktigste er imidlertid at en samlet komite er enig i at fast ansettelse fortsatt skal være hovedprinsippet i norsk arbeidsliv.

Med unntak av SV er komiteen rimelig samstemt i at de endringer som gjør seg gjeldende i arbeidsmarkedet, krever en omfattende revisjon av dagens lovverk. For Arbeiderpartiet er det viktig å si klart ifra at det ikke bare er arbeidsgiverens eller virksomhetens behov for fleksibilitet i arbeidskraftbehovet som skal ivaretas. For mange arbeidstakere er fleksibilitet i forhold til arbeidsmarkedet like viktig. Mange, særlig unge mennesker, har behov for større fleksibilitet i et arbeidsforhold. Stadig flere er i en livssituasjon som gjør det mulig for dem å arbeide i perioder, eventuelt være hjemme i perioder, eller rett og slett reise og oppleve verden omkring oss i perioder. Vi må med andre ord ta høyde for at ikke alle ønsker å basere sitt forhold til arbeidslivet innenfor et A4-format.

Regjeringen har lagt fram et dokument, Ot. prp. nr. 70 for 1998-99, som i altfor stor grad ensidig har ivarett arbeidsgivers og vikarbyråenes behov. Men her gjelder det ett unntak. Statsråden har på en finurlig måte funnet det hensiktsmessig å varsle at hun har til hensikt å unnta sine tidligere kolleger innenfor helse- og omsorgssektoren fra å bli omfattet av den liberaliseringen hun ellers foreslår skal gjelde ellers i arbeidslivet. På side 43 i proposisjonen skriver statsråden:

«Arbeids- og administrasjonsdepartementet legger derfor opp til at yrkesgrupper i helse- og sosialsektoren i medhold av aml. § 55 K nr. 5 og § 55 L nr. 3 ved forskrift unntas fra adgang til innleie.»

Dette er å gå mye lenger enn det Blaalid-utvalget drøftet som en mulighet basert på de utviklingstrekkene en vil se i arbeidslivet med de endringene som nå gjøres. Det er oppsiktsvekkende at statsråden på en slik utilslørt måte vil særbehandle sine tidligere yrkeskolleger i forhold til konsekvensene av en lovrevisjon hun selv anbefaler gjennomført.

Arbeiderpartiet har til tross for hva statsråden har uttalt gjennom proposisjonen, valgt å gi Regjeringen fullmakt til på generelt grunnlag å kunne unnta «visse arbeidstakergrupper eller på visse områder» fra hovedregelen i perioder hvis viktige samfunnshensyn tilsier det. Det er imidlertid Arbeiderpartiets klare forutsetning, i likhet med hva som er uttalt i Blaalid-utvalgets innstilling, at uttrykket «viktige samfunnshensyn» markerer at terskelen for å gripe inn skal være høy. Uttrykket «visse arbeidstakergrupper eller på visse områder» innebærer at departementet etter omstendighetene også kan gripe inn overfor en konkret arbeidsinnleiesituasjon i en bestemt virksomhet. Arbeiderpartiet forutsetter imidlertid at departementet i den type tilfeller man her snakker om, må behandle spørsmålet på tilsvarende måte som ved utarbeidelsen av forskrifter etter forvaltningsloven. Dette

innebærer at spørsmålet ikke bare skal sendes til dem vedtaket *direkte* gjelder, men også sendes på høring til andre mulige berørte etter reglene i forvaltningsloven § 37.

Ett av hovedargumentene for de lovendringer som i dag vedtas, har vært mulighetene til å mobilisere ledig arbeidskraft og gjøre denne mer tilgjengelig for arbeidsmarkedet. Helsesektoren er en sektor hvor det i dag er for lite kvalifisert arbeidskraft disponibel i arbeidsmarkedet. Det er derfor viktig at loven ved ikrafttreden får virke i sin helhet, slik at vi på et senere tidspunkt basert på erfaringer kan vurdere om den økte fleksibiliteten har maknet å mobilisere ledig kvalifisert arbeidskraft for markedet. Det er derfor Arbeiderpartiets forutsetning med lovendringene at loven skal gjelde alle sektorer, også helse- og sosialsektoren.

Arbeidskontorets vikarbank i Bodø har veldig positive erfaringer med vikartjenestevirksomheten sin. Først og fremst har vikarbanken formidlet vikarer til barnehagene og skolefritidsordningen. I tillegg har vikarbanken overtatt arbeidet fra Bodø kommune med å skaffe til veie lærervikarer i skolene. Fra nyttår overtar vikarbanken også arbeidet med å skaffe vikarer til den kommunale helsetjenesten. Erfaringene så langt viser at dette er en utmerket måte for folk å komme seg inn i fast arbeid. Men så er det også noen som faktisk helst vil jobbe som vikarer. De ønsker ikke fast stilling noe sted, men liker å jobbe kortere deler av året.

Komiteens innstilling er et kompromiss mellom Arbeiderpartiets primære standpunkter og Regjeringens anbefalinger. Arbeiderpartiet er skuffet over at statsråden ikke har vært villig til å styrke fagforeningenes rettigheter i tvistesaker. Arbeiderpartiet mener at reglene for hvem som kan kreve forhandlinger og reise søksmål mot innleier, burde vært utvidet. I tillegg til den innleide burde fagforeningen i innleievirksomheten ha selvstendig rett til å kreve forhandlinger med og reise søksmål mot arbeidsgiver. Det er derfor min mening at statsråden i stedet for å prøve å ivareta én yrkesgruppes særskilte interesser, heller burde ha konsentrert seg om å ivareta arbeidstakernes generelle interesser ved å styrke fagforeningenes stilling i arbeidslivet.

G u n n a r S k a u g hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Statsråd Laila Dævøy: Kommunalkomiteens innstilling vedrørende Ot.prp. nr. 70 viser at det er oppnådd bred enighet om de forslag som er fremmet fra Regjeringen i saken. Dette er jeg meget fornøyd med. Det er viktig for Regjeringen å få byttet ut gjeldende regelverk på de aktuelle områdene. Dagens regelverk er ikke tilpasset dagens eller morgendagens arbeidsmarked. Ved å få erstattet dette med nye og mer robuste spilleregler vil en bedre ta hensyn til behovene til så vel arbeidsgivere som arbeidstakere.

Når en gjennomfører såpass viktige reformer i arbeidsmarkedet, er det etter min vurdering en stor styrke at så vel partene i arbeidslivet som partiene på Stortinget

står bak de vedtak som Stortinget nå skal fatte. Blaalid-utvalgets forslag knyttet til nytt regelverk for arbeidsformidling og arbeidsleie var på alle viktige spørsmål enstemmige i utvalget. Disse forslagene danner grunnlaget for Regjeringens forslag i odelstingsproposisjonen. Jeg er glad for at disse i all hovedsak blir vedtatt med stort politisk flertall her i dag. Det er også bred enighet om at vi fortsatt skal ha en stor, slagkraftig og landsdekkende offentlig arbeidsformidling i Norge. Arbeidsmarkedsetaten skal fortsatt være en bærebjelke i den offentlige arbeidsmarkedspolitikken.

Endringene i sysselsettingsloven § 26 innebærer at også private formidlingsbyråer kan formidle arbeidskraft til ledige stillinger. Jeg føler meg trygg på at utviklingen av formidlingsmonopolet vil skje uten negative virkninger. Tvert imot tror jeg konkurransen vil skjerpe innsatsen i den offentlige formidlingen og være en spore til nytenkning og effektivisering. Samtidig sendes et klart signal til private aktører om at deres bidrag på dette området er ønskelig. Jeg forventer at det vil bidra positivt til å bedre arbeidsmarkedets funksjonsmåte. Det vil fortsatt være et krav om at arbeidssøker ikke skal betale for formidlingstjenesten, unntatt i særlige tilfeller hvor alternativet er at slike formidlingstjenester ikke vil bli tilbudt. Gjennom denne endringen tilpasses lovverket til den framveksten av nye tjenester og nye kanaler for kontakt mellom arbeidssøkere og arbeidsgivere vi har sett de siste årene – herunder innføring av Internett.

Blaalid-utvalgets utredning viste at gjeldende regelverk for arbeidsleie, som er fra 1970- og tidlig 1980-tallet, inneholder en rekke svakheter og til dels bærer preg av å være utformet for et arbeids- og næringsliv som er vesentlig annerledes enn i dag. Regelverket har tilfeldige avgrensninger med hensyn til type og art av arbeidskraft som kan leies ut, samtidig som regelverket har administrativt ressurskrevende dispensasjonsordninger.

Det nye regelverket for arbeidsleie vil gi økt fleksibilitet bl.a. i forhold til å framskaffe vikarer ved midlertidig fravær. En vil også i langt større grad enn i dag unngå et system med flere beslutningstakere og subjektive behovsvurderinger. Det har vært svært viktig for Regjeringen å lage et regelverk som støtter opp under målsettingen om at den normale tilknytningsformen i arbeidslivet skal være fast ansettelse i et topartsforhold mellom arbeidstaker og arbeidsgiver.

Regjeringens lovforslag åpner opp for å unnta visse arbeidstakergrupper fra den generelle adgangen til innleie av arbeidskraft. Dette får nå tilslutning fra flertallet i komiteen. Vi vil nå gå nøye igjennom behovet for unntak fra den generelle adgangen til innleie innenfor de ulike arbeidstakergruppene og eventuelt, hvis vi finner det nødvendig, utarbeide forslag til forskrifter og hvilke kriterier de skal bygge på. Forskriftene vil bli sendt på vanlig høring. Jeg legger opp til at eventuelle unntak vil kunne tre i kraft samtidig med det nye regelverket for arbeidsleie, dersom det på dette tidspunkt anses nødvendig.

Jeg er glad for at kommunalkomiteen støtter departementets forslag om å omgjøre Arbeidsdirektoratets styre til et råd. Dette er i praksis en tilpasning av lovverket til

den funksjon Arbeidsdirektoratets styre har i dag, og er også i tråd med de prinsipper jeg som administrasjonsminister anbefaler for direktorater. Det innebærer samtidig en formalisering av arbeidsmarkedsetatens løpende dialog med partene i arbeidslivet. Jeg ønsker å utvide deltakelsen i det nye rådet til å omfatte de største av organisasjonene i arbeidslivet både på arbeidstaker- og arbeidsgiversiden. På denne måten vil jeg sikre at flere aktører får anledning til å komme med råd til etatens virksomhet, i en tid hvor etaten står overfor betydelige utfordringer og endringer. Da det nåværende styrets funksjonstid utløper ved årsskiftet, tar jeg sikte på å nedsette det nye rådet så raskt som mulig.

Jeg er også glad for at det er bred enighet i komiteen om å åpne for at arbeidsmarkedsetaten kan yte enkelte tjenester mot betaling. Jeg vil legge til grunn at tjenestene skal være tilgjengelige for alle som ønsker å kjøpe dem – bedrifter, kommuner, vikarbyråer mv. Departementet vil jobbe videre med praktiske forhold knyttet til innføring av betalingstjenester, og herunder avklare nærmere hvilke tjenester som skal kunne tilbys mot betaling, samt fastsette prinsipper for prising som er i tråd med relevant regelverk på området. Hvilke tjenester arbeidsmarkedsetaten kan ta betalt for, vil bli nærmere fastsatt i forskrift etter at dette har vært på høring. Jeg forutsetter imidlertid at gratistjenester også i fremtiden skal være etatens hovedarbeidsområde.

Vi foreslo i Ot.prp. nr. 70 at det opprettes et nytt statlig utleieselskap. Dette har komiteens flertall sluttet seg til i innstillingen. Jeg ser selskapet som et virkemiddel for å øke sysselsettingsmulighetene for utsatte grupper og bidra til å skaffe arbeidsgiverne arbeidskraft. Departementet vil komme nærmere tilbake til denne saken i en egen stortingsproposisjon. I denne forbindelse vil jeg legge vekt på at utleieselskapet gis en organisering som ivaretar de forretningsmessige, juridiske, administrative og konkurransemessige hensyn som må knyttes til etableringen av et slikt selskap. I proposisjonen som kommer, vil vi gi en utdypet omtale av selskapets oppgaver og forholdet til arbeidsmarkedsetaten og departementet.

Departementet vil måtte bruke noe tid på utarbeiding, høring og bearbeiding av forskrifter for lovendringene knyttet til arbeidsformidling, arbeidsleie og betalingstjenester. Jeg har merket meg at komiteen ønsker at det statlige selskapet skal være operativt når lovendringene trer i kraft. Jeg vil derfor gi utarbeidelsen av den kommende stortingsproposisjonen høy prioritet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Sylvia Brustad (A): La meg først få gjenta at jeg er glad for det forliket som vi har inngått med sentrumspartiene, som innebærer en del endringer i forhold til Regjeringas opprinnelige forslag. Jeg vil først gjerne bare kommentere det som statsråden var inne på til slutt, nemlig det nye statlige utleieselskapet som vi er enige om skal opprettes. Regjeringa kommer tilbake med en egen sak om det. Men jeg har hørt representanter for regjeringens partiene si også her i dag at Regjeringa nå kan starte

med «relativt blanke ark». Jeg finner grunn til å understreke det vi har sagt i en felles merknad – og det er ikke tilfeldig – nemlig følgende: «utvikle det tjenestetilbud som arbeidsmarkedsetaten i dag gir». Det betyr at det er ikke helt blanke ark når Regjeringa nå skal gå til den jobben, og så komme tilbake med et forslag til Stortinget.

Men la meg stille et annet spørsmål. Det dreier seg om det jeg oppfatter som litt mistenksomhet i forhold til arbeidstakerne og tro på at arbeidstakere skulle misbruke sine fullmakter/rettigheter. Når jeg sier det, er det fordi jeg er litt forundret over at Regjeringa og regjeringspartiene ikke har vært villig f.eks. til å utvide det med søksmålskompetanse også til å dreie seg om fagforening. Jeg synes det kunne ha vært et rimelig krav. Jeg er noe forundret over at Regjeringa ikke synes det, og jeg skulle gjerne ha hørt en litt nærmere begrunnelse når det gjelder det. Jeg er også forundret over at Regjeringa ikke foreslo at det kunne inngås avtale i hvert enkelt tilfelle når vi snakker om innleie mellom ordinære bedrifter, men i stedet la seg på den meget liberale linja som NHO gikk inn for i Balaalid-utvalget, nemlig 15 pst. og to år, som var stikk i strid med det alle arbeidstakerrepresentantene gikk inn for i Balaalid-utvalgets innstilling. Så mitt spørsmål blir: Tror ikke statsråden at også arbeidstakerne vil sine bedrifter vel og ikke har noe ønske om å misbruke sine rettigheter eller eventuelle fullmakter?

Statsråd Laila Dāvøy: Når det gjelder vikarbyrået, er det svært viktig at vi legger til rette for et vikarbyrå der vi ikke kommer i den situasjon at vi får habilitetsproblemer, konkurranseproblemer, krysssubsidieringsproblemer – som vi fra departementets side har vært bekymret for, slik komiteen er kjent med – og da går det spesielt på forholdet til arbeidsmarkedsetaten. Dette må gjøres på en ryddig måte. Vår arbeidsmarkedsetat skal gi tjenester, skal selge tjenester, skal inngå samarbeidsavtaler med et vikarbyrå. Da blir det også viktig hvordan forholdet mellom det statlige vikarbyrået og arbeidsmarkedsetaten er. Vikarbyrået skal være et nytt virkemiddel i den offentlige arbeidsmarkedspolitikken. Jeg har lyst til å minne om at den øverste ansvarlige koordinator er og vil være statsråden, uansett hvordan dette vikarbyrået blir organisert. Men vi skal selvsagt komme tilbake til alle disse spørsmålene i den proposisjonen som Regjeringen skal legge fram.

Så til arbeidstakerne og dette med misbruk av rettigheter: Jeg tror ikke at arbeidstakerorganisasjoner misbraker sine rettigheter. Det er absolutt ikke min erfaring. Tvert imot er arbeidstakerorganisasjoner et supplement og et meget nødvendig virkemiddel, hvis vi kan si det slik, for å få et godt klima på arbeidsplassene. Men jeg har lyst til å vise til at det viktigste kanskje i den kontrollordningen eller i det systemet vi har lagt opp, er nettopp å sikre parallellitet i reglene som ligger i arbeidsmiljøloven når det gjelder midlertidig ansettelse, og i det forslaget som ligger fra Regjeringen.

Lodve Solholm (Frp): Statsråden starta med å seie at ho var «meget fornøyd» med innstillinga. Då lurar eg på:

Kva ville superlativet ha vore dersom ho hadde fått gjennomslag for heile forslaget sitt slik det opprinneleg var tenkt? Eller er det slik representanten Inga Kvalbukt sa, at det Regjeringa legg fram, er ein uferdig deig, altså eit arbeid som ikkje er ferdig, men som Regjeringa meir eller mindre tilfeldig legg fram for Stortinget, og så er det oppgåva til regjeringspartia her i huset å kna denne deigen ferdig, slik at ein kan sette den i steikeovnen – og at den då sjølvstekt blir atskilleg betre når den kjem ut enn om ein set Regjeringa sin deig inn i steikeovnen? Eg lurar litt på korleis statsråden ser på dette med at ein her hadde ein moglegheit til å få gjennomslag for heile sitt forslag, og så spolerer ein den moglegheita ved at ein på død og liv skal samarbeide med Arbeidarpartiet. Eller er det slik at ein, til liks med representanten Inga Kvalbukt, for så vidt synest at det Regjeringa legg fram, er uferdig?

Eg synest også at det verkar veldig defensivt når statsråden seier at det første departementet no skal sette i gang med, er å lage forskrifter for unntak for dei som kan bli utleigde. Eg går då ut frå at det første unntaket, dersom det er så påkravd, vil gjelde den yrkesgruppa som representanten Odd Eriksen refererte til i stad, nemleg helsepersonell. Eg synest det er frykteleg defensivt at det første ein no skal gjere, er å finne ut kva forskrifter og kva hindringar ein skal legge i vegen for at dette skal kunne fungere på ein fornuftig måte.

Statsråd Laila Dāvøy: For å ta det siste først: Det er viktig at vi allerede nå starter arbeidet med forskrifter på alle områder fordi de bl.a. skal ut til høring. Vi skal også lage forskrifter for betalingstjenester, og vi skal selvsagt også prioritere høyt å komme tilbake med en proposisjon om etablering av et statlig vikarbyrå. Så vi skal gjøre litt mer enn bare å lage en forskrift.

Når det så gjelder det andre punktet, om at jeg er meget fornøyd, ja, så er jeg meget fornøyd. Jeg hadde nok sikkert sagt at jeg var meget fornøyd om det hadde vært samarbeid med den andre siden også. Det er jo litt spesielt at vi blir kritisert for å ha gitt etter for Arbeiderpartiet, samtidig som Høyre og Fremskrittspartiet kritiserer Arbeiderpartiet for at de har fått marginal uttelling, og at det – var det vel en som sa – nærmest har skjedd en revolusjon i Arbeiderpartiet.

Det som stortingsflertallet, med regjeringspartiene, har gjort, og som Regjeringen kan leve godt med, er å ta høyde for at dette er en stor og viktig reform, og at det er viktig at flest mulig står bak det endelige resultatet i Stortinget. Når vi da også har Arbeiderpartiet med oss på forslagene, og i tillegg vet at vi har sikret subsidiær støtte fra Høyre og Fremskrittspartiet, så er det gledelig. I all hovedsak har Regjeringen fått gjennomslag for sine forslag i saken. Det er relativt små endringer som vi godt kan leve med, og som det også har vært viktig for Arbeiderpartiet å få gjennomslag for. Det viktigste er nå at både arbeidstakere og arbeidsgivere, og også næringslivet, kan forstå at det er og blir et bredt politisk forlik som ligger til grunn for vedtaket i Stortinget. Ingen fikk det helt som de ville, men vi kan leve godt med det som ligger her.

Erna Solberg (H): Begrepet «revolusjon» var knyttet til en kommentar jeg hadde i media, men den dreide seg ikke om det kompromisset som var gjennomført – det er lite revolusjonerende i og for seg – snarere om den voldsomme endringen som har skjedd i Arbeiderpartiets tankegang i løpet av de siste fire årene. Det synes jeg selvfølgelig er positivt. Jeg har merket meg at representanten Rune Kristiansen ikke har innlegg i denne debatten, selv om han hører på. Han burde kanskje gått gjennom sine gamle synspunkter knyttet til det.

Jeg har to spørsmål til statsråden. Vi kan konstatere at Arbeiderpartiet ganske klart har signalisert at man nå har lagt føringer som gjør at helsepersonell ikke skal unntas etter de nye forskriftene. Jeg har tidligere i debatten bedt Arbeiderpartiet om å klargjøre spørsmålet knyttet til dette i forhold til dagens situasjon i helsesektoren. Inneberer det da at det ikke er grunnlag for å ta et unntak for yrkene i helsesektoren inn i forskriftene? Jeg vil gjerne høre statsrådens oppfattelse av de merknadene som foreligger, og som etter min mening er litt vanskelige å lese. Vil statsråden legge til grunn at det i den prøveperioden vi har nå, ikke skal foretas innstramninger i forhold til at helsepersonell av ulike typer ikke skal møtes med et forbud? Det er mitt ene spørsmål.

Mitt andre spørsmål gjelder et tema som ikke har vært tatt opp i debatten hittil. Vi har ett område som dreier seg om muligheter for unntak fra garantikravene knyttet til privat formidling, hvor Fremskrittspartiet og Høyre hadde ønsket å gi Regjeringen en større fullmakt til å gi forskrifter. Vi vet at det, selv om det ofte ikke blir sagt, finnes en svart økonomi, eller en gråsonøkonomi ikke minst knyttet til tjenesteyting i private hjem. Det dreier seg om barneomsorg, f.eks. praktikantformidling. Dette skjer. Vi vet at det er mange praktikanter som kommer fra Danmark og Sverige, både gjennom direkteoppøk fra arbeidsgivere og gjennom folk som formidler kontakt. Vi vet at hvis vi skal kreve 100 000 kr i egenkapital, eller en garanti fra selskapet om å gjøre dette, så blir dette aldri hvitt. Vi hadde ønsket oss en adgang til å kunne senke kravene overfor spesielle grupper. Har statsråden noen kommentarer til det?

Statsråd Laila Dævøy: Når det gjelder det første, får Regjeringen en fullmakt som gjelder alle yrkesgrupper. Og når vi får den fullmakten, er det jo også opp til Regjeringen å vurdere nøye om vi skal ha forskrifter, og hvilke grupper vi til enhver tid trenger forskrifter for. Jeg viser til mitt forrige innlegg om fremgangsmåten for en eventuell etablering av slike forskrifter, og kriterier som kommer, knyttet til det.

Når det gjelder det andre spørsmålet, har Regjeringen foreslått at dette garantikravet skal gjelde alle firmaer som driver med formidling – dette for å sikre seriositet blant de firmaer som driver med denne virksomheten. Vi har fra departementets side ikke registrert at det er noe stort behov for unntak på dette feltet, men jeg har merket meg Høyres merknad, og vi vil selvsagt følge dette nøye. Om nødvendig vil vi komme med forslag til justeringer av lovgivning på dette området.

Karin Andersen (SV): Først til de faglige rettighetene. Statsråden sier at grunnen til at Regjeringa ikke har gått inn for å gi fagforeninger sjølstendige rettigheter, er et behov for parallellitet i lovverket, § 58 A. Da er det behov for å spørre statsråden: Hvis man utvider dette til mange arbeidstakergrupper, slik som man gjør nå, slik at det blir et helt nytt system, er det da denne parallelliteten i regelverket som er viktig, eller er det hvordan dette virker i samfunnet som er viktig? Kunne det ikke være hensiktsmessig å sørge for at man hadde noen mekanismer som ville få de viktige samfunnsinteressene på plass? Det savner jeg et svar på.

Så til det siste, svart arbeid, som man var inne på i den siste replikkvekslinga. Jeg har jobbet litt med det, spesielt i forhold til renholdsbransjen, og har hatt mye kontakt med Skattedirektoratet, som bekrefter at det foregår mye svart arbeid. Frykten er nå at man skal få mange flere uvanlige arbeidsforhold der tilknytningsformene er mer løse, og at dette skal øke. Derfor har SV foreslått en autorisasjonsordning, slik at man kan kvalitetssikre bedriftene og sørge for at de har ordnede lønns- og arbeidsforhold og betaler skatten sin osv. Det har departementet ikke ønsket seg. I tilknytning til det har jeg lyst til å sitere hva skattedirektøren skriver, spesielt når det gjelder rengjøringsbransjen:

«Utbredt bruk av deltidsarbeidere, og det faktum at mange personer arbeider for flere arbeidsgivere,» jf. utleie, «dels som ansatt og dels som kontraktører,» – og vikarer – «vanskeliggjør tallfestingen.»

Det betyr at når volumet på dette øker, øker også risikoen for svart arbeid og svart økonomi. Hva er da grunnen til at Regjeringa og statsråden har vært helt avvisende til f.eks. en autorisasjonsordning som kunne ha sikret kontroll med dette? Det skattedirektøren skriver, er at i de bedriftene innen renholdsbransjen der det finnes en frivillig autorisasjonsordning, finnes ikke slike skatteunndragelser.

Statsråd Laila Dævøy: Jeg har lyst til å gå litt tilbake i historien og minne om at vi har hatt et omfattende utvalgsarbeid som ligger til grunn for Regjeringens forslag til denne reformen. Det er Balaalid-utvalgets innstilling.

I seg selv var Balaalid-utvalgets innstilling et stort kompromiss mellom arbeidstakerorganisasjoner og arbeidsgiverorganisasjoner. Det var gjort et omfattende, meget godt arbeid, og vi skal ikke glemme at i dette kompromisset ligger det ganske strenge begrensninger, ikke minst knyttet til gjennomføringen av den liberaliseringen som ligger her. Spesielt vil jeg vise til det viktige området som gjaldt § 58 A, om innleie av arbeidskraft. Her har det vært et vesentlig poeng at man skulle sikre en parallellitet innenfor et system som var i virksomhet, og som var godt kjent for organisasjonene og arbeidsgiverne. Dette er veldig viktig å ta med seg, og jeg tror at begrensningene i dette vil arbeidsgiverne ta alvorlig og respektere. Jeg regner med at lover og regler vil bli holdt.

Når det gjelder dette med kontroll, kan man få inntrykk av fra SVs representant at det overhodet ikke finnes noen kontrollmekanismer lenger i dette systemet.

Det medfører ikke riktighet. Det er kontroll. Selv om representanten mener det er for lite, så finnes det kontroll, både med vikarbyråene som skal drive med utleie, og med innleie, selv om den riktignok er privatrettslig, men her kan også fagforeningene være aktive og bidra til å hjelpe sine medlemmer. Så her er kontroll.

Signe Øye (A): Jeg må få lov til å komme tilbake til det med fagforeningenes rettigheter, for statsråden gir ikke gode svar når hun får spørsmål om det.

Arbeiderpartiet mener at regler for hvem som kan kreve forhandlinger og reise søksmål mot en innleier, burde vært utvidet, slik at fagforeninger i innleievirksomheter også skal ha en selvstendig rett til å kreve forhandlinger med og reise søksmål mot arbeidsgiver dersom en vikar mener seg ulovlig innleid. Det har vi ikke fått flertall for. Regjeringen har vært veldig opptatt av at fagforeningene ikke skulle få en slik rett til å reise søksmål. Hvorfor er statsråden så redd for å gi fagforeningene denne retten, og hvilken erfaring har statsråden, som tidligere har lang erfaring som leder av en fagforening, som gjør at statsråden nå ikke vil gi en slik rett til fagforeningene?

Kristelig Folkepartis representant Gjedrem er svært tilfreds med den løsningen som nå blir vedtatt. Det samme er statsråden, som sier at hun er meget fornøyd. Det er bra. Representanten Gjedrem uttalte også på en pressekonferanse for kort tid tilbake at det aldri har vært Regjeringens mening å unnta helsesektoren fra loven. Er statsråden enig i det? Slik representanten Kvalbukt fra Senterpartiet uttrykte seg her i salen nettopp, la Regjeringen fram et forslag som ikke var gjennomarbeidet, og som det var et stort behov for å endre på under prosessen her i Stortinget. Er statsråden enig i at det var et lite gjennomarbeidet forslag som ble lagt fram, og er statsråden enig i at vi nå har fått et strammere og bedre regelverk?

Statsråd Laila Dāvøy: Når det gjelder fagforeningenes rettigheter, mener vi at vi har kommet fram til en god løsning. Vi vet at Arbeiderpartiet ønsket å gi ytterligere rettigheter, og også Sosialistisk Venstreparti. Det Regjeringens forslag på dette området bygger på, er rett og slett eksisterende, etablerte og velprovde søksmålsregler som i dag gjelder ved midlertidig tilsetting, og vi har ikke etablert noe nytt i tillegg til det.

Vi har også vurdert det slik at å gi søksmålsrettigheter til den enkelte arbeidstaker i tillegg til at man kanskje også skulle gi det til en fagforening, ville kunne være vanskelig håndterbart, iallfall i tilfeller der den enkelte arbeidstaker og fagforeningen kanskje ikke var enige. Og skulle fagforeningene alene kunne ha en søksmålskompetanse, kanskje uten at vedkommende ansatte ønsket det, ville det også vært litt uheldig. – Bare for å ta to argumenter knyttet til det.

Det tredje gjelder hvilke fagforeninger som skulle kunne gå til sak, om det er den fagforeningen vedkommende ansatte er organisert i, eller en annen fagforening, eller om fagforeningene skulle kunne gå til søksmål dersom vedkommende ansatte overhodet ikke var organi-

sert. Vi har med andre ord lagt oss på etablerte og velprovde søksmålsregler som gjelder midlertidig tilsetting, altså en parallellitet.

Det har fra Regjeringens side når det gjelder unntak for helsepersonell, vært en klar forutsetning at vi ville få hjemmel for å kunne etablere en forskrift for unntak. Det var det vi bad om, og det er det vi har fått.

Helt til sist: Saken var fra Regjeringens side meget vel gjennomtenkt og utarbeidet. Like fullt: Nok en gang vil jeg si meg glad for støtten og det flertallet denne saken kommer til å få under voteringen i dag.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Torbjørn Andersen (Frp): Selv med de beklagelige begrensninger som flertallet har lagt inn i lovarbeidet, er den vesentlige liberaliseringen som vi i dag foretar i lovverket for formidling og utleie, et positivt fremskritt, både for vanlige arbeidsfolk, for det norske næringsliv og for arbeidsmarkedet sett under ett. Det har lenge vært på høy tid å foreta en radikal oppmykning av det gammel-dagse norske lovverket, som altså forbyr privat engasjement for noe så fundamentalt som det å hjelpe mennesker ut i lønnet arbeid.

Det er imidlertid noe uforståelig at LO har satt seg så konsekvent imot denne liberaliseringen, for jeg tror den vil være en klar fordel for de aller fleste yrkesaktive, enten de er organiserte eller uorganiserte. Det er en klar menneskerett å kunne leve av sitt eget arbeid. I denne sammenheng fremstår det som logisk at det er en fordel med et mangfold av aktører som stiller med arbeidsformidling, og som kan bidra til å koble arbeidssøkende opp mot de ledige stillingene som finnes i arbeidsmarkedet.

Privat arbeidsformidling vil trolig bli et mindre, men likevel positivt supplement i en prosess der flest mulig skal kunne få best mulig hjelp til å skaffe seg et arbeid i et stadig mer komplisert og kompetansekrevene arbeidsmarked.

Når det så gjelder oppmykningen av utleievirksomheten for arbeidskraft, er det interessant å merke seg at mange som leies ut gjennom vikarbyråene i ulike bedrifter, etter en stund faktisk blir fast ansatt i de bedriftene som de leies ut til. Det vil ofte være en fordel at flere får prøve seg ved ulike arbeidsplasser med et noe løsere tilsettingsforhold for å finne ut om de trives på denne arbeidsplassen, slik at en får en bedre anledning til å vurdere om en eventuelt i fremtiden kan tenke seg et fast ansetelsesforhold der man er innleid.

Det er også et positivt element ved vikarbyråvirksomheten at de ansatte kan styre sin egen daglige tilværelse noe annerledes enn ved en ordinær fast ansettelse. Jeg tror at den fleksibiliteten for den enkelte som ligger i en slik tilknytning til arbeidsmarkedet, for noen er kjærkommen og attraktiv.

Et større marked for vikarbyråer kan altså føre til at flere kan delta i arbeidslivet på en måte der en selv føler at en har bedre kontroll over sin egen tid, og vi får en deltagelse i verdiskapningen i samfunnet som er mer individuelt tilpasset. Alt i alt er det som vi i dag gjør i denne

saken, et absolutt positivt bidrag til å bedre vilkårene for arbeidslivet, bedre forholdene på norske arbeidsplasser og styrke norsk næringsliv. At vi som politikere av og til kan gjøre noe riktig, bør vi ikke skamme oss over.

Signe Øye (A): For at det ikke skal være noe tvil, tror jeg at jeg må få lov til å presisere at det Arbeiderpartiet og sentrum er blitt enige om, betyr at arbeidsleie skal gjelde overalt – også i helsesektoren. Det skal tungtveiende grunner til for å kunne unnta noen av disse sektorene.

I politikken lærer man fort at dersom et parti ikke har rent flertall og på den måten får gjennom sine saker, er forhandlinger med andre partier – å ta og gi – det som er alternativet, og det som også vil være den nest beste løsningen. Det er det siste som har vært tilfellet for Arbeiderpartiet i denne saken som vi nå behandler, Ot.prp. nr. 70 for 1998-1999 om arbeidsformidling og arbeidsleie.

Arbeiderpartiet innså allerede da proposisjonen forelå fra Regjeringen, at her kunne vi ikke regne med å få full støtte fra Senterpartiet, som vi tidligere har fått støtte fra i saker som handler om arbeidstakernes rettigheter, og som sammen med Sosialistisk Venstreparti har gitt et flertall i Stortinget. Det var bare å konstatere at slik er det ikke lenger. Senterpartiet har skiftet side i saker som handler om arbeidstakernes rettigheter. Det lover ikke godt for tilsvarende saker framover. Eller er det slik at når partiet skifter ut et medlem i komiteen, endres politikken?

Derfor kan ikke Arbeiderpartiet si seg helt fornøyd med den innstillingen som nå foreligger, men jeg er glad for at Arbeiderpartiet har fått til innstramminger på vesentlige punkter i forhold til Regjeringens forslag. Og det skal regjeringspartiene her i Stortinget ha ros for, for det betyr at vi nå vil få flertall for et vesentlig strammere opplegg enn det Regjeringen la opp til, og det er bra. Det er først og fremst bra for arbeidstakerne som skal håndtere og leve med denne lovendringen daglig.

Det er også med tilfredshet at vi kan konstatere at Høyre og Fremskrittspartiet igjen er satt på sidelinjen og ikke kan være med på å legge føringer for en enda mer liberal lov enn det Regjeringen foreslo. For det ville være resultatet. Det kan vi lese ut av disse medlemmers forslag i innstillingen. For skulle de være med i et flertall, måtte også de få noe igjen for å gå inn i et forlik med sentrumspartiene. Heldigvis klarte Arbeiderpartiet å forhindre det. Det er ikke slik som representanten Karin Andersen sier, at Arbeiderpartiet ikke har vist muskler. Dersom Arbeiderpartiet ikke hadde vært samarbeidspartner, hadde loven blitt vedtatt slik Regjeringen foreslo.

I dag har vi en lov av eldre dato som vi nok må erkjenne ikke fungerer optimalt. Privat arbeidsformidling er forbudt, med visse unntak, som i dag kan virke noe tilfeldige. Det kan også stilles spørsmål ved om dagens måter å avgrense eller regulere utleie på er hensiktsmessig, og om resultatet av avgrensingen er tjenlig. Derfor tror Arbeiderpartiet at det er riktig å speilvende loven, slik at det i all hovedsak skal være tillatt med privat arbeidsformidling og tillatt med inn- og utleie mellom fir-

maer, men at dette lovreguleres med et regelverk som er enkelt og lett forståelig for partene som skal håndtere dette daglig, slik at de får det til å fungere.

For Arbeiderpartiet er det viktig å rydde opp i en del forhold på inn- og utleiemarkedet, slik at den som er innleid, får de samme betingelsene og ordningene som andre ansatte i bedriften. Det må være målet. Derfor mener vi at det er bra at lovverket gir klare begrensninger om hvor stor del av arbeidskraften som til enhver tid kan være innleid. Regjeringens forslag om at det skulle være tillatt å leie inn 15 pst. av arbeidstakerne i to år, var å gå altfor langt. Derfor er vi glad for at vi nå kan vedta et lovverk som begrenser innleie til 10 pst. og ett år, men likevel ikke færre enn tre personer i små bedrifter, som nå er det maksimale som kan leies inn.

Arbeiderpartiet mener at et arbeidsforhold skal ha trygghet både når det gjelder varighet og beskyttelse mot urett og vilkårlighet. Derfor skal hovedregelen i norsk arbeidsliv fortsatt være fast ansettelse. Det er også hele komiteen enig i.

Arbeiderpartiet ser mange problemer med kortvarige arbeidsforhold, men jeg må legge til at dagens arbeidsliv har endret seg. Opparbeidede rettigheter med lengre permisjoner for å ta seg av barn, for å ta etter- og videreutdanning, for å nevne noe, krever at vikarer overtar jobbene til de faste i en kortere eller lengre periode. Alle disse tingene vil kreve at vi har behov for flere vikarer, over kortere eller lengre tid og i større utstrekning enn tidligere.

Et viktig punkt for Arbeiderpartiet under forhandlingene med regjeringspartiene har vært at vi fortsatt skal ha en stor offentlig, landsomfattende og slagkraftig arbeidsmarkedsetat. A-etaten har og skal fortsatt ha et særlig ansvar for dem som har problemer på arbeidsmarkedet. Derfor mener Arbeiderpartiet at A-etaten skal ha de samme mulighetene som de private til å drive med utleie samt kunne ta betaling for tjenester de utfører overfor arbeidsgivere. Men det er viktig å understreke at tjenestene fortsatt skal være gratis for de arbeidssøkende. Bare Fremskrittspartiet vil at de arbeidssøkende som trenger hjelp til å komme i arbeid, skal betale for det. I det partiet skal jo alt kjøpes, så det er vel ikke så rart at dette også skal gjelde de arbeidssøkende.

Arbeiderpartiet har fått flertall for at vi skal ha et offentlig vikarbyrå i A-etaten i konkurranse med de private. Regjeringen skal nå utrede og komme tilbake til Stortinget med forslag om hvordan et statlig selskap skal organiseres. Og ingen private vikarbyråer vil få lov til å ta i bruk det nye lovverket før det offentlige vikarbyrået også er på plass. Derfor skal loven ikke iverksettes før A-etatens eget utleieselskap er klart. Jeg tror nok ikke det kommer til å ta så lang tid, og det har også statsråden bekreftet. Her vil nok departementet få et visst press på seg fra mange parter for å få saken tilbake til Stortinget, slik at vedtak kan fattes og loven igangsettes. Det burde heller ikke være så vanskelig nå å få avklart de problemstillingene som ennå ikke er løst, slik at vi kan komme i gang.

Arbeiderpartiet mener at arbeidsmarkedsetaten skal kunne drive eget vikarbyrå med formidling og utleie av

vikarer for på denne måten å gjøre det offentlige til en enda sterkere aktør på arbeidsmarkedet. Vi mener at vikarbyrået må organiseres som et selvstendig heleid aksjeselskap.

Vi vet at svingningene i arbeidsmarkedet er store. Derfor skal vi ha en arbeidsmarkedsetat som fungerer ved mangel på arbeidskraft så vel som i et arbeidsmarked med høy ledighet. Vi mener også at dagens arbeidsmarked med stadig økende krav til kompetanse tilsier at A-etaten må gi kvalitetsmessig og langsiktig kvalifiseringsbistand til arbeidssøkere med manglende eller feil kompetanse, for å øke muligheten til mer langsiktig tilknytning til arbeidslivet for den enkelte ledige. Vi har ikke råd til å ha folk gående ledige på grunn av at de mangler kvalifikasjoner til de ledige jobbene. Ingen skal få meg til å tro at de private vikarbyråene vil være like opptatt av å få de svakeste på arbeidsmarkedet ut i jobb dersom det krever en større innsats i form av opplæring.

Vi skal også ha med oss at mange midlertidige jobber har vært starten på et varig ordinært arbeidsforhold. Dette kommer først og fremst de svakeste på arbeidsmarkedet til gode. Derfor er det så viktig at A-etaten har de samme mulighetene til å leie ut vikarer i kortere eller lengre perioder, slik at alle får prøve seg på arbeidsmarkedet. At A-etaten er landsdekkende vil gi arbeidstakere og arbeidsgivere over hele landet de samme mulighetene til å benytte seg av de nye og utvidede tjenestene.

Til slutt: Vi har over 60 000 ledige, og vi har et sterkt økende antall nye uføretrygdede – mange som ønsker og er kompetente til å gjøre en jobb, også en deltidsjobb. De lovendringene som det nå legges opp til, vil gjøre det mulig å gi et enda bedre tilbud for å hjelpe disse til å komme i et ønsket arbeidsforhold.

Sverre J. Hoddevik (H): Prinsipielt gir proposisjonen og innstillingen gjennomslag for Høyres gjentatte forslag om liberalisering av arbeidsformidling og utleie av arbeidskraft. Argumentasjonen om speilvendning av lovverket har gitt resultat.

Er det da slik at vi kan slå oss på brystet og innkassere den totale seier, for dernest å rette oppmerksomheten helt annet steds? Nei, det politiske problemet kryper langt under fellen fra den speilvendte side, og betydelig arbeid og bevegelse gjenstår før vi har fått en politisk tilfredsstillende liberalisering.

Departementet dokumenterer i svarbrevet at man har kommet betydelig lenger i andre land med liberaliseringen på dette feltet. Den lovendring som vi i dag skal vedta, gjør at vi må si opp ILO-konvensjon nr. 96 med virkning først fra år 2002 hvis ikke ILO-konvensjon nr. 96 direkte blir avløst av ILO-konvensjon nr. 181. Begrensningen som stortingsflertallet går inn for, kan imidlertid være uforenlig med ratifikasjon av ILO-konvensjon nr.181.

Komitebehandlingen gir grunn til refleksjon. Kanskje det mest oppsiktsvekkende er at regjeringspartiene i Stortinget heller ikke påaktet Regjeringens behov for nærmest for en gangs skyld å få sitt forslag igjennom ubeskåret. Helt uten press går sentrumspartiene til Arbeider-

partiet og kutter grovt i Regjeringens forslag om lovlig innleievolum mellom produksjonsbedrifter og halverer også lovlig varighet i innleietilfeller uten tilslutning fra arbeidstakerorganisasjonene. Er det da noe rart hvis spørsmålet fra tid til annen dukker opp om hvorfor Jylland ikke like godt overtar? Arbeiderpartiet har riktignok gitt betydelige innrømmelser for hele tiden å kunne være i det gode selskap. Kravet om navngitte permitterte, som tidligere var antydnet som lovlig kriterium for innleie, er nå fraveket. Likeledes har Arbeiderpartiet gitt opp fagbevegelsens ønsker om selvstendig rett til å forfølge mulig lovbrudd gjennom søksmål. Dette er også et forhold som det er verd å notere seg.

§ 58A i arbeidsmiljøloven har blitt referansepunkt i innstillingen som grensesettende for innleie fra utleiefirma. Problemet er at denne paragrafen er uklar og i mange tilfeller tolkes snevert. Når sentrumspartiene og Arbeiderpartiet i en tilleggsmerknad vil takle utfordringene ved sesongmessige svingninger osv. gjennom § 58A, kan det meget lett ligge en selvmotsigelse her som logisk sett skulle føre nevnte partier til å støtte vårt forslag om å fjerne tidligere innstramming av nettopp § 58A i arbeidsmiljøloven.

Et mer smidig lovverk som effektiv bekjempelse av strukturell ledighet var et sentralt tema i debatten for fire år siden. Forståelsen for dette har nok økt betydelig siden da. Det samme gjelder innleie som introduksjon til senere fast tilsettelse. Lovtekst og praksis ivaretar her arbeidstakerens frie mulighet til overgang til innleiefirma i fast tilsetting.

Verre er det at seks måneders karantenebestemmelse blir innført uten at loven blir utprøvd i praksis – en utprøving som kunne avdekke et eventuelt behov for en slik innstramming. Fleksibiliteten som arbeidstakerne ønsker, kan på grunn av denne bestemmelsen bli ekstra begrenset i et tynt arbeidsmarked i Distrikts-Norge. Rekkefølgen i lovtilpasningen blir derfor etter vårt syn feil.

Det er gledelig at spesielle restriksjoner på innleie av helsepersonell nå blir avlyst. Signalene har endret seg i prosessen, og utleie av helsepersonell og personellens mobilitet blir utelukkende begrenset av generell forskrift knyttet til særlige samfunnshensyn.

Jorunn Ringstad (Sp): Det har skjedd – og vil kome til å skje – store endringer på arbeidsmarknaden. Dei siste åra har det vorte stadig fleire som ofte skiftar jobb, det er stadig meir prosjektjobbing, og det har vorte innført nye permisjonsordningar som pappapermisjon og utdanningspermisjon.

Tilveksten av nye kanalar for kontakt mellom arbeidsgjevar og arbeidstakar har vore stor, og dette gjer at det har vakse fram eit behov for eit meir fleksibelt regelverk. Det er ikkje berre gjennom avisannonser folk skaffar seg jobb, i dag er Internett, headhunterbyrå og personleg kontakt via venner og kjende ein vel så vanleg framgangsmåte for å skaffe seg arbeid. Det har også etter som arbeidsmarknaden har endra seg, vorte så mange unntak frå dagens lovgeving at det i seg sjølv taler for ein gjennomgang av lovverket.

(Ringstad)

Målet for Senterpartiet har vore at resultatet av ein slik prosess skulle ivareta verksemdene sitt behov for fleksibilitet, tryggleik for arbeidstakaren sin arbeidssituasjon og at ein får eit system som er greitt å administrere.

Det er innstillinga frå Blaalid-utvalet som ligg til grunn for proposisjonen frå departementet. I dette utvalet har partane i arbeidslivet delteke. Det har difor vore viktig for oss i Senterpartiet at den samrøystes innstillinga frå Blaalid-utvalet også skulle bli ein del av det endelege resultatet.

Etter at utvalet la fram innstillinga si, har arbeidstakarane kome med ein del innspel til endringar. I innstillinga frå fleirtalet, regjeringspartia og Arbeidarpartiet, har vi fått eit resultat som både ivaretek utvalet si innstilling og tek opp i seg den debatten vi har hatt i etterkant av at Ot.prp. nr. 70 for 1998-99 vart lagd fram.

Eg er glad for at Arbeidarpartiet har vore konstruktive og kreative, slik at det har vore mogleg å kome fram til ei løysing mellom Arbeidarpartiet og regjeringspartia.

For å ha eit godt fungerande næringsliv og høg sysselsetjing meiner vi det er viktig å ha eit regelverk det er brei oppslutning om. Gjennom den innstillinga som fleirtalet i dag stiller seg bak, har vi fått til denne breie oppslutninga.

Ved at fleire kan drive arbeidsformidling som eit supplement til den statlege arbeidsmarknadsetaten, blir potensialet for å nå ut til arbeidssøklarane større. Lova opnar òg for at statlege og kommunale institusjonar, arbeidstakar- og arbeidsgjevarorganisasjonar samt ideelle organisasjonar kan drive arbeidsformidling.

Eg vil til slutt nytte høvet til å peike på det viktige prinsippet at formidlar ikkje kan ta betaling av arbeidssøklar for tenestene han eller ho yter. Det er berre i særskilde tilfelle, som t.d. ved formidling av au-pair, dette blir tillate. Dette er elles ikkje noka endring frå dagens praksis.

Jørgen Kosmo (A): LOs leder Yngve Hågensen har tatt til orde for en fullstendig gjennomgang av det lovverket som berører arbeidslivet i Norge. Han ser at dagens lovverk og de utfordringer vi står overfor i fremtiden, ikke er forenlige med hverandre.

Jeg ønsker og håper imidlertid inderlig, at dette lovverket blir til og blir formet på arbeidstakerens premiser, gjennom et kraftfullt arbeid i arbeiderbevegelsen som kan legge til rette for en politisk behandling i ettertid. Jeg tror når jeg hører debatten her, at det er den eneste måten vi kan ha sjansen til å få til en moderne lovgivning på vedrørende arbeidslivet i Norge, og som tar hensyn til arbeidsfolk. Jeg blir til dels skremt av det jeg hører fra Fremskrittspartiet og Høyre, hvilke ambisjoner, hvilke målsettinger de har om å bruke arbeidstakerne som en ressurs til berikelse for arbeidsgiveren, og ikke omvendt.

Det er arbeidstakerne i Norge som innehar de store ressursene som trengs for at vi skal være i stand til å videreutvikle næringslivet på en slik måte at vi kan opprettholde et konkurransedyktig næringsliv. Uten innflytelse fra arbeidstakerne og arbeidstakernes organisasjon

ner vil vi kunne bli et underutviklet land som ikke vil være i stand til å konkurrere på det internasjonale markedet. Derfor er det skuffende å høre at man ønsker å legge så liten vekt på den innflytelsen som organisasjonene har gjennom sitt tillitsmannsapparat, og den rett de har til å være med og treffe beslutninger om arbeidstakerens innflytelse på arbeidsplassen.

På den annen side er det også svært skuffende å høre representanten Karin Andersen når hun sier at det dreier seg om å vise muskler. Det høres ut som man har glemt å telle. Man kan bare telle antall representanter som sitter her i huset, og se hvordan de er fordelt på de ulike partier, så ser man hva resultatet blir. Skulle Arbeiderpartiet ha fulgt SVs strategi, hadde det vært Fremskrittspartiet og Høyre, med deres ideologi, som hadde hatt innflytelse på hva som skal bli morgendagens lovgivning for arbeidstakerne. Det er en utvikling som jeg vil advare sterkt mot. For hva er det som tjener Arbeiderpartiet og arbeiderbevegelsens interesser? Jo, det er først og fremst de samme mål som tjener arbeidstakerens interesser. Det er så absolutt i arbeidstakerens interesser at vi har gått inn og søkt å fremforhandle et resultat som var bedre enn det opplegget som Regjeringen la fram. Ved forhandlinger med Fremskrittspartiet og Høyre ville resultatet ha blitt enda verre enn det som Regjeringen la fram.

Så er spørsmålet: Hvorfor er arbeids- og administrasjonsministeren så bekymret for det å gjøre arbeidsmarkedssetaten i stand til å virke fullt ut med sin kompetanse på dette markedet? Den sterkeste garanti for at utleie og innleie av arbeidskraft og bruk av vikarhjelp fikk en profesjonalitet og en styrke over seg som virkelig tjente både arbeidsgiverne og arbeidstakerne i dette landet, ville etter min mening være at vi hadde en offentlig etat som var markedsledende og satte standarder for hvordan dette arbeidet skulle være. Jeg kan ikke se noen annen måte å løse dette på. Da tror jeg at hensynet til konkurransevidning, til kryss-subsidiering osv., er underordnet. Dette går det an å finne løsninger på. Det overordnede målet er å få en arbeidsmarkedsstat som på alle områder kan gå tungt inn i formidlingen av arbeidskraft for å sette standarder for hvordan dette skal gjøres, slik at det private markedet får noen skikkelige standarder å forholde seg til. Det tror jeg både arbeidsgiverne og arbeidstakerne i Norge i fremtiden vil være tjent med.

Avslutningsvis vil jeg si at vi selvsagt skulle ønske at forhandlingsresultatet var blitt bedre. Det ble så godt som vi greide å få det, og det må vi leve med. Jeg forstår ikke at Sosialistisk Venstreparti – som egentlig burde være de som hadde størst interesse av å sørge for at vi fikk en trøkk i denne saken, for å bearbeide arbeidsmarkedssetaten og arbeidslivet for øvrig i retning av å sette gode standarder for denne type virksomhet i fremtiden – gir Arbeiderpartiet skylden for et forslag som en borgerlig regjering har lagt fram. Det er helt uhørt, og jeg synes ikke det går an å møte de fremtidige store utfordringene med en slik tilnærming.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Presidenten håper at det ikke nå legges opp til en runde nr. 2 i denne lovdebatten. Presidenten minner om at Odelstinget også skal behandle en tilleggsdagsorden – og håper at dette ønsket etterkommes.

Inga Kvalbukt (Sp): Grunnen til at jeg nå forlenger debatten litt i en travel førjulstid med både baking og andre ting, er at flere representanter i sine innlegg har avlagt meg en visitt. Både representanten Solholm og representanten Øye fant grunn til å påpeke at jeg understreket viktigheten av å ha politiske prosesser. Jeg ble litt forbauset, jeg tror at de representantene kanskje snakket litt imot det de egentlig selv mener. Jeg ønsker ikke å undervurdere Stortingets rolle – tvert imot, jeg har den største respekt for arbeidet som skjer her, og jeg håper at det er her i denne salen det viktigste politiske arbeidet skjer. Den saken vi har til behandling i dag, er en veldig viktig sak, en veldig følsom sak, der vi på mange måter har skullet forene hensyn som i utgangspunktet kan synes motstridende, i et lovforslag som skal ivareta både arbeidstakerne og arbeidsgiverne på best mulig måte.

Flere representanter har pekt på at arbeidsmarkedet er i utvikling. Ja, vi er i stadig utvikling. Det at vi har fått mange innspill også etter at saken ble tatt opp, viser det. Og det er litt artig å se på bakgrunnen for denne saken, synes jeg. Først ble den reist som Dokument nr. 8-forslag her i Stortinget, så har Regjeringen satt ned et utvalg som raskt leverte sitt resultat, som så var ute til høring, og på bakgrunn av den høringsprosessen kommer departementet med forslag til oss – og selvsagt skulle ikke arbeidet være ferdig der. Vi har vært gjennom en god prosess.

Det er forskjell på saker. Jeg brukte et bilde – baking. Kanskje skal man være forsiktig med å illustrere, for vi vet at når noen leser tegneserier, ser de bare på bildene og leser ikke teksten. En illustrasjon kan ofte gi større forståelse. Som det er forskjell på bakverk, er det også forskjell på saker. Jeg ser ikke bort fra at vi har hatt noen som er laget bare med bakepulver, og som kan settes rett inn i ovnen når den kommer til Stortinget, men dette er en sak der det absolutt har gjæret mye. Jeg tror det resultatet vi har fått nå, er veldig bra, og jeg tror Regjeringen er fornøyd med at den faktisk kan vise at den har fått igjennom et forslag her som er meget nært opp til dens opprinnelige forslag. Det er sannelig ikke hver gang at det er resultatet etter en omstendelig politisk prosess her.

Erna Solberg (H): Under Inga Kvalbukts innlegg fikk jeg et øyeblikk akutt dårlig samvittighet, jeg fikk følelsen av at jeg egentlig helst burde vært hjemme og bakt julekaker istedenfor å bruke opp mer tid. Men jeg har behov for å kommentere to ting.

Det ene er at representantene Kosmo og Øye fra Arbeiderpartiet åpenbart ikke har skjønt hva innleggene fra både Fremskrittspartiet og Høyre i dag har gått ut på, og hva som har vært prosessen i denne sammenhengen. Vi sa at vi subsidiært ville støtte hele Regjeringens pakke. Derfor har representanten Karin Andersen rett i at det stod mellom å få Regjeringens opplegg vedtatt eller det som regjeringspartiene har fremforhandlet med Arbei-

derpartiet. Det er ikke sånn at vi så for oss at vi kunne forandre Regjeringens opplegg i vår retning. Vi syns i og for seg at mye av det som foreligger fra Regjeringen, er bra, men på noen punkter syns vi at vi kunne latt være å forskuttere problemene. Vi kunne sett hvordan tilpasningene ble i markedet, og så kunne vi sett om det var behov for alle inngjerdingene etter å ha praktisert en noe mer liberal lov.

Inga Kvalbukt mente i et innlegg tidligere at det ikke er noen forskjell mellom henne og Morten Lund. Da vil jeg bare vise til mitt hovedinnlegg, hvor jeg viste at Morten Lund for to år siden veldig klart var sterk motstander – faktisk den sterkeste motstanderen i denne sal – av at det skulle etableres et offentlig vikarbyrå. Hvis det ikke lenger er noen forskjell, har Morten Lund i så fall forandret synspunkt radikalt.

Så var det ett spørsmål fra representanten Sylvia Brustad som jeg ikke fikk svart på, og det gjaldt forholdet knyttet til konkurranse ved etableringen av et vikarbyrå i regi av arbeidsmarkedsetaten. Prosessen har vært slik at da forslaget først kom opp, var ikke Høyre 100 pst. negativ til dette spørsmålet, fordi vi prinsipielt har en tilnærming som går ut på at det offentlige engasjementet skal være på områder hvor markedet ikke løser problemene. Der hvor det er markedssvikt, kan vi se for oss at det skal være et offentlig engasjement, og vi kunne se for oss områder knyttet til vikarutleie hvor markedet ikke kunne løse alle oppgavene, f.eks. i forhold til enkelte yrkesgrupper og distriktene. Men så har vi sett at det er for mange store problemer knyttet til konkurransevidnings-spørsmålet, til det å skape skikkelige skiller mellom de vanlige aktivitetene arbeidsmarkedsetaten skal drive med, og det dette vikarbyrået skal gjøre. Det at man også er totalleverandør overfor de andre vikarbyråene, vil skape store problemer. Vi tror at vi kan løse markedssviktproblemet, som kunne tilsi et offentlig ansvar, gjennom det vi har kalt partnerskapsavtaler med andre vikarbyråer, med andre typer etater som kan gjøre det uten å gå veien om å etablere et eget vikarbyrå. Og jeg må si at jeg syns det er noe rart når Arbeiderpartiet bl.a. har merknader i innstillingen hvor man ønsker å danne vikarpooler og alt skal bli landsdekkende. Det betyr at det blir et enormt økt arbeidsansvar for arbeidsmarkedsetaten. Vi tror fokuseringen på de svake vil bli tatt vekk. Der har vi oppdaget at vi faktisk er enig med fagforeningen for de ansatte i arbeidsmarkedsetaten.

Karin Andersen (SV): Jeg skjønte på representanten Kosmos innlegg i stad at det er tydelig at Arbeiderpartiet ikke har det godt i dag, og at SV har truffet noen såre tær. Men det er én ting jeg er enig med representanten Kosmo i, og som SV har skrevet i innstillingen til Kommunaldepartementets budsjett i høst, nemlig at det er behov for en bred gjennomgang av forholdene i arbeidsmarkedet og arbeidslivet framover. Vi har tatt til orde for å få en stortingsmelding om arbeidslivet i det 21. århundre. Det kan vi kanskje bli enig med Arbeiderpartiet om.

Så til hvorfor Arbeiderpartiet nå har bøyd seg her, når de helt tydelig nesten ikke har fått noen ting. Det betyr

ingenting det de har fått, men problemet er at de legitimerer hele ordningen. Og hvis det hadde vært sånn at det er viktig for Arbeiderpartiet å bestemme hver eneste gang, hvordan kan det da ha seg at det er Fremskrittspartiet og Høyre som har gjort opp budsjettet med Regjeringa de to forrige årene? Da burde jo Arbeiderpartiet ha svelget kontantstøtten for to år siden og gjort opp budsjettet, for de måtte da ha fått til noe som hadde vært i Arbeiderpartiets ånd de årene også. Om noen uker skal vi avgjøre saken om IT-Fornebu. Hvis det da f.eks. viser seg å være et flertall i salen for det Arbeiderpartiet ikke har ment, betyr det da at Arbeiderpartiet snur, eller står de på det de mener? Det er det grunn til å få svar på.

Av debatten virker det som om det har vært viktig for Arbeiderpartiet å få slått fast at det ikke skal snike seg inn en eller annen forestilling om at det skal være forbud mot å leie ut helsepersonell, at det på en måte har vært viktigere enn å sikre faglige rettigheter og ikke legitimere det som skjer nå. Det forbauser meg, for jeg har ikke sett at det i så fall hadde blitt flertall for noe annet enn det Arbeiderpartiet hadde fått til på det punktet også, sammen med andre. Der har vi faktisk vært enige alle sammen.

Så til noe av det statsråden var inne på i sitt innlegg. Hun forsøkte å forklare – men ikke særlig tydelig – at her skulle det være en slags kontroll, og begrunnet hvorfor fagforeninger ikke skulle ha selvstendig søksmålsrett. Hun sa at det kan jo være noen vikarer som ikke har lyst til dette, og at man har forskjellige interesser. Er det da slik at hvis arbeidstakere og arbeidsgivere har lyst, er det lov å bryte regelverket? Gjelder ikke loven da? Det må jo være konklusjonen. Det forbauser meg litt at statsråden, som har vært leder av et stort fagforbund, ikke ser den samfunnsinteressen som er knyttet til at fagbevegelsen kan ha rettigheter i forhold til at lov- og regelverk faktisk blir opprettholdt. I de aller fleste tilfellene er det sånn at den enkelte arbeidstaker og fagbevegelsen har sammenfallende interesser. Men noen ganger er det ikke helt sikkert det er slik, og da er det viktig å sørge for at de som skal ivareta de kollektive interessene, har muligheter til å gjøre det. For det er nettopp det kollektive som kan sikre at vikarene har en anstendig lønn som de kan leve av.

Statsråd Laila Dávøy: Til det siste: Jeg konstaterer at vi er uenige bl.a. om hvor mange kontrollinstanser man trenger. Jeg tar som utgangspunkt at bedriftene vil overholde regelverket. Vi mener at det forslaget vi har lagt opp til, er godt nok, og at det, som jeg har sagt tidligere, baserer seg på godt innarbeidede systemer. Jeg håper og tror at det skal være tilstrekkelig. Vi skal selvsagt ikke akseptere ulovligheter.

Når det så gjelder ett forhold, ser jeg meg nesten nødt til å komme med en kommentar – selv om det ikke var tanken å diskutere organiseringen av selve vikarbyrået – i og med at representanten Øye går så pass dypt inn i det. Her vil det være viktig å gjøre et grundig arbeid knyttet til de forretningsmessige, juridiske, administrative og konkurransemessige hensyn i organiseringen av det statlige vikarbyrået, slik det også er nedfelt i innstillingen fra

flertallet at skal gjøres. Forholdet til arbeidsmarkedsetaten vil også måtte utredes og utdypes inngående. Vikarutleie i statlig regi vil være et nytt virkemiddel i arbeidsmarkedspolitikken. Sånn sett vil Arbeids- og administrasjonsdepartementet samlet kunne gi et helhetlig tilbud når det gjelder arbeidsmarkedspolitikken. Men hvordan dette skal organiseres, og hvordan forholdet til arbeidsmarkedsetaten blir, får vi rikelig anledning til å komme tilbake til i neste runde i Stortinget, når vi skal debattere opprettelsen av aksjeselskapet/vikarbyrået.

Sylvia Brustad (A): Jeg må på tampen av debatten kommentere et par påstander som har kommet. Den ene er fra representanten Solberg, som er kritisk til oss fordi vi f.eks. mener at vikarpoolen som de nå driver i Ringsaker, bør gjøres landsdekkende. Jeg er overrasket over at Solberg er uenig i det, for jeg har jo oppfattet at Høyre er et av de partiene som snakker mest om effektivisering i offentlig sektor, og som endog vil gå enda lenger. Dette er jo det beste eksemplet på at hvis en bruker folk på det stedet de skal brukes, får en effektivisering og modernisering, og en får frigitt personell, ikke minst innenfor pleie- og omsorgssektoren, som bør drive med det de skal gjøre, nemlig ta seg av sjuke og gamle. Og så får arbeidsmarkedsetaten ta seg av det de skal gjøre, nemlig å formidle vikarer. Det må være bra. Alle vinner på det, alle tjener penger på det, arbeidsledigheten går ned og en får flere folk i jobb. Jeg er overrasket over at Høyre inn tar den holdningen, som jeg for øvrig ikke har sett uttrykt i innstillingen, men som jeg hører nå.

Til SV må jeg si at jeg reagerer litt på den måten de argumenterer på. Én ting er at vi kan ha ulike vegvalg – og det har vi tydeligvis. Men når Arbeiderpartiet, og det har flere talere sagt her i dag, har valgt å gå inn i et kompromiss, er det fordi at hvis ikke vi hadde gjort det, hadde Regjeringas forslag fått flertall. Det hadde det vært flertall for i Stortinget dersom vi ikke i dette huset hadde fått med oss sentrumpartiene på å inngå et kompromiss som betyr vesentlige innstramminger på noen områder som er viktige, i favør av arbeidstakernes rettigheter. Vi syns faktisk det er viktigere for folk flest ute på arbeidsplassene at vi får til noen innstramminger til fordel for dem enn bare å sitte stille og se på, å protestere for hele verden med vårt opplegg og bare se på at det blir for liberalt.

Jeg konstaterer at SV velger den andre vegen, å protestere for hele verden og ikke få til noen verdens ting. Vi er mer opptatt av resultatene, og jeg tror faktisk at arbeidstakerne rundt om i landet også er mer opptatt av det enn av politiske markeringer.

Vi har ikke fått alt vi hadde ønsket oss, men vi har fått til vesentlige forbedringer. Alternativet var Regjeringas opplegg, og vi står meget oppreist i forhold til det kompromisset vi har inngått. Jeg syns bl.a. at det er en vesentlig endring når vi går fra 15 pst. og to år, til 10 pst. og ett år. Det mener også arbeidstakerne.

Til slutt har jeg lyst til å kommentere forholdet til utleieselskapet. Nå skal jo Regjeringa komme tilbake til det, men jeg vil komme med én oppfordring: La ikke

konkurransmessige hensyn og diverse jus gjøre det slik at vi ikke får til det som er mest hensiktsmessig for arbeidstakerne rundt om i landet. Jeg føler meg ganske overbevist om at det en vil, får en til, og det går an å finne løsninger på det aller meste.

Helt avslutningsvis vil jeg bare gjenta at den merkna- den som Arbeiderpartiet og sentrum er enige om i innstil- lingen, hvor det står at de tjenester arbeidsmarkedsetaten har, skal videreutvikles, ikke er tilfeldig. Det betyr at det ligger noen føringer der. Så får Regjeringa komme tilba- ke, og så får vi ta den detaljerte diskusjonen om det da. Men å si at det nå er blanke ark, medfører ikke riktighet i forhold til den innstillinga som nå blir vedtatt.

Presidenten: Erna Solberg har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Erna Solberg (H): Jeg vil bare få lov å klargjøre vårt forhold til spørsmålet knyttet til vikarpooler og eksemp- let i Ringsaker kommune. Vi synes det er et veldig posi- tivt tiltak. Vi har også rost det i våre egne merknader. Vi tror ikke at det er arbeidsmarkedsetatens oppgave i frem- tiden å drive alt dette, men vi synes det er veldig positivt at de bidrar i et utviklingsarbeid.

Vi tror det naturlige ville være at den delen av vikar- poolen som går på den vanlige driftingen, etter hvert blir ført tilbake til kommunene, fordi det er en funksjon som kommunene selv burde kunne drive med den programva- ren som er utviklet for statens penger, og som derfor bur- de kunne overleveres gratis til kommunesektoren, men at man opprettholder et partnerskap på et sånt område. For det å kvalifisere personer til en sånn vikarpool er arbeids- markedsetatens bit av ansvarsområdet. Det er midt i hjer- tet av det som er arbeidsmarkedsetatens oppgaver allere- de i dag, å inngå et partnerskap med en sånn pool, som i fremtiden bør driftes av de enkelte kommuner. Det ville være helt feil hvis staten skulle overta den typen perso- nalfunksjoner som dette faktisk er, fra hele kommune- sektoren, og overføre det til statlig ansvar.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3. (Votering, se side 239)

Saken på tilleggsdagsordenen:

Innstilling fra kommunalkomiteen om forslag fra stor- tingsrepresentantene Sylvia Brustad, Olaf Gjedrem, Tor- bjørn Andersen, Erna Solberg, Inga Kvalbukt, Karin An- dersen og Leif Helge Kongshaug om lov om endringer i lov 7. juli 1967 nr. 13 om husleieregulering m.v. for boli- ger (Innst. O. nr. 38 (1999-2000), jf. Dokument nr. 8:27 (1999-2000))

Presidenten: Denne innstillingen har ikke ligget ute i den reglementsbestemte tid, dvs. 48 timer. Med hjemmel i forretningsordenens § 32 vil presidenten foreslå at Odelstinget likevel behandler denne saken nå.

– Ingen innvendinger er kommet mot presidentens forslag, og det anses vedtatt.

Odd Eriksen (A): Hvis jeg ikke sier noe veldig galt nå, vil dette sannsynligvis bli en meget kort debatt.

Da Stortinget i mars i år opphevet både den strenge og den milde reguleringen på boligmarkedet, knyttet det seg spenning til hvordan dette ville slå ut for den enkelte leie- taker. Dette gjaldt særlig den strenge reguleringen, altså for boliger bygd før krigen. Senere har Stortinget disku- tert hvordan departementet skulle informere bl.a. om bo- støtte til dem som ville komme inn under en slik ordning.

Bakgrunnen for at dette Dokument nr. 8-forslaget ble fremmet, er at det er kommet fram opplysninger om at enkelte utleiery har krevd til dels omfattende leieøkning- er for boliger som er bygd etter 1940, som altså blir be- rørt av den milde reguleringen.

Det er et bredt politisk flertall bak de lovendringene som nå foretas. Lovendringene inneholder overgangsord- ninger som skal sikre at leier som omfattes av den gamle husleieloven, får et overvåkingsorgan som skal sikre leie- ren mot urimelig husleiekraav.

For mange er det å gå til rettsapparatet både praktisk og økonomisk svært vanskelig. Det er derfor viktig at Husleienemnda nå får avgjørelsesmyndighet når det gjel- der hva som er markedsleie etter § 3-1, eller gjengs leie etter § 4-3 i lov av 26. mars 1999.

Som det framgår av husleiereguleringsloven, må Oslo og Trondheim opprettholde husleienemnder, med bak- grunn i overgangsordningene i opphevelsen av den stren- ge reguleringen. Som en konsekvens av de lovendringer som blir gjort i dag, får Husleienemnda nå også ansvaret for forhold som omfattes av § 35 i husleieloven fra 1939.

En samlet komitee understreker at husleieavtalens for- mål er å medvirke til at det blir etablert et godt fungeren- de boligmarked. Skal utleiemarkedet, som en del av det totalte boligmarkedet, fungere tilfredsstillende, må det være god balanse mellom de ulike interessene i marke- det. Komiteen understreker viktigheten av dette, og ber Regjeringen følge utviklingen og eventuelt komme tilba- ke til Stortinget hvis denne balansen ikke fungerer til- fredsstillende.

Jeg anbefaler komiteens enstemmige innstilling.

Karin Andersen (SV): I tolvte time kom dette forsla- get, som tetter det største og styggeste hullet etter at hus- leiemarkedet i Oslo og i de fem største byene ble de- regulert – det skal tre i kraft fra 1. januar 2000.

Det som skjer nå, er det brei enighet om. Man tetter igjen det største og styggeste hullet – man gir husleienemndene en myndighet til å kunne bruke en paragraf som sier at man ikke skal kunne ta urimelig husleie. I praksis betyr det stort sett markedsleie. Vi vet ganske mye om hvordan den er i Oslo nå. Så jeg frykter at dette ikke blir noen særlig god jul for mange av dem som rammes av dette.

For å trekke en liten lenke til saken vi nettopp har fer- digbehandlet: Der ble det snakket om at man skulle gi seg selv om man allikevel visste at man hadde rett. Under behandlingen av denne saken hadde SV svært lenge lig- gende inne et forslag om å opprettholde husleienemnd- ene med den funksjonen de har i dag. Det skjønnte vi etter hvert ikke gikk, og vi gikk etter hvert inn på tvisteløs-

ningsorganet, som fremdeles ikke er oppe og står, av en eller annen merkelig grunn. Men i ettertid har det vist seg at det var rett – alt SV sa i den saken, var rett. Det er ikke en prinsipiell motstand hos SV mot å oppheve disse reguleringene, men det er feil tidspunkt, fordi man i Norge fullstendig mangler den beholdningen av rimelige utleieboliger som man måtte hatt for å kunne gjennomføre disse dereguleringene.

Det er vel også vanskelig å gi Regjeringen rett i det de skrev i proposisjonen den gangen:

«Opphevelsen av kapittel III antas ikke å få nevneverdige konsekvenser for de private parter.»

Videre står det at for de leierne som ikke kan betale de økte leieprisene, kan et alternativ være å flytte til noe mindre og billigere boliger. Det er umulig.

SV prøvde under dette siste hektiske døgnet å gjøre noen forbedringer i loven. Av tekniske grunner ble det ikke mulig å fremme de forslagene, fordi dette sjølsagt krever et lovteknisk arbeid som gjør at lovbestemmelsene henger sammen. Derfor har vi valgt å skrive det bare i merknads form. Men vi hadde i hvert fall hatt et ønske om at man hadde latt husleienemndene også håndtere en bestemmelse der de kunne sette husleien ned til gjengs leie. I praksis har det vist seg – og i hvert fall i et marked der husleiene øker måned for måned – at gjengs leie ligger både under markedsleie og under det som kan kalles en urimelig høy leie. Det hadde vært en fordel. Men sjøl det hadde nok gjort at veldig mange ikke vil kunne unngå de store husleieøkningene som de nå må se i øynene.

Det eneste håpet jeg kan ha ut fra den erkjennelsen som man nå har kommet fram til ved denne behandlingen, er at man til neste år viser en helt annen vilje til å satse på å bygge ut de rimelige boligene som kunne være et alternativ for dem som nå ikke vil klare økningene i husleiene.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til saken på tilleggsdagsordenen.

(Votering, se side 244)

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte **presidenten:** Odelstinget går til votering i sakene nr. 1 – 3 på dagsorden nr. 12 og deretter over sak nr. 1 på tilleggsdagsorden nr. 13.

Votering i sak nr. 1

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

I o v

om endring i lov om interkommunale selskaper og lov om kommuner og fylkeskommuner

I

I lov av 29. januar 1999 nr. 6 om interkommunale selskaper gjøres følgende endring:

§ 41 første ledd skal lyde:

Interkommunalt selskap med begrenset ansvar som ikke er organisert som aksjeselskap eller unntatt fra aksje-

loven i medhold av § 1-1 tredje ledd nr. 2 og 3, må innen fire år etter lovens ikrafttreden være organisert som aksjeselskap eller som selskap etter loven her.

II

I lov av 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner gjøres følgende endring:

Overskriften til kapittel 11 skal lyde:

Kapittel 11. Kommunalt og fylkeskommunalt foretak.

III

Loven trer i kraft straks.

V o t e r i n g

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

I o v

om endringer i lov 4. februar 1977 nr. 4 om arbeidervern og arbeidsmiljø m.v. (arbeidsmiljøloven) og lov 4. juni 1993 nr. 58 om allmenngjøring av tariffavtaler m.v. (allmenngjøringsloven)

I

I lov 4. februar 1977 nr. 4 om arbeidervern og arbeidsmiljø m.v. blir det gjort slike endringer:

§ 55 D oppheves.

§ 55 E blir ny § 55 D og første punktum skal lyde:

Endringer i arbeidsforholdet som nevnt i § 55 C og § 73 P skal gjenspeiles i arbeidsavtalen tidligst mulig og senest en måned etter at endringen trådte i kraft.

§ 55 F blir ny § 55 E.

Nytt kapittel XII B skal lyde:

Kap. XII B. Utsendte arbeidstakere

§ 73 K *Hva kapitlet omfatter*

Bestemmelsene i dette kapitlet gjelder når utenlandsk virksomhet sender arbeidstaker til Norge i forbindelse med tjenesteyting, forutsatt at det foreligger et arbeids-

forhold mellom den utenlandske virksomheten og den utsendte arbeidstakeren i utsendingsperioden.

Bestemmelsene i dette kapitlet får ikke anvendelse på Svalbard.

§ 73 L Definisjoner

Det anses i loven her som utsending av arbeidstaker når utenlandsk virksomhet

- sender ut arbeidstaker til Norge for egen regning og under egen ledelse, i henhold til avtale inngått mellom virksomheten og mottakeren av tjenesteytelsen i Norge, eller
- sender ut arbeidstaker til Norge til et forretningssted eller en virksomhet som inngår i konsernet, eller
- i egenskap av vikarbyrå eller annen virksomhet som stiller arbeidstakere til rådighet, sender ut arbeidstaker til en virksomhet i Norge.

Med en utsendt arbeidstaker menes i loven her en arbeidstaker som i et begrenset tidsrom utfører arbeid i Norge, men som vanligvis arbeider i et annet land.

§ 73 M Arbeids- og ansettelsesvilkår

Uansett hvilket lands rett som for øvrig regulerer arbeidsforholdet, kommer følgende bestemmelser om arbeids- og ansettelsesvilkår til anvendelse for utsendt arbeidstaker:

- Denne lov §§ 7 til 13, §§ 31 til 33, §§ 34 til 54, § 55 B, § 55 C og § 65
- lov 29. april 1988 nr. 21 om ferie (ferieloven) §§ 5 til 11 og § 14
- lov 27. juni 1947 nr. 9 om tiltak til å fremme sysselsettingen (sysselsettingsloven) § 27
- lov 9. juni 1978 nr. 45 om likestilling mellom kjønnene (likestillingsloven) §§ 3 til 6.

Hvis arbeidsforholdet for en utsendt arbeidstaker faller inn under anvendelsesområdet for et vedtak etter lov 4. juni 1993 nr. 58 om allmenngjøring av tariffavtaler m.v., skal de bestemmelser som er allmenngjort og som gjelder lønn eller arbeids- og ansettelsesvilkår etter § 73 M i denne lov, gjelde for arbeidsforholdet.

Bestemmelsene i første og annet ledd kommer bare til anvendelse dersom utsendt arbeidstaker ikke er omfattet av gunstigere arbeids- og ansettelsesvilkår ved avtale eller etter det lands rett som ellers gjelder for arbeidsforholdet.

Hvis utsendingsperioden for utsendt arbeidstaker som er fag- eller spesialarbeider ikke overstiger åtte dager, gjelder ikke bestemmelsene i ferieloven og i denne lov § 49 nr. 3, samt bestemmelser nevnt i § 73 M annet ledd om feriefritid, feriepenge og lønn, herunder overtidsgodtgjørelse, når:

- arbeidet som utføres er førstegangsmontering eller installasjon som inngår i en avtale om levering av varer, og
- arbeidet er nødvendig for å kunne ta varen i bruk.

Dersom virksomheten i løpet av de siste 12 måneder har sendt ut andre arbeidstakere for det samme arbeidet, skal slike perioder medregnes ved beregningen av om utsendingsperioden overstiger åtte dager.

Unntaket kommer ikke til anvendelse for utsendt arbeidstaker som utfører arbeid innenfor byggebransjen som gjelder oppføring, reparasjon, vedlikehold, ombygging eller riving av bygninger.

§ 73 N Informasjon

Direktoratet for arbeidstilsynet skal, i egenskap av samarbeidskontor, gi informasjon om hvilke arbeids- og ansettelsesvilkår som kommer til anvendelse for utsendt arbeidstaker. Direktoratet skal også kunne henvise til arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner i tilfelle bestemmelser i en allmenngjort tariffavtale kommer til anvendelse, jf. § 73 M annet ledd.

Direktoratet for arbeidstilsynet skal samarbeide med tilsvarende samarbeidskontor i de øvrige EØS-landene.

§ 73 O Domsmyndighet

For å gjøre gjeldende retten til arbeids- og ansettelsesvilkår etter § 73 M kan utsendt arbeidstaker reise søksmål i Norge. Søksmålet kan reises i den rettskrets som arbeidstakeren har vært utsendt til.

§ 73 P Utsending fra Norge

Når en norsk virksomhet sender ut en arbeidstaker til et annet land innenfor EØS-området, skal arbeidsgiveren sikre at den utsendte arbeidstakeren omfattes av bestemmelser som er gitt for å gjennomføre Rådsdirektiv 96/71/EF om utsending av arbeidstakere i forbindelse med tjenesteyting, i det landet arbeidstakeren er utsendt til. Dette gjelder ikke dersom arbeidstakeren er omfattet av gunstigere arbeids- og ansettelsesvilkår ved avtale eller etter det landets rett som for øvrig regulerer arbeidsforholdet.

Dersom arbeidstakeren skal arbeide i utlandet i mer enn en måned, skal skriftlig arbeidsavtale som nevnt i denne lov § 55 B inngås før avreise. I tillegg til informasjon som nevnt i denne lov § 55 C skal avtalen minst inneholde regulering av følgende:

- varigheten av arbeidet som skal utføres i utlandet,
- valutaen vederlaget skal utbetales i,
- eventuell kontant- og naturalytelse som er knyttet til utenlandsarbeidet,
- eventuelt vilkårene for arbeidstakerens hjemreise.

Informasjon som nevnt i annet ledd bokstavene b og c kan gis i form av en henvisning til lover, forskrifter og/eller tariffavtaler som regulerer disse forholdene.

§ 73 Q Straffebestemmelser

Overtredelse av de lov- og forskriftsbestemmelser som kommer til anvendelse etter § 73 M første ledd, straffes etter de straffebestemmelser som rammer overtredelser av de nevnte bestemmelser. Denne lov kapittel XIV kommer til anvendelse bare i forhold til bestemmelsene i § 73 M første ledd bokstav a.

II

I lov 4. juni 1993 nr. 58 om allmenngjøring av tariffavtaler m.v. (allmenngjøringsloven) blir det gjort slike endringer:

§ 3 første ledd første punktum skal lyde:

Tariffnemnda kan treffe vedtak om at en landsomfattende tariffavtale helt eller delvis skal gjelde for alle arbeidstakere som utfører arbeid av den art avtalen omfatter, i en bransje eller en del av en bransje, *med de begrensninger som følger av kap. XII B i lov 4. februar 1977 nr. 4 om arbeidervern og arbeidsmiljø (arbeidsmiljøloven).*

III

Ikkraftredelses- og overgangsbestemmelser

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

Loven skal anvendes for alle arbeidstakere som utsendes til Norge etter lovens ikkraftredelse.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Under debatten er det satt fram 8 forslag. Det er:

- forslagene nr. 1–5, fra Erna Solberg på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre
- forslagene nr. 6–8, fra Karin Andersen på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Presidenten tar først for seg forslagene nr. 1 og 5, fra Fremskrittspartiet og Høyre.

Forslag nr. 1, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen bruke unntaksmuligheten i § 26 siste ledd til å lage et forenklet regelverk med lavere garantikrav for formidling av tjenester som praktikant, barnevakt, dagmamma og for særlige distriktsbaserte virksomheter med lav omsetning.»

Forslag nr. 5, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem alternative modeller til å etablere et vikarbyrå i offentlig regi for å etablere ordninger hvor arbeidsmarkedsetaten kan inngå partnerskap med private vikarbyråer eller arbeidsformidlere, og offentlige eller private brukere for å videreutvikle områdene som er skissert lagt inn under et vikarbyrå eller finansiert gjennom betaling fra brukeren.»

Forslagene blir i samsvar med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

I o v

om endringer i lov 4. februar 1977 nr. 4 om arbeidervern og arbeidsmiljø m.v., i lov 4. mars 1983 nr. 3 om statens tjenestemenn m.m. og i lov 27. juni 1947 nr. 9 om tiltak til å fremme sysselsetting

I

I lov 4. februar 1977 nr. 4 om arbeidervern og arbeidsmiljø m.v. gjøres følgende endringer:

Nytt kapittel XI B med nye §§ 55 K og 55 L skal lyde:

Kapittel XI B. Innleie av arbeidstakere

§ 55 K. *Innleie av arbeidstakere fra virksomhet som har til formål å drive utleie*

1. *Innleie av arbeidstakere fra virksomhet som har til formål å drive utleie, er tillatt i samme utstrekning som det kan avtales midlertidig tilsetting etter § 58 A nr. 1 første ledd.*

2. *I virksomhet som er bundet av tariffavtale, kan arbeidsgiver og tillitsvalgte som til sammen representerer et flertall av den arbeidstakerkategori innleien gjelder, slutte skriftlig avtale om tidsbegrenset innleie uten hinder av det som er bestemt i nr. 1.*

3. *Ved tvist om det har foreligget lovlig innleie hvor den innleide har fratrudd innleieforholdet, får § 61 nr. 1 anvendelse så langt den passer. En innleid som vil gjøre gjeldende at det har foreligget innleie i strid med § 55 K nr. 1, kan kreve forhandlinger med innleier etter reglene i § 61 nr. 2. Fristen etter § 61 nr. 2 første ledd regnes fra det faktiske fratredelsestidspunktet.*

Blir tvisten ikke løst gjennom forhandlinger eller er forhandlinger ikke holdt, kan den innleide reise søksmål mot innleier etter reglene i § 61 nr. 3, likevel slik at § 57 nr. 2 tredje ledd ikke får anvendelse. Fristen regnes fra forhandlingenes avslutning eller fra det faktiske fratredelsestidspunktet.

Finner retten at innleien var i strid med § 55 K nr. 1, skal retten etter krav fra den innleide avsi dom for at den innleide skal tilsettes hos innleier. Retten kan likevel, etter påstand fra innleier, bestemme at den innleide ikke skal tilsettes dersom den etter en avveining av partenes interesser finner at dette vil være åpenbart urimelig. Har det foreligget innleie i strid med § 55 K nr. 1, kan den innleide kreve erstatning fra innleier. Erstatningen fastsettes til det beløp som retten under hensyn til det økonomiske tap, innleierens og den innleides forhold og omstendighetene for øvrig finner rimelig. Reises søksmål senere enn ett år etter forhandlingenes avslutning eller det faktiske fratredelsestidspunktet, kan det bare gis dom for erstatning.

§ 58 A nr. 4 fjerde ledd gjelder tilsvarende.

4. *Ved tvist om det foreligger lovlig innleie i et bestående innleieforhold, får § 61 nr. 1 anvendelse så langt den passer.*

En innleid som vil gjøre gjeldende at det foreligger innleie i strid med § 55 K nr. 1, kan kreve forhandlinger med innleier. Innleier skal sørge for at forhandlinger blir holdt snarest mulig og senest innen to uker etter at kravet er mottatt. For øvrig får § 61 nr. 2 annet, tredje og fjerde ledd tilsvarende anvendelse.

Blir tvisten ikke løst gjennom forhandlinger, kan den innleide reise søksmål mot innleier. Har det vært ført forhandlinger skal det med stevningen sendes bekreftet avskrift av protokollen.

Finner retten at det foreligger innleie i strid med § 55 K nr. 1, skal retten etter krav fra den innleide avsi dom for at den innleide skal tilsettes hos innleier. Retten kan likevel, etter påstand fra innleier, bestemme at den innleide ikke skal tilsettes dersom den etter en avveining av partenes interesser finner at dette vil være åpenbart urimelig. Foreligger innleie i strid med § 55 K nr. 1, kan den innleide kreve erstatning fra innleier. Erstatningen fastsettes til det beløp som retten under hensyn til det økonomiske tap, innleierens og den innleides forhold og omstendighetene for øvrig finner rimelig.

Har den innleide fratrudd etter at forhandlinger er krevd eller søksmål er reist, kommer reglene i nr. 3 i paragrafen her til anvendelse i den videre behandlingen av saken.

5. *Kongen kan i forskrift forby innleie for visse arbeidstakergrupper eller på visse områder når viktige samfunnshensyn tilsier det.*
6. *Paragrafen her gjelder ikke innleie til embete eller stilling eller annet arbeidsforhold som omfattes av lov av 4. mars 1983 nr. 3 om statens tjenestemenn m.m.*

Presidenten: Her foreligger to avvikende forslag. Det er forslag nr. 3, fra Erna Solberg på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre, og det er forslag nr. 7, fra Karin Andersen på vegne av Sosialistisk Venstreparti.

Det blir først votert alternativt mellom innstillingen og forslaget fra Sosialistisk Venstreparti når det gjelder Ny § 55 K nr. 1, nr. 3 annet og tredje ledd og nr. 4 annet og tredje ledd.

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti lyder:

«I lov 4. februar 1977 nr. 4 om arbeidervern og arbeidsmiljø m.v. gjøres følgende endringer:

Ny § 55 K nr. 1 skal lyde:

Innleie av arbeidstakere fra virksomheter som har til formål å drive utleie, er tillatt i samme utstrekning som det kan avtales midlertidig tilsetting etter § 58 A nr. 1 første ledd bokstav b.

Ny § 55 K nr. 3 annet ledd skal lyde:

En innleid som vil gjøre gjeldende at det har foreligget innleie i strid med § 55 K nr. 1, kan kreve forhandlinger med innleier etter reglene i § 61 nr. 2. Fagforening i innleievirksomheten har tilsvarende selvstendig forhandlingsrett. Fristen etter § 61 nr. 2 første ledd regnes fra det faktiske fratredelsestidspunkt.

Ny § 55 K nr. 3 tredje ledd skal lyde:

Blir tvisten ikke løst gjennom forhandlinger eller er forhandlinger ikke holdt kan den innleide og/eller fagforening i innleievirksomheten reise søksmål mot innleier etter reglene i § 61 nr. 3, likevel slik at § 57 nr. 2 tredje ledd ikke får anvendelse. Fristen regnes fra forhandlingenes avslutning eller fra det faktiske fratredelsestidspunktet.

Ny § 55 K nr. 4 annet ledd skal lyde:

En innleid som vil gjøre gjeldende at det foreligger innleie i strid med § 55 K nr. 1, kan kreve forhandlinger med innleier. Fagforening i innleievirksomheten har tilsvarende forhandlingsrett. Innleier skal sørge for at forhandlinger blir holdt snarest mulig og senest innen to uker etter at kravet er mottatt. For øvrig får § 61 nr. 2 annet, tredje og fjerde ledd tilsvarende anvendelse.

Ny § 55 K nr. 4 tredje ledd skal lyde:

Blir tvisten ikke løst gjennom forhandlinger kan den innleide og/eller fagforening i innleievirksomheten reise søksmål mot innleier. Har det vært ført forhandlinger skal det med stevningen sendes bekreftet avskrift av protokollen.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling til § 55 K nr. 1, nr. 3 annet og tredje ledd og nr. 4 annet og tredje ledd og forslaget fra Sosialistisk Venstreparti bifaltes innstillingen mot 4 stemmer.

Presidenten: Det blir så votert alternativt mellom komiteens innstillingen og forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre når det gjelder § 55 K nr. 2. Forslaget lyder:

«I lov 4. februar 1977 nr. 4 om arbeidervern og arbeidsmiljø m.v. gjøres følgende endringer:

Ny § 55 K nr. 2. skal lyde:

I en virksomhet som er bundet av tariffavtale kan arbeidsgiver og arbeidstakers tillitsvalgte slutte avtale om tidsbegrenset innleie, uten hinder av det som er bestemt i nr. 1.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling til § 55 K nr. 2 og forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre bifaltes innstillingen med 51 mot 21 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 14.33.20)

Presidenten: De øvrige nummer og ledd under § 55 K tas opp til votering.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

§ 55 L. *Innleie av arbeidstakere fra virksomhet som ikke har til formål å drive utleie*

1. *Innleie av arbeidstakere fra virksomhet som ikke har til formål å drive utleie, er tillatt når den innleide arbeidstakeren er fast tilsatt hos utleier. For at virksomheten skal sies ikke å ha til formål å drive utleie, er det et vilkår at utleie skjer innenfor de samme fagområder som utgjør utleierens hovedbeskjeftigelse og at utleieaktiviteten ikke omfatter mer enn 50 prosent av de fast tilsatte hos utleier. Innleier skal foreta drøftelser med tillitsvalgte som til sammen representerer et flertall av den arbeidstakerkategori innleien gjelder, før beslutning om innleie foretas.*
2. *For innleie som overstiger 10 prosent av de tilsatte hos innleier, likevel ikke færre enn tre personer, og som har en varighet ut over ett år, skal det inngås avtale med tillitsvalgte som til sammen representerer et flertall av den arbeidstakerkategori innleien gjelder. Bestemmelsen her gjelder ikke for innleie innenfor samme konsern.*
3. *Kongen kan i forskrift forby innleie for visse arbeidstakergrupper eller på visse områder når viktige samfunnshensyn tilsier det.*
4. *Paragrafen her gjelder ikke innleie til embete eller stilling eller annet arbeidsforhold som omfattes av lov av 4. mars 1983 nr. 3 om statens tjenestemenn m.m.*

Presidenten: Her foreligger det et avvikende forslag nr. 7, fra Sosialistisk Venstreparti, til hele paragrafen.

Fremskrittspartiet og Høyre har varslet at de går mot nr. 2 og 3. Det blir derfor først votert over forslaget fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Ny § 55 L skal lyde:

1. *Innleie av arbeidstakere fra virksomhet som ikke har til formål å drive utleie, er tillatt når den innleide arbeidstakeren er fast tilsatt hos utleier, og har ordnede lønns- og arbeidsvilkår og innleier har inngått skriftlig avtale om innleie med tillitsvalgte som representerer et flertall av den arbeidstakerkategori innleien gjelder. Dette gjelder ikke ved innleie av tre eller færre arbeidstakere. Avtale om innleie som nevnt i første punktum, kan bare inngås for inntil ett år av gangen. For at virksomheten skal sies ikke å ha til formål å drive utleie, er et vilkår at utleie skjer innenfor de samme fagområder som utgjør utleierens hovedbeskjeftigelse og at utleieaktiviteten ikke omfatter mer enn 50 pst. av de fast tilsatte hos utleier.*
2. *Kongen kan i forskrift forby innleie for visse arbeidstakergrupper eller på visse områder når viktige samfunnshensyn tilsier det.*
3. *Paragrafen gjelder ikke innleie til embete eller stilling eller annet arbeidsforhold som omfattes av lov av 4. mars 1983 nr. 3 om statens tjenestemenn m.m.»*

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble mot 4 stemmer ikke bifalt.

Presidenten: Det blir så votert over innstillingens § 55 L nr. 2 og 3. Her har Fremskrittspartiet og Høyre varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling til § 55 L nr. 2 og 3 bifaltes med 51 mot 21 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.34.16)

Presidenten: Det vil så bli votert over innstillingens § 55 L nr. 1 og 4.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling til § 55 L nr. 1 og 4 bifaltes enstemmig.

Presidenten: Presidenten vil her la votere over forslag nr. 3 fra Fremskrittspartiet og Høyre når det gjelder § 58 A nr. 1. Forslaget lyder:

«§ 58 A nr. 1 a skal lyde:

a) når arbeidets karakter tilsier det.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre ble med 48 mot 25 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.34.50)

Videre var innstillet:

II

I lov 4. mars 1983 nr. 3 om statens tjenestemenn m.m. gjøres følgende endringer:

§ 1 nr. 1 nytt fjerde punktum skal lyde:

Loven gjelder også innleie av arbeidstakere i statlig virksomhet, der hvor dette uttrykkelig er sagt.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

Ny § 3A skal lyde:

§ 3A. *Innleie av arbeidstakere fra virksomhet som har til formål å drive utleie*

1. *Innleie av arbeidstakere fra virksomhet som har til formål å drive utleie er tillatt i samme utstrekning som*

tjenestemann kan tilsettes for et bestemt tidsrom eller som vikar.

2. *Arbeidsgiver og tjenestemannsorganisasjoner i virksomheten som har forhandlingsrett etter lov om offentlige tjenestetvister, kan slutte skriftlig avtale om tidsbegrenset innleie uten hinder av det som er bestemt i nr. 1.*
3. *Dersom en innleid arbeidstaker reiser søksmål mot innleier og retten finner at innleien var i strid med nr. 1, kan retten, etter krav fra den innleide, avsi dom for at den innleide er fast ansatt hos innleier. Retten kan likevel, etter påstand fra innleier, bestemme at vedkommende ikke er fast ansatt, dersom den etter en avveining av partenes interesser, herunder også utleierens forhold, finner at det vil være åpenbart urimelig å gi fast tilsetning. Har det foreligget innleie i strid med nr. 1, kan den innleide kreve erstatning fra innleier. Erstatningen fastsettes til det beløp som retten under hensyn til det økonomiske tap, innleierens og den innleides forhold og omstendighetene for øvrig finner rimelig. Reises søksmål senere enn ett år etter fratredelsestidspunktet, kan det bare gis dom for erstatning. En innleiet arbeidstaker har ikke rett til å stå i stillingen under sakens behandling, med mindre retten, etter krav fra den innleide, bestemmer noe annet.*
4. *Dersom retten finner at det foreligger innleie i strid med nr. 1, skal retten, etter krav fra den innleide, avsi dom i samsvar med dette. Innleid som gis medhold, kan kreve erstatning. Erstatningen fastsettes til det beløp som retten under hensyn til det økonomiske tap, innleierens og den innleides forhold og omstendighetene for øvrig finner rimelig.*
5. *Kongen kan i forskrift forby innleie for visse arbeidstakergrupper eller på visse områder når viktige samfunnshensyn tilsier det.*

Presidenten: Her foreligger det et avvikende forslag, nr. 8, fra Sosialistisk Venstreparti til nr. 3 første punktum. Det voteres alternativt mellom komiteens innstilling til § 3A nr. 3 første punktum og forslaget fra SV. Forslaget lyder:

«I lov 4. mars 1983 nr. 3 om statens tjenestemenn m.m. gjøres følgende endringer:

Ny § 3 A nr. 3 første punktum skal lyde:

Dersom en innleid arbeidstaker og/eller fagforening i innleievirksomheten reiser søksmål mot innleier og retten finner at innleien var i strid med nr. 1, kan retten, etter krav fra den innleide, avsi dom for at den innleide er fast ansatt. Dette gjelder ikke ved innleie av tre eller færre arbeidstakere.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling til § 3A nr. 3 første punktum og forslaget fra Sosialistisk Venstreparti bifaltes innstillingen mot 4 stemmer.

Presidenten: Det voteres så over paragrafens øvrige nummer og punktum.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

Ny § 3B skal lyde:

§ 3B. Innleie av arbeidstakere fra virksomhet som ikke har til formål å drive utleie

1. *Innleie av arbeidstakere fra virksomhet som ikke har til formål å drive utleie, er tillatt når den innleide arbeidstakeren er fast tilsatt hos utleieren. For at virksomheten ikke skal sies å ha til formål å drive utleie er det et vilkår at utleie skjer innenfor de samme fagområder som utgjør utleierens hovedbeskjeftigelse og at utleieaktiviteten ikke omfatter mer enn 50 prosent av de fast tilsatte hos utleier. Arbeidsgiver og tjenestemannsorganisasjoner i virksomheten som har forhandlingsrett etter lov om offentlige tjenestetvister skal gjennomføre drøftinger før beslutning om innleie foretas.*
2. *For innleie som overstiger 10 prosent av de tilsatte, likevel ikke færre enn tre personer, og som har en varighet ut over ett år, skal det inngås avtale med tjenestemannsorganisasjonene i virksomheten.*
3. *Kongen kan i forskrift forby innleie for visse arbeidstakergrupper eller på visse områder når viktige samfunnshensyn tilsier det.*

Presidenten: Her foreligger det et avvikende forslag, nr.8, fra Sosialistisk Venstreparti til hele paragrafen.

Fremskrittspartiet og Høyre har varslet at de går mot nr. 2 og 3.

Det voteres derfor først over forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og deretter over innstillingen. Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti lyder:

«Ny § 3 B skal lyde:

1. *Innleie av arbeidstakere fra virksomhet som ikke har til formål å drive utleie, er tillatt når den innleide arbeidstakeren er fast tilsatt hos utleier, og innleier har inngått skriftlig avtale om innleie med tillitsvalgte som representerer et flertall av den arbeidstakerkategori innleien gjelder. Dette gjelder ikke ved innleie av tre eller færre arbeidstakere. Avtale om innleie som nevnt i første punktum, kan bare inngås for inntil ett år av gangen. For at virksomheten skal sies ikke å ha til formål å drive utleie, er et vilkår at utleie skjer innenfor de samme fagområder som utgjør utleierens hovedbeskjeftigelse og at utleieaktiviteten ikke omfatter mer enn 50 pst. av de fast tilsatte hos utleier.*

2. *Kongen kan i forskrift forby innleie for visse arbeidstakergrupper eller på visse områder når viktige samfunnshensyn tilsier det.*

3. Paragrafen gjelder ikke innleie til embete eller stilling eller annet arbeidsforhold som omfattes av lov av 4. mars 1983 nr. 3 om statens tjenestemenn m.m.»

V o t e r i n g :

1. Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble mot 4 stemmer ikke bifalt.
2. Komiteens innstilling til § 3B nr. 1 bifaltes enstemmig.
3. Komiteens innstilling til § 3B nr. 2 og 3 ble med 52 mot 21 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 14.36.29)

Videre var innstillet:

III

I lov 27. juni 1947 nr. 9 om tiltak til å fremme sysselsetting gjøres følgende endringer:

§ 2 skal lyde:

§ 2. *Arbeidsdirektøren har den daglige ledelsen av arbeidsmarkedsetaten.*

Departementet oppnevner et råd for arbeidsmarkedsetaten i forbindelse med gjennomføringen av arbeidsmarkedspolitikken. Departementet bestemmer hvilke særskilte gjøremål som skal tillegges rådet.

Rådet settes sammen av representanter med vararepresentanter fra arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjonene, samt nøytrale personer med varamenn med kjennskap til arbeidsmarkedspolitiske spørsmål. Antall medlemmer i rådet til enhver tid fastsettes av departementet. Medlemmenes funksjonstid er 4 år.

Rådsmedlemmene har krav på et møtevederlag samt syss og kostvederlag etter statens regulativ.

Departementet oppnevner leder og nestleder blant de nøytrale medlemmer i rådet. Arbeidsdirektoratet er rådets sekretariat.

§ 11 skal lyde:

Arbeidsmarkedsetaten skal være nøytral og upartisk. Den arbeider vederlagsfritt. Arbeidsmarkedsetaten skal likevel kunne ta betalt for særlige tjenester som ytes arbeidsgivere utover ren arbeidsformidling.

Departementet kan i forskrift fastsette hvilke tjenester det kan tas betalt for.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

§ 26 skal lyde:

Virksomhet som vil drive formidling av arbeidskraft, må enten være registrert som aksjeselskap eller allmennaksjeselskap, eller stille garanti fra bank eller forsikringsselskap tilsvarende de egenkapitalkrav som gjelder for aksjeselskap.

Statlige og kommunale institusjoner, arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjoner samt ideelle organisasjoner som er organisert på en annen måte, er unntatt fra kravene i første ledd.

Virksomhet som driver arbeidsformidling, kan ikke kreve betaling av arbeidssøkeren for formidlingstjenesten.

Departementet kan fastsette nærmere vilkår for melding, rapportering, tilsyn, organisering og drift av formidlingsvirksomheten, og i særlige tilfeller gjøre unntak fra forbudet i tredje ledd.

Presidenten: Til siste ledd foreligger det to avvikende forslag.

Det er forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet og Høyre, og det er forslag nr. 6, fra Sosialistisk Venstreparti.

Fremskrittspartiet har dessuten varslet at de går mot tredje ledd.

Presidenten vil først la votere over første og andre ledd.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling til § 26 første og andre ledd bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det voteres så over § 26 tredje ledd.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling – § 26 tredje ledd – bifaltes med 60 mot 11 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.37.20)

Presidenten: Når det gjelder siste ledd, vil presidenten først la votere over forslag nr. 6, fra Sosialistisk Venstreparti, og deretter alternativt mellom innstillingen og forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet og Høyre.

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti lyder:

«I lov 27. juni 1947 nr. 9 om tiltak til å fremme sysselsetting skal § 26 siste ledd skal lyde:

Virksomheter som vil drive arbeidsformidling skal godkjennes av departementet eller av den departementet bestemmer. Departementet kan stille krav for godkjenning av virksomheten samt fastsette nærmere vilkår for melding, rapportering, tilsyn, organisering og drift av formidlingsvirksomheten, og i særlige tilfelle gjøre unntak fra forbudet i tredje ledd.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble mot 4 stemmer ikke bifalt.

Presidenten: Det voteres så alternativt mellom komiteens innstilling til § 26 siste ledd og forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre, som lyder:

«I lov 27. juni 1947 nr. 9 om tiltak til å fremme sysselsetting skal § 26 siste ledd lyde:

Departementet kan fastsette nærmere vilkår for melding, rapportering, tilsyn, organisering og drift av

formidlingsvirksomheten, og i særlige tilfeller gjøre unntak fra garantikravet i første ledd eller forbudet i annet ledd.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling til § 26 siste ledd og forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre bifaltes innstillingen med 52 mot 21 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 14.38.06)

Videre var innstillet:

§ 27 skal lyde:

Virksomhet som har til formål å drive utleie av arbeidstakere, må enten være registrert som aksjeselskap eller allmennaksjeselskap, eller stille garanti fra bank eller forsikringselskap tilsvarende de egenkapitalkrav som gjelder for aksjeselskap.

Alle virksomheter som leier ut arbeidstakere må dessuten oppfylle følgende betingelser:

1. *En virksomhet som har leiet ut en arbeidstaker, kan ikke begrense arbeidstakerens rett til å ta fast arbeid hos innleier når leieforholdet er avsluttet.*
2. *En virksomhet kan ikke leie ut en arbeidstaker til en av arbeidstakerens tidligere arbeidsgivere før det har gått seks måneder siden arbeidstakeren sluttet hos denne.*
3. *Det er forbudt å ta betalt av arbeidstakeren for utleietjenester.*

Departementet kan fastsette nærmere vilkår for melding, rapportering, tilsyn, organisering og drift av utleievirksomheten.

Presidenten: Presidenten har forstått at Fremskrittspartiet og Høyre vil stemme mot § 27 andre ledd nr. 2, og det votes først over nr. 2.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling til § 27 andre ledd nr. 2 bifaltes med 52 mot 21 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 14.38.38)

Presidenten: Paragrafens øvrige ledd og nummer tas opp til votering.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

IV

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

Presidenten: Her foreligger et avvikende forslag, nr. 4, fra Fremskrittspartiet og Høyre. Forslaget lyder:

«IV skal lyde:

Loven trer i kraft fra 1. januar 2000.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre bifaltes innstillingen med 52 mot 21 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 14.39.08)

Presidenten: Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i saken på tilleggsdagsordenen

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

l o v

om endringer i lov 7. juli 1967 nr. 13 om husleieregulering m.v. for boliger

I

I lov 7. juli 1967 nr. 13 om husleieregulering m.v. for boliger gjøres følgende endringer:

Overskriften til kapittel III skal lyde:

Kapittel III Nedsettelse av husleie etter § 35 i lov 16. juni 1939 nr. 6 om husleie

Ny § 14 skal lyde:

§ 14 Avgjørelse av takstnemnd

Leier av bolig kan kreve tvist om nedsettelse av leie etter lov 16. juni 1939 nr. 6 om husleie § 35 avgjort av en takstnemnd hvis leien ikke er gjenstand for regulering etter kapittel II i loven her. Takstnemnda kan også avgjøre spørsmål om tilbakebetaling av leie etter lov 16. juni 1939 nr. 6 om husleie § 35 annet ledd. I forhold til § 35 annet ledd skal framsetting av krav overfor by- eller herredsretten om oppnevning av takstnemnd likestilles med saksanlegg. Bestemmelsene i § 39 annet ledd gjelder tilsvarende, slik at takstnemnda tar avgjørelse om betaling av uomtvistet leie og deponering av leie i namsretten.

Om takstnemnda og avgjørelsen gjelder bestemmelsene i lov 26. mars 1999 nr. 17 om husleieavtaler § 12-2 annet til femte ledd tilsvarende.

Tvist som er brakt inn for en husleienemnd etter § 15 eller for domstolene, kan ikke kreves avgjort av en takstnemnd.

Ny § 15 skal lyde:

§ 15 Avgjørelse av husleienemnd

Leier av bolig i kommune med husleienemnd kan kreve tvist om nedsettelse av leie etter lov 16. juni 1939 nr. 6

om husleie § 35 avgjort av husleienemnda hvis leien ikke er gjenstand for regulering etter kapittel II i loven her. Husleienemnda kan også avgjøre spørsmål om tilbakebetaling av leie etter lov 16. juni 1939 nr. 6 om husleie § 35 annet ledd. I forhold til § 35 annet ledd skal framsetting av krav overfor husleienemnda om avgjørelse likstilles med saksanlegg. Bestemmelsene i § 39 annet ledd gjelder tilsvarende, slik at husleienemnda tar avgjørelse om betaling av uomtvistet leie og deponering av leie i namsretten. Kommer ikke partene til enighet om hva som er markedsleie etter § 3-1 eller gjengs leie etter § 4-3 i lov av 26. mars 1999 nr. 17 om husleieavtaler, kan hver av partene kreve tvisten avgjort av husleienemnda. Bestemmelsene i §§ 18 og 19 i loven her gjelder så langt de passer for tvist som nevnt i første til femte punktum. Bestemmelsene i §§ 20–29 gjelder ikke. Er ett eller flere medlemmer og deres varamedlemmer ugilde, eller er kommunen part, kan nemnda ikke behandle tvisten.

Hver av partene kan bringe saken inn for by- eller herredsretten ved stevning som må være inngitt til retten senest to måneder etter at parten mottok avgjørelsen fra husleienemnda. Retten kan gi oppreisning for oversittelse av fristen.

En avgjørelse som ikke er brakt inn for retten innen fristen etter annet ledd, har virkning som rettskraftig dom.

Twist som er brakt inn for en takstnemnd etter § 14 eller for domstolene, kan ikke kreves avgjort av husleienemnda.

Ny § 16 skal lyde:

§ 16 Avgjørelse av husleietvistutvalg

Leier av bolig i kommune hvor det er opprettet husleietvistutvalg etter § 12-5 i lov 26. mars 1999 nr. 17 om husleieavtaler, kan kreve tvist om nedsettelse av leie etter lov 16. juni 1939 nr. 6 om husleie § 35 avgjort av hus-

leietvistutvalget hvis leien ikke er gjenstand for regulering etter kapittel II i loven her. Departementet fastsetter regler for saksbehandling og avgjørelse, herunder forholdet til behandling ved takstnemnd eller husleienemnd, jf. § 12-5 i lov 26. mars 1999 nr. 17 om husleieavtaler.

Ny § 17 skal lyde:

§ 17 Oppretting av husleienemnd

Etter anmodning fra kommunen kan Kongen bestemme at det skal opprettes en husleienemnd til å avgjøre tvister etter lov 16. juni 1939 nr. 6 om husleie § 35, jf. § 15 i loven her. På samme vilkår kan Kongen bestemme at en slik nemnd skal avvikles.

II

Loven trer i kraft 1. januar 2000.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

S a k n r . 4

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Møtet hevet kl. 14.40.